

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLMOUCI

Přírodovědecká fakulta

Katedra geografie

Bc. Iva SCHALLEROVÁ

**Regionálně geografická analýza trhu práce
v zázemí města Brna**

Diplomová práce

Vedoucí práce: doc. RNDr. Václav TOUŠEK, CSc.

Olomouc 2011

Prohlašuji, že zadanou diplomovou práci jsem vypracovala sama pod vedením doc. RNDr. Václava Touška, CSc. a také, že jsem veškerou použitou literaturu a zdroje uvedla v seznamu použité literatury.

V Olomouci dne 21. 4. 2011

.....

podpis autora

Na tomto místě bych ráda poděkovala doc. RNDr. Václavu Touškovi, CSc. za odbornou pomoc, důležité informace a cenné rady.

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLMOUCI
Přírodovědecká fakulta
Akademický rok: 2009/2010

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Bc. Iva SCHALLEROVÁ**
Osobní číslo: **R09907**
Studijní program: **N1301 Geografie**
Studijní obor: **Regionální geografie**
Název tématu: **Regionálně geografická analýza trhu práce v zázemí města Brna.**
Zadávací katedra: **Katedra geografie**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

Hlavním cílem diplomové práce bude hodnocení vývoje situace a současného stavu na trhu práce v okrese Brno-venkov. Součástí práce bude i naznačení očekávaných trendů ve vývoji situace zhruba do konce roku 2012. V diplomové práci bude věnována pozornost: 1. Rešerše literatury ke studované problematice s důrazem na geografické přístupy výzkumu trhu práce. 2. Posouzení kvality dat vypovídajících o situaci na trhu práce ve studovaném území. 3. Hodnocení vývoje situace v období 1990 - 2009. 4. Podrobná analýza situace na trhu práce v roce 2010; důsledky současné ekonomické krize. 5. Problémové skupiny obyvatelstva z hlediska uplatitelnosti na trhu - vývoj, současný stav. 6. Posouzení role cizinců na trhu práce v okrese Brno-venkov. 7. Analýza vztahu Brno versus zázemí z hlediska zaměstnanosti. 8. Naznačení očekávaných trendů. Časový harmonogram: body 1,2 do 30.6.2010 body 3,7 do 31.12. 2010 body 4,5,6 do 15. 4. 2011 bod 8 do 30. 4. 2011 Předpokládaný rozsah práce: 20 000 až 24 000 slov základního textu

Rozsah grafických prací: Podle potřeb zadání
Rozsah pracovní zprávy: 20 000 - 24 000 slov
Forma zpracování diplomové práce: tištěná/elektronická

Seznam odborné literatury:

a) Odborné články a vědecké zprávy geografů J.Pitnera, Š. Palcrové, V. Touška, J. Tomeše, V. Lauka a sociologů P. Mareše a T. Sirovátka b) Výroční zprávy ÚP Brno-venkov a ÚP Brno-město c) Ročenka trhu práce, MPSV ČR

Vedoucí diplomové práce:

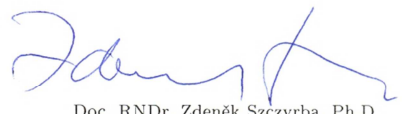

Doc. RNDr. Václav Toušek, CSc.
Katedra geografie

Datum zadání diplomové práce: 26. listopadu 2009

Termín odevzdání diplomové práce: 10. dubna 2011

Prof. RNDr. Juraj Ševčík, Ph.D.
děkan

L.S.

Doc. RNDr. Zdeněk Szczyrba, Ph.D.
vedoucí katedry

V Olomouci dne 26. listopadu 2009

OBSAH:

1 ÚVOD A CÍLE PRÁCE	8
2 PŘEHLED LITERATURY K DANÉ PROBLEMATICE.....	9
3 ZDROJE DAT A METODIKA PRÁCE	12
3.1 Zdroje dat	12
3.1.1 Data Správy služeb zaměstnanosti Ministerstva práce a sociálních věcí ČR.....	12
3.1.2 Data Českého statistického úřadu (ČSÚ).....	13
3.1.3 Data z průzkumu zaměstnanosti.....	13
3.1.4 Data Výzkumného ústavu práce a sociálních věcí (VÚPSV)	14
3.2 Metodika práce	14
4 VYMEZENÍ ÚZEMÍ.....	19
5 ZAMĚSTNANOST V OKRESE BRNO – VENKOV	22
5.1 Struktura zaměstnanosti na konci osmdesátých let	22
5.2 Změny ve struktuře zaměstnanosti 1989 – 1999.....	25
5.3 Struktura zaměstnanosti v roce 2009	29
6 NEZAMĚSTNANOST V OKRESE BRNO – VENKOV	35
6.1 Vývoj nezaměstnanosti v letech 1990 – 2010.....	35
6.2 Současná situace na trhu práce v okrese Brno-venkov v roce 2010.....	39
6.3 Nezaměstnanost ve správních obvodech obcí s rozšířenou působností v okrese	45
Brno- venkov	45
6.4 Vývoj struktury uchazečů o zaměstnání a volných pracovních míst v letech	49
2008 – 2010.....	49
7 PROBLÉMOVÉ SKUPINY	55
7.1 Dlouhodobě nezaměstnaní	55
7.2 Osoby se zdravotním postižením	57
7.3 Matky pečující o dítě do věku 15 let	58
7.4 Absolventi škol	59
7.5 Aktivní politika.....	60
8. CIZINCI NA TRHU PRÁCE V OKRESE BRNO – VENKOV	63
9. ANALÝZA VZTAHU BRNO VERSUS ZÁZEMÍ Z HLEDISKA.....	68
ZAMĚSTNANOSTI.....	68
10. NAZNAČENÍ OČEKÁVANÝCH TRENDŮ	72
11. ZÁVĚR	74

12 SHRNU TÍ.....	76
SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK.....	77
POUŽITÁ LITERATURA A ZDROJE	78
SEZNAM PŘÍLOH.....	83

1 ÚVOD A CÍLE PRÁCE

Nabídka trhu práce se vyvíjí vždy s potřebami trhu. Trh práce je ale specifickým trhem z celé řady příčin. Především pracovní síla není jen zbožím, její možnosti nabídky a volby na trhu práce jsou omezenější, než možnosti poptávky po práci. Stát ovlivňuje trh práce systémem pracovně právní legislativy a jako každý správný hospodář by měl dbát o jeho rovnováhu. Jak se mu to daří, může vypovědět tato diplomová práce.

Téma této diplomové práce je regionálně geografická analýza trhu práce v zázemí města Brna. Hlavním cílem bylo zhodnotit situaci na trhu práce v okrese Brno – venkov po roce 1989 s důrazem na období ekonomické krize (2008 – 2010). Zhodnocen byl vývoj v období let 1989 až 2009, kde byla věnována pozornost změně struktury zaměstnanosti během 90. let. Ke zpracování struktury uchazečů o zaměstnání v roce 2009 přispělo dotazníkové šetření Krajského úřadu Jihomoravského kraje. Nezaměstnanost byla za celé sledované období hodnocena podle několika ukazatelů, jako je počet uchazečů, míra nezaměstnanosti, počet volných pracovních míst a počet uchazečů na jedno volné pracovní místo.

Dalším cílem byla podrobná analýza současné situace na trhu práce v jednotlivých měsících roku 2010. Pozornost byla věnována také nezaměstnanosti v jednotlivých správních obvodech okresu Brno – venkov v letech 2008 až 2010. Za toto období je vyhodnocena struktura nezaměstnaných. V diplomové práci je analyzována také uplatnitelnost osob obtížně umístitelných na trhu práce. Mj. jsou v diplomové práci popsány také nástroje aktivní politiky zaměstnanosti, které takovým osobám pomáhají najít zaměstnání.

Dalším cílem bylo posouzení role cizinců na trhu práce. Jejich pobyt byl v okrese Brno - venkov sledován od roku 1996 do roku 2010. Podíl cizinců na pracovní síle v okrese byl porovnáván i s ostatními okresy Jihomoravského kraje. Jedním z dalších cílů práce byla analýza vztahu města Brna ke svému zázemí z hlediska vyjížděky a dojížděky za prací. Hodnocení bylo provedeno tedy nejen na základě hodnocení velikosti hlavních vyjížděkových proudů z obcí okresu Brno – venkov do Brna, ale také opačně. V závěru práce je věnována pozornost i očekávaným krátkodobým trendům ve vývoji situace na trhu práce v okrese Brno – venkov.

2 PŘEHLED LITERATURY K DANÉ PROBLEMATICE

Nejčastějším tématem publikací a výzkumů souvisejících se zaměstnaností před rokem 1989, tj v době „nulové nezaměstnanosti“, byla problematika změn v odvětvové struktuře. V roce 1961 se poprvé u nás sledovala v rámci sčítání lidu i vyjíždka a dojíždka do zaměstnání, takže již šla sledovat i struktura zaměstnaných nejen podle místa bydliště, ale také místa pracoviště. Pro každou obec šlo tak již zjistit tzv. obsazená pracovní místa v obci i jejich strukturu podle základních národohospodářských sektorů či jednotlivých odvětví. Data o dojíždce za prací za celé území České republiky z let 1961 a 1970 využil Z. Láznička při zpracování monografie nazvané Funkční klasifikace obcí ČSR (1974). Jde o klasifikaci a typologii obcí na základě struktury pracovních míst podle sektorů národního hospodářství. Do té doby se prakticky všechny typologie sídel a obcí opíraly o hodnocení fyziognomie zástavby. Nejčastěji citovaným geografem zabývajícím se výzkumem dojíždky za prací v šedesátých a sedmdesátých letech byl M. Macka (např. Macka 1962, 1969 a 1975). Na něj postupně navázali S. Řehák a J. Maryáš (mj. i mapy publikované v Atlasu obyvatelstva ČSSR v roce 1987).

Hodnocení dojíždky za prací se stalo základem také pro studium systému osídlení ČR a bylo vyjádřeno v řadě prací zabývajících se problematikou sociálně geografické regionalizace (regiony typu jádro versus zázemí). Za první takovou publikaci lze považovat Sociálně geografickou regionalizaci ČSR vydanou autorským kolektivem M. Hampl, J. Ježek a K. Kúhnl v roce 1978. Poté M. Hampl publikoval další regionalizace opírající se o hodnocení struktury zaměstnanosti i dojíždky do zaměstnání z cenzů 1980, 1991 a naposled z cenzu 2001. Poslední regionalizace byla uvedena ve studii Geografická organizace společnosti v České republice: transformační procesy a jejich obecný kontext z roku 2005.

Vznikající klasický trh práce v 90. letech dal podnět k mnoha pracím zabývajících se především nezaměstnaností. V této době se problematikou trhu práce v ČR zabývali nejen ekonomové, geografové, ale i sociologové. Mezi nejvýznamnější sociology patří T. Sirovátka, který zkoumal politiku trhu práce a v roce 1995 vydal studii Politika pracovního trhu. Společně s I. Řezníčkem knižně publikovali v roce 1994 studii zabývajících se výzkumem dlouhodobé nezaměstnanosti v ČR. Sociálními aspekty nezaměstnanosti se zabývá i P. Mareš v publikacích Nezaměstnanost jako sociální problém (1994) a Sociologie nerovnosti a chudoby (1999). Oba zmiňovaní sociologové jsou publikačně činní i v současnosti (např. Mareš, P., Sirovátka, T., 2007, 2008).

Řada výzkumných prací i studií vzniká v posledních letech na půdě Výzkumného ústavu práce a sociálních věcí (VÚPSV). Nejčastěji jsou citovány studie M. Horákové, která se zabývá především postavením cizinců na trhu práce v ČR a mezinárodní pracovní migrací (2010, 2011). Dvojice autorů z tohoto ústavu, a to M. Kotrusová a J. Kux se zaměřují na politiku zaměstnanosti nejen v ČR, ale i v zemích EU (např. 2006). Ve výzkumném zaměření ústavu je značná pozornost věnována i pracovnímu uplatnění některých problémových skupin obyvatelstva (zdravotně postižení – Kotíková, J., 2002, starší osoby – Remr, J., Kotíková, J., 2007 apod.). V nedávné době v ústavu byly publikovány prognózy vzdělanostních potřeb osob na trhu práce (Michalička, L., Kotíková, J. Stupnytskyy, O., 2007, 2009).

Ekonomickou transformací v ČR, ale v jiných státech se podrobně zabývá J. Jonáš. V roce 1997 publikoval analýzu Průběh ekonomické reformy v ČSR, včetně vývoje nezaměstnanosti. Vývojem velkých českých podniků v průběhu transformace a jejich vlivem na růst nezaměstnanosti se zabývá L. Blažek (1997), který také publikuje na téma ekonomika a management. Ucelený pohled na transformační proces ekonomiky od začátku 90. let až do počátku nového tisíciletí nám dává publikace Transformace české ekonomiky, politické, ekonomické a sociální aspekty. Tu zpracoval kolektiv pracovníků Národohospodářské fakulty VŠE v Praze pod vedením V. Spěváčka v roce 2002. Trhem práce v celorepublikovém kontextu se zabývá M. Kotýnková v publikaci Trh práce na přelomu tisíciletí (2006). Na Karlově univerzitě působí J. Tomeš, který zkoumá regionální problematiku a v rámci tohoto výzkumu se věnuje geografii práce a nezaměstnanosti (např. 1996).

Tématu trh práce se věnují také mnohá geografická pracoviště, která zpracovávají regionálně – geografické studie pro menší územní celky. Regionálním rozdílem na trhu práce a jejich příčinám na území celé ČR se věnují především J. Kunc., např. svou disertační prací na téma Transformace českého průmyslu po roce 1989 – vliv přímých zahraničních investic (2005). Jde o regionálně geografickou analýzu s důrazem na Jihomoravský kraj a kraj Vysočina. V části práce se zaměřuje na průmyslové zóny a efektivnost jejich podnikání. Změnami na trhu práce v Jihomoravském kraji se také zabývá ve své habilitační práci pod názvem Geografické aspekty transformace českého průmyslu po roce 1989 V. Toušek (2004). Tento autor se z regionálního pohledu věnuje městu Brnu, např. analyzuje vliv dojížděky za prací na situaci trhu práce ve městě Brně (2004, publikováno spolu s T. Krejčím). Regionálně geografickou analýzu vývoje nezaměstnanosti v okrese Brno – venkov zpracoval ve své rigorózní práci J. Škrob

(2001), v ní kladl důraz na problematiku dlouhodobě nezaměstnaných uchazečů. Mezi další odborníky, kteří se zabývají trhem práce v Jihomoravském kraji je Šárka Palcrová, která je autorkou rigorózní práce na stejnojmenné téma. Spolupodílela se také na vydávání zpráv z Průzkumu zaměstnanosti v Jihomoravském kraji. Při Masarykově univerzitě v Brně pracuje od roku 2000 Výzkumné centrum regionálního rozvoje. Jeho činnost je orientovaná na zpracování komplexních studií, zaměřených na řešení otázek regionálního rozvoje pro potřeby institucí státní správy a samosprávy.

3 ZDROJE DAT A METODIKA PRÁCE

3.1 Zdroje dat

Při tvorbě této diplomové práce byla využita data z několika různých zdrojů. Většina dat byla přístupná v elektronické podobě, starší data, zejména o vývoji zaměstnanosti a nezaměstnanosti před rokem 1997, v papírové podobě. Nejvíce potřebná byla data ze Správy služeb zaměstnanosti Ministerstva práce a sociálních věcí ČR a Českého statistického úřadu. Hojně byla využita také data z dotazníkových šetření o průzkumu zaměstnanosti (zejména za rok 2009), realizovaná na popud úřadů práce Jihomoravského kraje ve spolupráci s odborem regionálního rozvoje Krajského úřadu. Neméně důležité byly informace o zaměstnanosti cizinců na trhu práce v ČR, které zpracovává Výzkumný ústav práce a sociálních věcí pod záštitou MPSV.

3.1.1 Data Správy služeb zaměstnanosti Ministerstva práce a sociálních věcí ČR

Správa služeb zaměstnanosti (SSZ) pravidelně zveřejňuje od roku 1990 měsíční (v elektronické podobě od roku 1997) a čtvrtletní (v elektronické podobě od roku 1999) statistiky o nezaměstnanosti, které obsahují informace do úrovně okresů. Měsíční statistiky poskytují údaje o pracovní síle, o počtu evidovaných uchazečů o zaměstnání, volných pracovních místech a také jsou zde zveřejněny informace o míře nezaměstnanosti podle pohlaví. Čtvrtletí statistiky nám umožňují získat podrobné údaje o struktuře uchazečů a volných pracovních místech. Pro práci byla využita data týkající se pohlaví, vzdělání, délky evidence na úřadě práce evidovaných uchazečů a struktuře volných místech podle vzdělání. Kromě toho byla aplikována data o osobách zdravotně postižených a ženách pečující o dítě do 15 let. Další publikované jsou statistiky z územního hlediska. Zde jsou zveřejňovány informace až do úrovně obcí od června 2001, a to o počtu uchazečů o zaměstnání, ekonomicky aktivním obyvatelstvu a míře nezaměstnanosti. Od roku 2005 přibyla také data o počtu volných pracovních míst a jsou uvedeny údaje i za správní obvody obcí s rozšířenou působností a obce s pověřeným obecním úřadem. Dalším statistikám, kterými se Správa služeb zaměstnanosti podrobně věnuje, jsou statistiky o absolventech škol a mladistvých. Při hodnocení vývoje nezaměstnaných absolventů v letech 2008 – 2010 byly v diplomové práci použity pololetní statistiky absolventů vždy k datu 30. 4. Aktuální data pro

diplomovou práci byly získány také z Analýzy trhu práce v roce 2010, kterou vydává úřad práce vždy dvakrát v daném roce.

3.1.2 Data Českého statistického úřadu (ČSÚ)

Jediným důvěryhodným zdrojem získání přehledu o struktuře zaměstnanosti před rokem 1989 byla publikace Pracovníci a mzdové fondy socialistického sektoru národního hospodářství v krajích a okresech podle odvětví národního hospodářství v ČSR, která vycházela každoročně, naposledy k 31. 12. 1989. Tento zdroj informací byl od prosince 1992 nahrazen Výběrovým šetřením pracovních sil (VŠPS), jedná se o dotazníkové šetření v domácnostech bydlících v náhodně vybraných bytech. Toto šetření poskytuje každého čtvrt roku údaje o zaměstnanosti a nezaměstnanosti, ale také informace o obyvatelstvu (např. o vzdělání a věkové struktuře)¹. Je prováděno pouze do úrovně krajů a tak je pro práci nevyhovující. Dalším zdrojem dat je Sčítání lidu domů a bytů (SLDB), konané 1. března 2001. SLDB patří k nejrozsáhlejším statistickým zjišťováním, prováděným jedenkrát za 10let. Celkem bylo při posledním SLDB 2001 zjišťováno 26 údajů o osobách, 18 údajů o bytech a bydlení a 12 údajů o domech². Nevýhodou těchto údajů je jejich neaktuálnost, např. při sčítání lidu jsou zjišťovány počty o ekonomicky aktivním obyvatelstvu, kteří jsou využíváni pro výpočet míry nezaměstnanosti za obce, správní obvody obcí s rozšířenou působností a obce s pověřeným obecním úřadem, tudíž hodnota jmenovatele je po 10. let stejná. Také informace o počtech vyjíždějících a struktuře dojížděky jsou zjišťovány pouze jedenkrát za 10 let.

3.1.3 Data z průzkumu zaměstnanosti

Informace o zaměstnanosti, jak už bylo uvedeno, nám každého čtvrt roku poskytuje VŠPS, ale pouze do úrovně krajů. Podrobnější informace za nižší jednotky jsou k dispozici jen ze SLDB, tedy jen jedenkrát za deset let. Proto od 30. 6. 2003 úřady

¹ *Aplikace v regionální a sociální geografii* [online]. 2004-2011 [cit. 2011-02-15]. Aplikace v regionální a sociální geografii - Data - trh práce a mzdy. Dostupné z WWW: <<http://aplikacergsg.sci.muni.cz/zadani-cviceni/data---trh-prace-a-mzdy>>.

² *Sčítání lidu, domů a bytů v roce 2001* [online]. 2009 [cit. 2011-04-16]. Sčítání lidu, domů a bytů v roce 2001. Dostupné z WWW: <http://www.scitani.cz/cz/info_o_scitani/historie_scitani/scitani_lidu_domu_a_bytu_v_roce_2001.html>.

práce Jihomoravského kraje ve spolupráci s odborem regionálního rozvoje Krajského úřadu (KÚ) Jihomoravského kraje realizují dotazníkové šetření, týkající se průzkumu zaměstnanosti, které by mělo upřesnit stávající databázi ekonomických subjektů působících na území Jihomoravského kraje. Poslední šetření, ze kterého byly čerpány data pro diplomovou práci, se uskutečnilo za rok 2009. Použita byla databáze zpracovaná pouze pro okres Brno – venkov. V roce 2003 byla na žádost Magistrátu města Brna podle dotazníkového šetření Jihomoravského kraje zpracována studie o zaměstnanosti v Brně, která napomohla k vypracování analýzy vztahu Brno versus zázemí z hlediska zaměstnanosti.

3.1.4 Data Výzkumného ústavu práce a sociálních věcí (VÚPSV)

VÚPSV připravuje od roku 1998 dvakrát ročně dva bulletiny, jeden z nich se zabývá mezinárodní pracovní migrací v ČR. Najdeme zde data publikovaná až do úrovně okresů. Každý bulletin obsahuje aktuální data a dostupné časové řady o průběhu základních forem mezinárodních pracovních migrací v České republice. Využity byly údaje o počtu zaměstnaných cizinců ve sledovaném území, cizinců pracujících na živnostenské oprávnění, dále o pracujících občanech EU atd.

3.2 Metodika práce

Metodika práce spočívala nejprve ve studiu odborné literatury k danému tématu a sběru statistických dat, které byly dále analyzované. Ve většině případů se jedná o analýzu komparativní, kdy je okres Brno – venkov srovnáván s ostatními územními jednotkami, nejčastěji s Českou republikou, Brnem a s okresy Jihomoravského kraje.

V kapitole o zaměstnanosti v okrese Brno – venkov posloužil při hodnocení specializace jednotlivých odvětví národního hospodářství tzv. index specializace, který nám dává představu o stupni významnosti jednotlivých odvětví v okrese Brno - venkov v porovnání s postavením odvětví v České republice. Index byl tedy vypočten jako poměr podílu daného odvětví na celkové zaměstnanosti okresu k podílu tohoto odvětví na celkové zaměstnanosti v České republice. Jestliže hodnota indexu některého odvětví je vyšší než 1, můžeme mluvit o specializaci okresu na toto odvětví.

Vzorec pro výpočet indexu specializace:

$$I_S = \frac{\frac{P_{ij}}{\sum P_{ij}}}{\frac{P_i}{\sum P_i}},$$

kde P_{ij} je počet zaměstnanců v i -tém odvětví v okrese j (okres Brno – venkov), $\sum P_{ij}$ je celkový počet zaměstnaných v okrese (okres Brno – venkov), P_i je počet zaměstnaných v i -tém odvětví v ČR a $\sum P_i$ je celkový počet zaměstnaných v ČR.

Dalším indexem, který charakterizuje změny mezi jednotlivými roky, je index změny. Když je hodnota indexu vyšší než 100 %, znamená nárůst daného ukazatele (např. počet zaměstnaných) ve sledovaném území a za určitý čas, pokud je hodnota indexu nižší než 100 %, charakterizuje naopak pokles.

Vzorec pro výpočet indexu změny:

$$I_N = \frac{Z_{j,t_2}}{Z_{j,t_1}} \times 100 (\%),$$

kde I_N je index změny daného ukazatele Z (např. počet zaměstnaných) v území j v roce t_2 ve srovnání s rokem t_1 v procentech.

Velmi častým ukazatelem, využívaným pro hodnocení situace na trhu práce, je míra nezaměstnanosti. Avšak během sledovaného období v letech 1989 – 2010 došlo několikrát k úpravě jejího výpočtu. Do konce února 1991 byla míra nezaměstnanosti počítána jako podíl registrovaných uchazečů o práci z obyvatelstva v produktivním věku (muži ve věku 15 - 59 let a ženy ve věku 15 - 54 let). Vykazovaná míra nezaměstnanosti za ČR, kraje či okresy byla o něco nižší než ve skutečnosti, protože produktivní obyvatelstvo zahrnovalo i obyvatelstvo nepracující v produktivním věku (zejména studenty a invalidní důchodce, naopak do výpočtu nebyli zahrnuti pracující důchodci). V březnu 1991 došlo k první změně výpočtu míry nezaměstnanosti, kde ve výpočtu obyvatelstvo v produktivním věku bylo nahrazeno obyvatelstvem zaměstnaným v národním hospodářství. Po této úpravě se sice míra nezaměstnanosti

přiblížila skutečné hodnotě, ale pouze za celou ČR. Míra nezaměstnanosti v městských okresech (Praha, Brno, Ostrava, Plzeň) byla ve skutečnosti vyšší než vykazovaná, protože byla brána v potaz i dojíždka za prací (člověk zaměstnaný přispíval k pracovnímu potenciálu okresu, v němž pracoval, přitom nezaměstnaný se musel registrovat v místě bydliště a ne posledního pracoviště). Naopak míra nezaměstnanosti v tzv. venkovských okresech aglomerací (Praha-východ, Brno-venkov atd.) byla podstatně nižší³. Pro účely této práce byl v letech 1990 – 1994 jmenovatel vzorce pro výpočet míry nezaměstnanosti nahrazen hodnotou vycházející z přibližného průměru hodnot během tohoto období. Touto úpravou by se měla míra nezaměstnanosti v těchto letech více přiblížit skutečnosti.

Od dubna 1994 začala SSZ MPSV ČR spolupracovat s Českým statistickým úřadem. ČSÚ poskytuje Správě služeb zaměstnanosti data o ekonomicky aktivním obyvatelstvu, zjištěná při posledním sčítání lidu a jednou za čtvrt roku data pořizovaná při výběrovém šetření pracovních sil až do úrovně okresů. Ani toto řešení nebylo ideální, protože VŠPS definuje jinak osobu zaměstnanou, proto v lednu 1997 došlo k další úpravě. Do osob zaměstnaných z VŠPS už nebyly započítávány osoby na mateřské dovolené.

K zásadní úpravě výpočtu míry nezaměstnanosti došlo po vstupu do EU v červenci 2004. Úprava výpočtu byla uskutečněna za účelem přiblížení výpočtu míry nezaměstnanosti podle metodiky Mezinárodní organizace práce ILO. Míra nezaměstnanosti je tedy počítána jako podíl dosažitelných uchazečů o zaměstnání evidovaných na úradech práce ke konci sledovaného měsíce z pracovní síly daného území. Dosažitelní uchazeči o zaměstnání jsou ti, kteří mohou bezprostředně nastoupit do zaměstnání. Mezi tyto uchazeče už nejsou započítáni ti, kteří jsou ve vazbě či ve výkonu trestu, v pracovní neschopnosti, na rekvalifikačních kurzech, vykonávají krátkodobé zaměstnání, pobírají peněžitou pomoc v mateřství nebo hmotné zabezpečení po dobu mateřské dovolené.

Došlo také ke změně ve vymezení pracovní síly. Díky vstupu do EU se do pracovní síly začaly zahrnovat uchazeči o zaměstnání ze zemí Evropského hospodářského prostoru (tj. členské státy EU, Norsko, Island, Lichtenštejnsko) a Švýcarska. Pracovní sílu tak od července 2004 tvoří dosažitelní uchazeči o zaměstnání, počet zaměstnaných v národním hospodářství s jediným nebo hlavním

³ PITNER, J., TOUŠEK, V.: K výpočtu míry nezaměstnanosti v České republice. s. 439 - 447

zaměstnáním podle výsledků VŠPS, počet pracujících cizinců s platným povolením k zaměstnání, zaměstnaných občanů (EU) registrovaných úřady práce a počet cizinců s platným živnostenským oprávněním.

Tyto metodické změny vedly v konečném důsledku ke snížení míry nezaměstnanosti zhruba o 0,7 – 1,0 procentního bodu na úrovni České republiky⁴.

Vzorec pro výpočet míry nezaměstnanosti (podle nové metodiky):

$$MN = U / PS * 100,$$

kde U znázorňuje počet dosažitelných uchazečů o zaměstnání evidovaných na Úřadu práce a PS velikost pracovní síly.

Další ukazatel, který byl použit v práci, je míra dlouhodobé nezaměstnanosti. Vyjadřuje podíl počtu nezaměstnaných osob zaregistrovaných na úřadě práce déle než jeden rok k pracovní síle.

Vzorec pro výpočet dlouhodobé nezaměstnanosti:

$$MDN = U_{12+} / PS * 100,$$

kde U_{12+} je počet uchazečů evidovaných déle než 12 měsíců, PS je pracovní síla.

Důležitým ukazatelem, který hodnotí vztah mezi nabídkou a poptávkou na pracovním trhu, je počet uchazečů na jedno volné pracovní místo. Vypočte se jako podíl počtu uchazečů o zaměstnání a počtu volných pracovních míst registrovaných na úřadě práce v daném území ke konci sledovaného období. Čím vyšší je hodnota ukazatele, tím je situace na trhu práce méně příznivá.

Vzorec pro výpočet počet uchazečů na jedno volné pracovní místo:

$$PUPM = U / VPM,$$

kde U je počet uchazečů o zaměstnání a VPM počet volných pracovních míst.

Aby byl komentář analýzy trhu práce v okres Brno – venkov objektivní, musíme uvést, že k 1. 1. 2005 a 1. 1. 2007, jak bude zmíněno níže, došlo k přechodu celkem 50 obcí z ostatních krajů do okresu Brno – venkov, což vedlo jednak k nárůstu pracovní

⁴ PALCROVÁ, Š.: Trh práce v Jihomoravském kraji. s. 8-10

síly, tak i ke zvýšení počtu uchazečů o zaměstnání. Ministerstvo práce a sociálních věcí (MPSV) tuto územní změnu ale nezohledňuje. Rovněž v této práci tato územní změna není brána v úvahu, proto nevede k plné srovnatelnosti údajů ve vývoji nezaměstnanosti.

Je potřebné zmínit také příčinu změn zaměstnanosti v jednotlivých odvětvích národního hospodářství, protože se od 1. 1. 1992 začal používat nový systém Odvětvové klasifikace ekonomických činností (OKEČ), který zatřídí některé ekonomické činnosti jinak, než tomu bylo před rokem 1992 (např. dřevozpracující průmysl).

Grafy a tabulky byly zpracovány pomocí programu Microsoft Excel. Pro sepsání a úpravu textu byl použit editor Microsoft Word. Mapy byly vytvořeny pomocí programu ArcView GIS.

4 VYMEZENÍ ÚZEMÍ

Okres Brno-venkov leží na západě Jihomoravského kraje. Hraničí se sedmi okresy, v rámci Jihomoravského kraje sousedí na severu s okresem Blansko, na východě s okresem Vyškov, na jihovýchodě s okresem Břeclav, na jihozápadě s okresem Znojmo a uvnitř svého území s okresem Brno-město. Na západě sousedí s okresem Třebíč a severozápadě s okresem Žďár nad Sázavou, oba z kraje Vysočina. Okres Brno-venkov nemá vlastní okresní město a sídla okresních orgánů se nacházejí na území sousedního okresu Brno-město, ale také na území pověřených obcí okresu. Rozloha okresu činí 1 499 km², což je 20,8 % celkové rozlohy kraje. Z celkového počtu sedmi okresů Jihomoravského kraje okres Brno-venkov zaujímá podle rozlohy 2. místo, v rámci České republiky se zařadil na 11. místo. Počet obyvatel okresu Brno-venkov k 31. 12. 2009 je 200 909. Na celkovém počtu obyvatel kraje se podílí 17,4 % a ve srovnání s ostatními okresy Jihomoravského kraje má po Brně-městě druhý nejvyšší počet obyvatel. Hustota zalidnění je 134 obyvatel na km². Území okresu je tvořeno 187 obcemi, z toho 13 obcí má status města a 11 obcí status městysů. Největší počet obyvatel má město Kuřim (10 632)⁵. Od počátku roku 2003 je území okresu rozděleno do sedmi správních obvodů obcí s rozšířenou působností a obcí s pověřeným obecním úřadem (Ivančice, Kuřim, Pohořelice, Rosice, Šlapanice, Tišnov a Židlochovice), tyto správní obvody jsou vzájemně totožné (viz příloha 6).

Tab. č. 1: Meziokresní srovnání - základní údaje k 31. 12. 2009

Okres	Rozloha (km ²)	Počet obyvatel	Hustota zalidnění	Počet obcí
Blansko	863	106 539	123,45	116
Brno-město	230	371 399	1 614,78	1
Brno-venkov	1 499	200 909	134,03	187
Břeclav	1 038	113 606	109,45	63
Hodonín	1 099	156 894	142,76	82
Vyškov	876	88 688	101,24	80
Znojmo	1 590	113 673	71,49	144
Jihomoravský kraj	7 195	1 154 191	160,42	673
ČR	78 865	10 506 813	133,23	6 249

pramen: Statistická ročenka Jihomoravského kraje 2010, Statistická ročenka České republiky 2010, ČSÚ 2011, vlastní zpracování

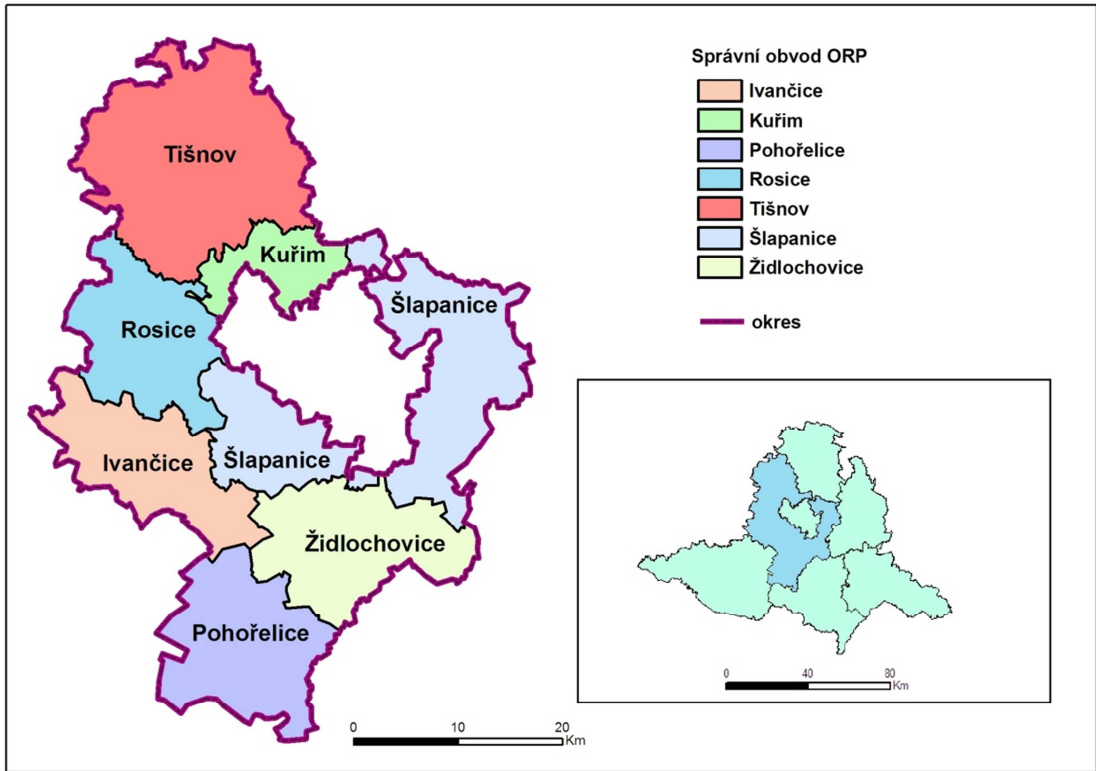
⁵ Uvedené počty obyvatel jsou k 1. 1. 2010
ČSÚ Jihomoravský kraj [online]. 2011 [cit. 2011-02-15]. Abecední seznam obcí. Dostupné z WWW: <http://www.czso.cz/xb/redakce.nsf/i/abecedni_seznam_obci>

Okres Brno-venkov získal dnešní podobu po reorganizaci veřejné správy roku 1960, která byla stanovena zákonem č. 36/1960 Sb., o územním členění státu. Vznikl sloučením bývalých okresů Brno-venkov, Rosice, Tišnov a Židlochovice. Takto vzniklý okres měl rozlohu 1 124,8 km² a tvořilo ho 152 obcí s celkovým počtem 159 955 obyvatel. V roce 1964 byly k okresu připojeny obce Přísnovice, Unkovice a Žabčice, dále v roce 1996 přibyla k okresu obec Nosislav⁶. K největším změnám v počtu obcí došlo v průběhu let 1970 - 1991 v důsledku integrací a dezintegrací obcí. Například při sčítání v roce 1980 byl okres složen ze 124 obcí. V roce 1990 se začaly dříve sloučené obce rozdělovat a ke dni sčítání v roce 1991 měl okres již 135 obcí⁷. K výraznější změně hranic okresu došlo roku 2005, kdy k 1. 1. vstoupil v platnost Zákon č. 387/2004 Sb., o změně hranic krajů. Okres byl rozšířen o 25 obcí o rozloze 129,8 km², 24 obcí přešlo z okresu Žďár nad Sázavou a 1 obec z okresu Třebíč. Počet obyvatel tak narostl o 7 039. Od 1. 1. 2007, na základě Vyhlášky č. 513/2006 sb., přešlo do okresu Brno-venkov dalších 25 obcí, z toho 14 obcí z okresu Blansko, 7 obcí z okresu Břeclav a 4 obce z okresu Znojmo (viz příloha 1, 7, 8). Smyslem vyhlášky bylo sladění území okresů se správními obvody obcí s rozšířenou působností, protože některé správní obvody ORP byly vytvořeny přes hranice okresů. Území okresu se tímto rozšířilo o 261 km² a počet obyvatel se zvýšil téměř o 15 700. Zároveň se stal součástí okresu Brno-venkov správní obvod obce s rozšířenou působností Pohořelice⁸.

⁶ *Sčítání lidu, domů a bytů 1970*. ČSÚ, 1973, s 7 - 8

⁷ *Sčítání lidu, domů a bytů 1991*. ČSÚ, 1992, s. 4

⁸ ČSÚ *Jihomoravský kraj* [online]. 2009 [cit. 2011-02-25]. Jihomoravská N E J . . . o sídelní struktuře. Dostupné z WWW:
<http://www.czso.cz/xb/redakce.nsf/i/jihomoravska__n_e_j___o_sidelni_strukture>.

Obr. č. 1: Administrativní členění okresu Brno – venkov k 31. 12. 2010

5 ZAMĚSTNANOST V OKRESE BRNO – VENKOV

5.1 Struktura zaměstnanosti na konci osmdesátých let

V období před koncem 80. let byla pro naši zemi charakteristická centrálně plánovaná ekonomika (dále CPE) a faktická neexistence soukromého sektoru a podnikání. CPE nerespektovala vztahy poptávky a nabídky, vyznačovala se neschopností vyprodukovat dostatečné množství kvalitních výrobků, neefektivní alokací a využívání zdrojů, což postupně vedlo k hospodářské stagnaci a technologické zaostalosti za ostatními vyspělými zeměmi. Projevilo se to zejména v osmdesátých letech, kdy došlo k poklesu investic do průmyslových podniků a k prakticky nulové reakci průmyslových výroby na ropné šoky. Československá průmyslová výroba na konci osmdesátých let měla značně odlišnou odvětvovou strukturu zaměstnanosti oproti ostatním zemím Evropského společenství. Zaměřila se zejména na rozvoj těžkého průmyslu, dále preferovala odvětví jako elektrotechnika, elektronika, jaderná technika, výroba strojů a zařízení, metalurgický a chemický průmysl. Obchod byl převážně zaměřen na země v rámci RVHP⁹. Dalším charakteristickým rysem CPE je, že docházelo k monopolizaci ve většině průmyslových odvětví a téměř k úplné neexistenci malých a středních podniků¹⁰.

V bývalých CPE v podstatě neexistovala žádná nezaměstnanost. Pro většinu podniků byla typická tzv. přezaměstnanost. Všichni práce schopní obyvatelé byli zaměstnáni a pobírali mzdu. A však nelze tvrdit, že všichni pracovníci pracovali s takovou intenzitou a v takové kvalitě, aby se produkt jejich práce rovnal mzdě, kterou dostávali. Tedy nezaměstnanost v běžné tržní ekonomice se v CPE vyznačovala skrytou

⁹ **RVHP** (Rada vzájemné hospodářské pomoci) - obchodní organizace sdružující socialistické státy sovětského bloku. V podstatě se jednalo o mocenský nástroj pro centrální ovládnutí ekonomiky socialistických států Sovětským svazem. Zakládajícími členy byly roku 1949 Bulharsko, Československo, Maďarsko, Polsko, Rumunsko a Sovětský svaz. Později přistoupily Albánie (do roku 1961), NDR, Mongolsko, Kuba a Vietnam. Přidruženým státem byla Jugoslávie a s organizací částečně spolupracovaly i některé nesocialistické či rozvojové země. K rozpuštění RVHP došlo 28. června 1991.

ŠIMEK, R.: *Profit* [online]. 17.12.2010 [cit. 2011-03-10]. RVHP: Východ sobě. Dostupné z WWW: <<http://www.profit.cz/clanek/rvhp-vychod-sobe.aspx>>.

¹⁰ TOUŠEK, V; VANČURA, M.: *Aktuální problémy ČR - 1. díl : Průmysl - 1. část*. s. 6.

nezaměstnaností. Řada zaměstnanců dostávala místo podpory v nezaměstnanosti mzdu za práci, která by v tržních podmínkách zdaleka nenašla ohodnocení¹¹

Tab. č. 2: Struktura zaměstnanosti v odvětvích národního hospodářství v okrese Brno – venkov a v ČR k 31. 12. 1989

Odvětví	Okres Brno-venkov		Česká republika		Index specializace
	abs.	%	abs.	%	
I. sektor NH	11 621	21,2	685 271	13,1	1,6
II. sektor NH	27 012	49,3	2 525 240	48,2	1,0
z toho průmysl:	24 248	44,3	2 114 882	40,4	1,1
paliv a energetiky	2 719	5,0	262 448	5,0	1,0
potravinářský a tabákový	1 720	3,1	144 959	2,8	1,1
textilní, oděvní, kožedělný	4 831	8,8	278 095	5,3	1,7
dřevozpracující	630	1,2	76 837	1,5	0,8
papírenský a polygrafický	637	1,2	45 942	0,9	1,3
skla a stavebních hmot	2 368	4,3	128 023	2,4	1,8
chemický	0	0,0	118 971	2,3	0,0
hutnický a kovozpracující	1 861	3,4	258 355	4,9	0,7
strojírenský	7 974	14,6	601 907	11,5	1,3
elektrotechnický	868	1,6	140 881	2,7	0,6
ostatní	667	1,2	58 464	1,1	1,1
z toho stavebnictví	2 764	5,0	410 358	7,8	0,6
III. sektor NH	16 148	29,5	2 026 397	38,7	0,8
z toho doprava a spoje	2 577	4,7	379 919	7,3	0,6
obchod	4 342	7,9	520 213	9,9	0,8
peněžnictví a pojišťovnictví	59	0,1	25 950	0,5	0,2
školství	3 430	6,3	312 942	6,0	1,0
zdravotnictví a sociální péče	1 763	3,2	279 113	5,3	0,6
ostatní	3 977	7,3	508 260	9,7	0,7
celkem	54 781	100,0	5 236 908	100,0	1,0

Pramen: Pracovníci a mzdové fondy národního hospodářství ČSR v roce 1989, ČSÚ 1990, vlastní výpočty

Odvětvová struktura NH se na konci 80. let vyznačovala převažující zaměstnaností v sekundárním sektoru. Z celkových 54 781 pracujících osob v okrese Brno – venkov právě 49,3 % pracovalo v sekundéru, což je o 1,1 procentního bodu více než činí celorepublikový průměr. Druhý největší podíl měl terciér, ve kterém v okrese

¹¹ JONÁŠ, J.: *Ekonomická transformace v České republice: makroekonomický vývoj a hospodářská politika*. s. 9-10.

Brno – venkov bylo zaměstnáno 29,5 % osob. V poměru s Českou republikou je to o 9,2 procentního bodu méně. Poměrně vysoké zastoupení v okrese měl primární sektor, kde ke konci roku 1989 bylo zaměstnáno 11 621 osob (21 %). Ve srovnání s Českou republikou v průměru pracovalo v okrese Brno – venkov o 8,1 procentního bodu více než je celorepublikový průměr.

Z celkového počtu 27 010 osob pracujících v sekundárním sektoru, jich 89,8 % bylo zaměstnáno v průmyslu (24 348 osob). Podobně jako v celé České republice, v okrese Brno – venkov bylo nejvíce zastoupeno strojírenství. Pracovalo zde 7 974 zaměstnanců a podíl tohoto odvětví na celkové zaměstnanosti činil 14,6 %, což je o 3,1 procentního bodu více než dělá celorepublikový průměr. Významné postavení v okrese měl textilní a kožedělný průmysl, který zaměstnával necelých 5 tisíc obyvatel (8,8 %). Co se týká počtu zaměstnanců, byl taktéž důležitým průmyslovým odvětvím průmysl paliv a energetiky a také průmysl skla a stavebních hmot. Každé z těchto odvětví zaměstnávalo více než 2000 osob. Podle indexu specializace můžeme zjistit, na jaké průmyslové odvětví byl okres Brno – venkov orientován. Oproti republice mělo v okrese významnější postavení především odvětví skla a stavebních hmot a také textilní, oděvní a kožedělný průmysl. U strojírenství, které na sebe vázalo téměř 15 % zaměstnanců, index specializace dosahoval hodnoty pouze 1,3. Ostatní průmyslová odvětví neměla v porovnání s republikovým průměrem v ekonomice okresu nijak významné postavení.

V terciéru okres za Českou republikou zaostával ve většině odvětví s výjimkou školství, kde podíl na celkové zaměstnanosti byl mírně vyšší než republikový průměr. Nejvíce pracovních příležitostí na konci roku 1989 bylo v odvětví obchodu, kde pracovalo přes 4 tisíce osob.

Pořadí největších zaměstnavatelů v okrese Brno – venkov ukazuje tabulka č. 3. V těchto podnicích bylo zaměstnáno téměř 30 % pracovníků z celkového počtu zaměstnaných v okrese. Pět podniků (spolu s pobočkami) mělo víc než tisíc zaměstnanců. Největším zaměstnavatelem v okrese byl TOS Kuřim, který dával práci 4 572 lidem. Společnost vznikla již v roce 1942 jako pobočný závod Zbrojovky Brno. Specializovala se na výrobu obráběcích strojů, která započala v roce 1946. Od roku 1950 se z pobočky Zbrojovky stal národní podnik TOS Kuřim¹². Druhým významným

¹² *TOS Kuřim* [online]. 2011 [cit. 2011-03-5]. Historie společnosti. Dostupné z WWW: <<http://www.tos-kurim.cz/spolecnost/historie-spolecnosti/>>.

podnikem zaměstnávající přes 2 000 osob v okrese byly Rosicko – uhelné doly. Podnik měl dlouholetou tradici, počátky těžby černého uhlí v Rosicko – oslavanské pánvi se datují od roku 1760. V průběhu 19. století nastal velký rozmach těžby, který souvisel s rozvojem průmyslu na Brněnsku. Zhoršující se podmínky pro těžbu uhlí, (velká hloubka, složitá stavba ložiska, nebezpečí průtrží uhlí a plynů a také samovznícení uhlí) donutily vládu, aby byla přijata varianta ukončení těžby. A ta byla definitivně ukončena v roce 1992¹³. Jediným zástupcem kožedělného průmyslu s 1 742 pracovníky byl pobočný Závod Gustava Klimenta Třebíč se sídlem v Hrušovanech u Brna, který ale svoji výrobu ukončil v roce 2000. Přes tisíc zaměstnanců bylo v okrese zaměstnáno i v podnicích CEVA Brno a Kovolit Modřice. CEVA Brno pod sebe zahrnovala vápenku v Čebíně (258 pracujících) a cementárnu v Mokré (1179 pracujících). Hutnictví neželezných kovů v okrese zastupuje od roku 1921 podnik v Modřicích (1082 zaměstnanců) a od roku 1936 podnik v České (196 zaměstnanců).

Tab. č. 3: Největší průmyslové podniky na území okresu Brno-venkov v roce 1989

Podnik	Odvětví průmyslu	Sídlo	Počet zaměstnanců
TOS Kuřim	Strojírenský	Kuřim	4 572
Rosicko-uhelné doly	Průmysl paliv	Zbýšov	2 087
Závody Gustava Klimenta Třebíč	Kožedělný	Hrušovany u Brna	1 742
CEVA Brno	Stavebních hmot	Mokrá - Horákov , Čebín	1 437
KOVOLIT Modřice	Hutnictví	Modřice, Česká	1 190
RETEX Ivančice	Textilní	Ivančice, Dolní Kounice	807
MOSILANA Brno	Textilní	Ivančice	722
Rico	Zpracovatelský	Veverská Bítýška	704
AVIA Praha-Letňany	Strojírenství	Ivančice	652
MEZ Brno	Strojírenství	Drásov	649
FRUTA Brno	Potravinářský	Modřice	582
FORM BRNO	Strojírenství	Rosice	576

Pramen: Pracovníci a mzdové fondy národního hospodářství ČSR v roce 1989, ČSÚ 1990, vlastní zpracování

5.2 Změny ve struktuře zaměstnanosti 1989 – 1999

Po pádu komunistického režimu došlo v České republice k řadě důležitých politických, ekonomických a společenských změn. Ekonomické reformy jako nástroj

¹³Oficiální stránky města Zbýšova [online]. 2011 [cit. 2011-03-5]. Historie hornictví. Dostupné z WWW: <<http://www.mestozbysov.cz/mhistohor.php>>.

hospodářské politiky přinesly přechod z centrálně plánované ekonomiky na ekonomiku tržní.

Česká ekonomika si prošla řadou významných strukturálních změn. Jednou z hlavních změn byla změna ve struktuře vlastnictví. Jestliže před rokem 1989 soukromé podnikání neexistovalo, bylo nutné urychleně transformovat ekonomiku do podmínek tržního hospodářství. Klíčovou roli zde sehrála privatizace, kde došlo ke kombinaci navrácení majetku původním vlastníkům a jejich dědicům, prodejem majetku domácímu a zahraničnímu kapitálu a obyvatelstvu prostřednictvím privatizačních kupónů. Všechny tyto změny sebou přinesly otevření trhu práce, otevření se ekonomiky světovým trhům. Začátkem 90. let došlo k poklesu výkonnosti ekonomiky, příčinou byla ztráta tradičních odbytišť pro výrobky (RVHP), ostrá konkurence a pokles zaměstnanosti¹⁴. Dochází tím ke změnám ve velikosti podniků (např. rozpad mamutích podniků do řady soukromých firem v důsledku rozmachu drobného soukromého podnikání), k významné proměně sektorů národního hospodářství. Výrazně poklesl podíl primárního sektoru, následuje sekundární sektor s mimořádným poklesem zejména v těžebním průmyslu. Naopak vzrostl podíl terciárního sektoru, který se již přiblížil podílu obvyklému ve vyspělých zemích.

Tab. č. 4: Struktura zaměstnanosti v sektorech vybraných odvětví národního hospodářství v okrese Brno-venkov a České republice k 31. 12. 1999

Sektory a odvětví NH	Okres Brno - venkov		Česká republika		Index Specializace
	abs.	%	abs.	%	
I. sektor NH	3 912	7,5	256 785	5,4	1,4
II. sektor NH	24 143	46,5	1 780 244	37,3	1,2
z toho zpracovatelský průmysl:	18 704	36,0	1 294 603	27,2	1,3
potravinářský a tabákový	2 458	4,7	146 472	3,1	1,5
textilní, oděvní, kožedělný	2 072	4,0	149 830	3,1	1,3
dřevozpracující, papírenský a polygrafický	3 126	6,0	194 111	4,1	1,5
chemický	689	1,3	101 859	2,1	0,6
skla a stavebních hmot	1 517	2,9	78 024	1,6	1,8
hutnický a kovo zpracující	2 039	3,9	235 419	4,9	0,8
strojírenský	4 523	8,7	239 814	5,0	1,7
elektrotechnický	2 280	4,4	149 074	3,1	1,4
III. sektor NH	23 900	46,0	2 731 072	57,3	0,8
celkem	51 955	100,0	4 768 101	100,0	1,0

Pramen: Toušek V.: Tonev P. Změny ve struktuře zaměstnanosti v regionech České republiky, vlastní zpracování

¹⁴ KOTÝNKOVÁ, M.: *Trh práce na přelomu tisíciletí*. Oeconomia, 1. vyd., Praha, 2006. s. 110 - 111

Podle tabulky č. 4 bylo k 31. 12. 1999 v okrese Brno – venkov zaměstnáno ve všech sektorech národního hospodářství 51 955 osob, což činí 1,1 % všech zaměstnaných v České republice. Na rozdíl od ČR, byl zde výrazněji zastoupen sekundární sektor, kde bylo zaměstnáno 24 143 osob (46,5 %). I když terciární sektor absorboval 46,0 % zaměstnaných v okrese Brno – venkov, nedosáhl průměrné relativní hodnoty v ČR (57,3 %). Nejméně zaměstnaných osob bylo soustředěno v primárním sektoru (3 912 osob, tj. 7,5 %).

Podle indexu specializace mají v komparaci s ČR významnější postavení první dva sektory národního hospodářství, u obou je index vyšší než jedna. Z odvětví zpracovatelského průmyslu má nejvyšší index specializace průmysl skla a stavebních hmot (1,8). Tradičně významné postavení v regionu má strojírenský průmysl (1,7), který z odvětví zpracovatelského průmyslu zaměstnával nejvíce osob (4523, tj. 8,7 %). Nejen co do počtu zaměstnanců, ale i významu byl dominantní průmysl potravinářský a dřevozpracující, papírenský a polygrafický, jejich index specializace dosahoval 1,5. Také průmysl elektrotechnický a textilní, oděvní a kožedělný dosáhli vyššího indexu specializace než jedna. Výjimku tvoří pouze průmysl chemický, hutnický a kovo zpracující, kteří dosáhli indexu specializace nižšího než jedna.

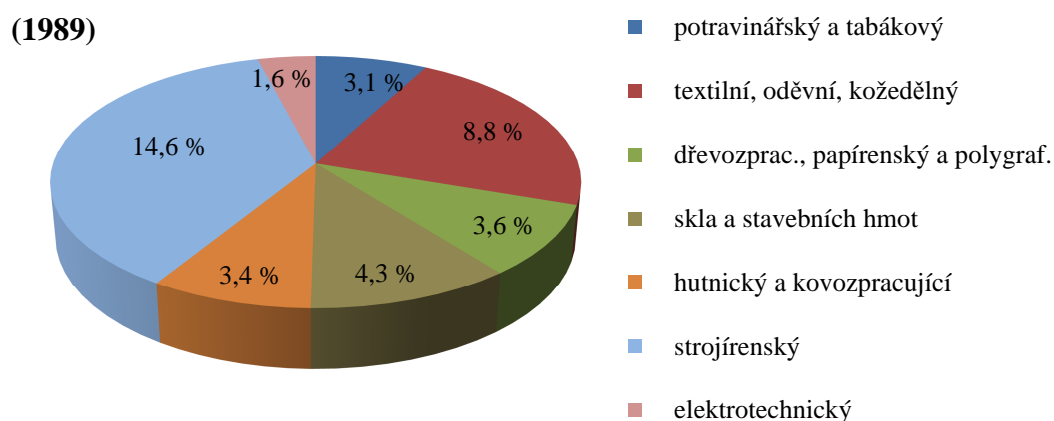
Tab. č. 5: Změny ve struktuře zaměstnanosti v okrese Brno – venkov v období 31. 12. 1989 – 31. 12. 1999

Sektory a odvětví NH	1989		1999		Rozdíl 1999 - 1989
	abs.	%	abs.	%	abs.
I. sektor NH	11 621	21,2	3 912	7,5	-7 709
II. sektor NH	27 012	49,3	24 143	46,5	-2 869
z toho zpracovatelský průmysl:	21 529	39,3	18 704	36,0	-2 825
potravinářský a tabákový	1 720	3,1	2 458	4,7	738
textilní, oděvní, kožedělný	4 831	8,8	2 072	4,0	-2 759
dřevozpracující, papírenský a polygrafický	1 931	3,6	3 126	6,0	1 195
chemický	0	0,0	689	1,3	689
skla a stavebních hmot	2 368	4,3	1 517	2,9	-851
hutnický a kovo zpracující	1 861	3,4	2 039	3,9	178
strojírenský	7 947	14,6	4 523	8,7	-3 424
elektrotechnický	868	1,6	2 280	4,4	1 412
III. sektor NH	16 148	29,5	23 900	46,0	7 752
celkem	54 781	100,0	51 955	100,0	-2 826

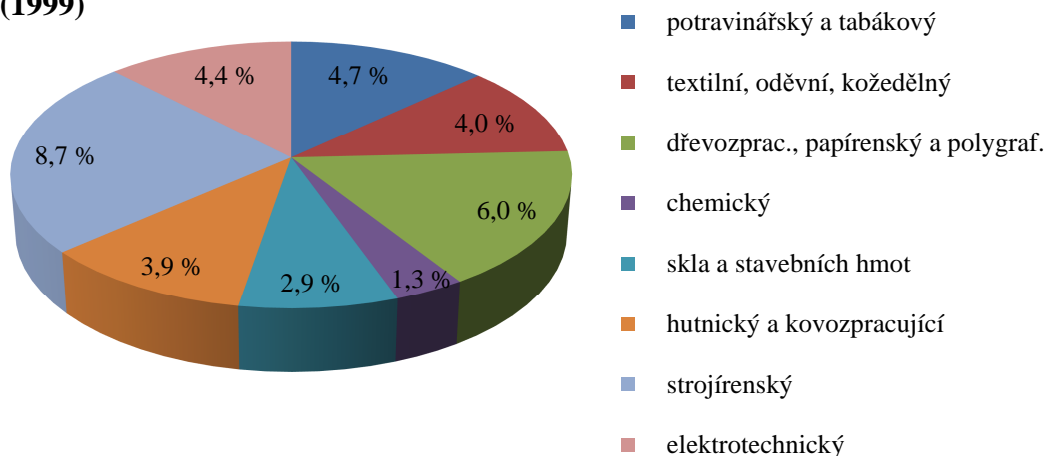
Pramen: Toušek V.: Tonev P. Změny ve struktuře zaměstnanosti v regionech České republiky, vlastní zpracování

V průběhu let 1989 až 1999 došlo v okrese Brno – venkov k celkovému poklesu počtu zaměstnaných osob. Počet pracujících se oproti roku 1989 snížil o 5,1 %, což je 2 826 osob. Výrazný úbytek zaměstnaných zaznamenal I. sektor národního hospodářství, kde se jejich počet snížil o 7 709 osob, tj. 66,3 %. Pokles počtu zaměstnaných se projevil i v II. sektoru národního hospodářství (úbytek o 2 869 osob, tj. 10,6%). Jak je uvedeno v tab. č. 5, došlo k výraznému poklesu počtu zaměstnaných v průmyslu strojírenském (o 3 424 osob, tj. 43,1 %), v průmyslu textilním, oděvním a kožedělném (o 2 759 osob, tj. 57,1 %). Menší počet pracovníků zaznamenal i průmysl skla a stavebních hmot (o 851 osob, tj. 35,9 %). Naopak nejdynamičtěji rozvíjející se průmyslové odvětví, které během sledovaného období zaznamenalo výrazný růst v počtu zaměstnaných, je průmysl elektrotechnický (o 1 412 osob, tj. 162,7 %). Vliv na tento růst mají firmy, nově vzniklé na základě investičních pobídek v ČR, např. kuřimská firma Tyco. Znatelným růstem počtu pracovníků se vyznačoval i průmysl dřevozpracujících, papírenský a polygrafický, kde se zvýšil počet o 1 195 osob, tj. 61,9 %. Nárůst byl ovlivněn nejen tím, že polygrafie je dynamickým odvětvím, ale i tím, že řada dřevozpracujících provozů byla součástí podniků, působících v I. sektoru národního hospodářství. Nárůstem počtu pracujících se vyznačuje také průmysl potravinářský a tabákový, zde došlo během deseti let ke vzniku řady nových provozů (o 738 osob, tj. 42,9%). Mírný nárůst zaznamenal také průmysl chemický a hutnický a kovožpracujících.

Na rozdíl od dvou zmiňovaných sektorů národního hospodářství, počet zaměstnaných v terciéru vzrostl o 7 752 osob, což znamená nárůst o 48,0 %.

(1999)

Obr. č. 2: Struktura zaměstnanosti ve zpracovatelském průmyslu v okrese Brno-venkov v roce 1989 a v roce 1999

(Pramen: Pracovníci a mzdové fondy národního hospodářství ČSR v roce 1989, ČSÚ 1990, Toušek V.: Tonev P. Změny ve struktuře zaměstnanosti v regionech České republiky, vlastní zpracování)

5.3 Struktura zaměstnanosti v roce 2009

Změny mezi sektory NH v letech 1999 až 2009 už nebyly tak markantní, jako v devadesátých letech. I přesto se zaměstnanost vyznačovala kolísavostí hodnot. Roky 2001 až 2003 provázely ekonomické problémy a ty se odrazily na poklesu zaměstnanosti v okrese. K jejímu růstu došlo se vstupem do EU, kdy také dochází ke zlepšení v průmyslové výrobě. Největší růst zaměstnanosti zaznamenal rok 2007 a počátek roku 2008. Ale dopad ekonomické krize v roce 2009 poznamenal i zaměstnanost v okrese Brno – venkov.

Ke zpracování této podkapitoly byla použita data z dotazníkového šetření Průzkum zaměstnanosti Jihomoravského kraje k 31. 12. 2009, které každoročně od roku 2001 zpracovává Krajský úřad Jihomoravského kraje ve spolupráci s úřady práce. Toto šetření je jediný zdroj dat, podle kterého můžeme získat informace o struktuře zaměstnanosti na okresní úrovni, protože poslední věrohodné údaje do úrovně okresů poskytlo SLDB 2001.

Dotazníkovým šetřením k 31. 12. 2009 v okrese Brno – venkov bylo prověřeno celkem 363 ekonomických subjektů. Z tohoto šetření vyplývá, že nejvíce firem působilo v sekundárním sektoru (171), z toho 143 v průmyslu a 28 ve stavebnictví. Z průmyslového odvětví bylo nejvíce firem zaznamenáno v hutnickém

a kovožpracujícím průmyslu, a to 33. V terciárním sektoru bylo zaevidováno 167 organizací. Nejdominantnější postavení v sektoru služeb mělo odvětví školství (55) a obchodu (47). Nejméně byl zastoupen primární sektor, kde bylo registrováno 28 firem. V těchto ekonomických subjektech bylo celkově zaměstnáno v okrese Brno – venkov 24 791 osob, z toho 14 443 mužů (58,3 %) a 10 348 žen (41,7 %). Podle tohoto šetření převažuje výrazně podíl zaměstnaných v sekundéru (64, 2 %) nad terciárním sektorem (30,8 %), je to zřejmě způsobeno neposkytnutím údajů od několika významných zaměstnavatelů např. Inventec (Czech), s.r.o., AHOLD Czech Republic, a.s., Brněnské papírny, státní podnik (v likvidaci), DHL Packaging, s.r.o. a České dráhy, a.s. Ve skutečnosti by měl být podíl terciárního sektoru vyšší. Z jednotlivých průmyslových odvětví byl nejpočetněji zastoupen elektrotechnický průmysl, kde bylo zaměstnáno 4 147 osob (15,4 %). Významnou roli v okrese měl i průmysl hutnický a kovožpracujících (zaměstnáno 2 994 osob, 11,1 %) a také strojírenství (zaměstnáno 2 608 osob, 9,7 %). Ze služeb vynikalo nejvíce odvětví školství (zaměstnáno 2 027 osob, 8,4 %). V zemědělství, lesnictví a rybolovu pracovalo 1 280 osob (5,2 %).

Tab. č. 6 : Struktura zaměstnanosti v odvětvích národního hospodářství v okrese Brno – venkov k 31. 12. 2008 a 2009

Sektory a odvětví NH	Počet firem	2008		2009		Index změny 2009/2008 (%)
		abs.	%	abs.	%	
I. sektor	28	1 338	5,0	1 280	5,2	95,7
II. sektor	171	17 272	64,2	15 512	62,6	89,8
z toho průmysl:	143	16 186	60,2	14 541	58,7	89,8
těžební	1	42	0,2	27	0,1	64,3
potravinářský a tabákový	17	1 929	7,2	1 807	7,3	93,7
textilní, oděvní a kožedělný	8	598	2,2	519	2,1	86,8
dřevozpracující	7	244	0,9	224	0,9	91,8
papírenský a polygrafický	4	449	1,7	414	1,7	92,2
chemický a gumárenský	20	1 660	6,2	1 599	6,4	96,3
sklářský a stavebních hmot	10	1 068	4,0	1 010	4,1	94,6
hutnický a kovozpracující	33	2 994	11,1	2 647	10,7	88,4
elektrotechnický	12	4 147	15,4	3 659	14,8	88,2
strojírenský	23	2 608	9,7	2 182	8,8	83,7
ostatní zpracovatelský	8	447	1,7	453	1,8	101,3
stavebnictví	28	1 086	4,0	971	3,9	89,4
III. sektor	164	8 295	30,8	7 999	32,3	96,4
obchod	48	1 716	6,4	1 551	6,3	90,4
doprava a spoje	18	1 827	6,8	1 647	6,6	90,1
ubytování a pohostinství	4	182	0,7	176	0,7	96,7
služby pro podniky	10	350	1,3	404	1,6	115,4
veřejná správa	14	837	3,1	798	3,2	95,3
školství	55	2 143	8,0	2 072	8,4	96,7
zdravotnictví	9	882	3,3	902	3,6	102,3
ostatní služby	6	358	1,3	449	1,8	125,4
celkem	363	26 905	100,0	24 791	100	92,1

Pramen: Dotazníkové šetření Krajského úřadu Jihomoravského kraje a Úřadu práce Brno – venkov, 2010, vlastní zpracování

Zatímco rok 2008 se vyznačoval poměrně vysokou mírou zaměstnanosti, v roce následujícím se její hodnoty podstatně snížily. Vliv ekonomické krize v roce 2009 přinesl velký propad úrovně zaměstnanosti. Jaké změny nastaly ve struktuře zaměstnanosti podle sektorů a odvětví národního hospodářství, nám ukazuje tab. č. 6. Celkový počet pracovníků zúčastněných šetření se během roku 2009 snížil o 2 114 osob, jedná se o osmiprocentní úbytek zaměstnaných. Zatímco v primárním a terciárním sektoru došlo k mírným úbytkům, u obou okolo 4 % (v priméru úbytek o 58 zaměstnanců, v terciéru o 296 zaměstnanců) v sekundéru tato změna byla podstatně výraznější. Meziročně přišlo o práci 1760 osob, pokles o 10, 2 %. Z průmyslových odvětví došlo k největšímu úbytku počtu zaměstnanců zejména

u elektrotechnického (o 488 osob, tj. 11,6 %) a u strojírenského průmyslu (o 426 osob, tj. 16,3 %). Také o více než 300 zaměstnanců ubylo v hutnickém a kovožpracujícím průmyslu (o 347 osob, tj. 11,6 %). Z elektrotechnických podniků k největšímu poklesu došlo u firmy Andrew Telecommunications s.r.o. se sídlem v průmyslové zóně Central Trade Park Modřice (úbytek o 193 zaměstnanců), další výraznější snižování zaznamenala firma Siemens Electric Machines s.r.o. v Drásově (úbytek o 143 zaměstnanců), firma JULI Motorenwerk, k.s. zabývající se výrobou elektromotorů, sídlící v Moravanech, propustila 139 zaměstnanců. Naopak pozitivně se vyvíjela situace ve firmě Tyco Electronics Czech s.r.o, kde meziročně vzrostl počet o 74 zaměstnanců. U strojírenského průmyslu se nejvíce propouštělo ve firmě TOS Kuřim, odkud během roku 2009 odešlo 163 pracovníků. Další podnik, který snížil svůj stav o více než 100 zaměstnanců (o 127) je firma K & K SERVIS, spol. s r.o. působící v masném průmyslu. Zaměstnanci však nebyli propuštěni, ale byli v roce 2009 přesunuti mimo výrobní kapacity Jihomoravského kraje. Více než 50 pracujících propustily firmy SLÉVÁRNA KUŘIM, A.S. (69), ČEGAN s.r.o. (57) a firma Metaldyne Oslavany, spol. s.r.o. (55), všechny tyto tři podniky působí v hutnickém a kovožpracujícím průmyslu.

V rámci terciárního sektoru největší úbytek počtu zaměstnanců byl zaznamenán v podnicích v odvětví doprava a spoje (o 180 osob, tj. 9,9 %) a v odvětví obchodu (o 165 osob, tj. 9,6 %). U tří odvětví se počet pracujících zvýšil, jednalo se „ostatní služby“ (nárůst o 91 osob, tj. 25,4 %), služby pro podniky (nárůst o 54 osob, tj. 15,4 %), také se počet zaměstnaných mírně zvýšil u zdravotnictví (nárůst o 20 osob, tj. 2,3 %). Mezi firmy, které počty pracovníků výrazněji navýšily, patří firma ŽSD a.s. (nárůst o 108 pracovníků), jedná se o společnost zabývající se odpadovým hospodářstvím a recyklací odpadu, avšak šlo pouze o koncentraci jejich zaměstnanců z ostatních okresů v Jihomoravském kraji do Modřic. Navýšení počtu svých zaměstnanců v okrese vykazala také bezpečnostní agentura SB Patrol, s.r.o., která však pouze převedla své zaměstnance z okresu Břeclav do okresu Brno-venkov (jedná se o 56 zaměstnanců)¹⁵. Z primárního sektoru stojí za zmínku firma ZOŠI Agro, s.r.o. se sídlem v Nových Bránicích, která se zaměřuje na pěstování zeleniny. Společnost navýšila počet zaměstnanců oproti roku 2008 o 57 zaměstnanců.

V okrese Brno – venkov k 31. 12. 2009 neexistovala žádná firma, která by zaměstnávala více než 2 000 osob. K hranici dvou tisíc zaměstnanců se přibližoval

¹⁵ MINAŘÍK, B. a kol.: *Průzkum zaměstnanosti v Jihomoravském kraji k 31.12.200*.

pouze průmyslový podnik Tyco Electronics Czech s.r.o., který zaměstnával 1 945 osob a patří nejen k největšímu průmyslovému podniku v okrese, ale také v kraji. Jedná se o nadnárodní americkou společnost se sídlem v Kuřimi. Firma byla založena už v roce 1993 jako obchodní kancelář se sídlem v Brně. První výrobní hala v katastru města Kuřim byla vystavena v roce 1997, zanedlouho byla firma rozšířena o druhou výrobní halu. V současnosti je jedním z největších světových konstruktérů, výrobcem a dodavatelem elektronických komponent, poskytovatelem síťových a bezdrátových systémů. Firma má pobočky a výrobní haly ve více než 150 zemích světa¹⁶.

Tab. č. 7: Deset nejvýznamnějších zaměstnavatelů v okrese Brno – venkov k 31. 12. 2009

Podnik	Odvětví průmyslu	Sídlo	Počet zaměstnanců
Tyco Electronics Czech s.r.o.	Elektrotechnický	Kuřim	1945
HARTMANN-RICO a.s.	Zpracovatelský	Veverská Bítýška	582
Siemens Electric Machines s.r.o.	Elektrotechnický	Drásov	539
Andrew Telecommunications s.r.o.	Elektrotechnický	Modřice	513
PROMT Modřice, a.s.	Potravinářský a tabákový	Modřice	464
TOS KUŘIM-OS a.s.	Strojírenský	Kuřim	461
KOVOLIT, akciová společnost	Hutnický a kovozpracující	Modřice	444
Česká pošta, s.p. - OZ Jižní Morava	Doprava a skladování	Více provozoven	395
Karlova pekárna s.r.o.	Potravinářský a tabákový	Židlochovice	374
NEMOCNICE IVANČICE, příspě. org.	Zdravotnictví	Ivančice	362

Paramen: Dotazníkové šetření Krajského úřadu Jihomoravského kraje a Úřadu práce Brno – venkov

Ke gigantu jako Tyco, se v okrese Brno – venkov svým počtem zaměstnanců zdaleka nikdo nepřiblížil. S více než tisíc zaměstnanců v okrese neexistovala žádná společnost. Do kategorie 500 až 1000 zaměstnanců spadaly tři firmy. První firma s více než 500 pracovníky je německá společnost HARTMANN-RICO a.s. se sídlem ve Veverské Bítýšce. Společnost k 31. 12. 2009 zaměstnávala 582 pracovníků, specializuje se na výrobu zdravotnických a hygienických prostředků (ve Veverské Bítýšce se zaměřují především na výrobu jednorázových operačních roušek a setů). Firma vznikla v roce 1991 vstupem společnosti Paul Hartmann AG do tehdejšího podniku Rico Veverská Bítýška¹⁷. Dalším významným podnikem s více jak 500 zaměstnanci je závod

¹⁶ Tyco Electronics Czech s.r.o. [online]. 2011 [cit. 2011-03-5]. Informace o firmě Tyco Electronics. Dostupné z WWW: <<http://www.tycoelectronics.cz/>>.

¹⁷ HARTMANN - RICO a.s. [online]. 2011 [cit. 2011-04-25]. Historie společnosti HARTMANN - RICO. Dostupné z WWW: <<http://cz.hartmann.info/23098.php>>.

Siemens Electric Machines s.r.o. v Drásově, který se stal v roce 1994 součástí koncernu Siemens. Firma se zabývá vývojem, výrobou a prodejem elektromotorů a generátorů. S 513 zaměstnanci v okrese působí další zahraniční firma Andrew Telecommunications s.r.o. (se švýcarským kapitálem) se sídlem v Modřicích. Firma podniká v oblasti telekomunikačních zařízení. Vyrábí, instaluje, opravuje elektrické stroje a přístroje a produkuje elektronické součástky. Pětici největších firem v okrese se sídlem v Modřicích doplňuje potravinářská firma PROMT Modřice, a.s. zaměřující se na zpracování drůbežního masa. Mezi další významné průmyslové podniky s dlouholetou tradicí patří KOVOLIT v Modřicích a TOS Kuřim s více než 400 zaměstnanci. Do desítky největších zaměstnavatelů také patří Česká pošta, s.p. - OZ Jižní Morava, dále společnost Karlova pekárna s.r.o. a posledním subjektem s více než 300 zaměstnanci je nemocnice Ivančice, přisp. org.

Jednou z možností, jak oživit aktivity průmyslové výroby a přilákat nové investory, je vybudování průmyslových zón. Průmyslová zóna CTPark Modřice je spjata s developerskou společností CTP Projects Invest, která byla založena holandskými stavebními podnikateli v roce 1996. Společnost získala pozemky u obce Modřice, kde postupně vybuďovala komplex průmyslových, logistických a administrativních objektů. Se vstupem ČR do EU nastal další příliv zahraničních výrobců, kteří využili atraktivní polohu této zóny a dostupnou kvalifikovanou pracovní sílu k vybudování svých podniků¹⁸. Její plošná výměra je 425 893 m² a v současnosti je zastavěno 198 496 m². Zaměstnání zde našlo cca 2 000 osob. CTPark Modřice je držitelem ocenění „Průmyslová zóna roku“¹⁹.

¹⁸ KUNC, J.: *Transformace českého průmyslu po roce 1989 - vliv přímých zahraničních investic*. s. 103 - 104

¹⁹ *CTPark Network - built to lease commercial properties* [online]. 2008 [cit. 2011-03-15]. CTPark Modřice. Dostupné z WWW: <<http://www.ctpark.eu/en/development.html/cz-south-moravia-region-ctpark-modrice>>

6 NEZAMĚŠTNANOST V OKRESE BRNO – VENKOV

6.1 Vývoj nezaměstnanosti v letech 1990 – 2010

Po roce 1989 se trh práce významně proměnil. Do té doby dosud neexistující slovo „nezaměstnaný“ se okamžitě stalo skutečností. Příčinou tohoto nového jevu bylo, že neperspektivní podniky stagnovaly, reorganizovaly se i zanikaly a tím likvidovaly přebytečné pracovníky²⁰. Za nezaměstnaného podle ILO (Mezinárodní organizace práce) jsou považovány všechny osoby 15 leté a starší, které jsou bez práce, ale hledají si aktivně zaměstnání a jsou ochotny okamžitě nastoupit do zaměstnání (nejpozději do 14 dnů)²¹.

Do konce roku 1990 byla nezaměstnanost v okrese i v České republice velmi nízká. O práci na území okresu žádalo 391 osob a míra nezaměstnanosti nepřesáhla ani 1%. Z hlediska volných pracovních míst poptávka nepřesáhla nabídku (693 volných míst). V roce 1991 se zvyšuje počet uchazečů o práci, je to způsobeno zejména uvolňováním pracovníků z výrobní sféry (také rozpad trhů RVHP). K 31. 12. 1991 bylo tedy na úřadě práce Brno – venkov zaregistrováno 2 796 uchazečů. Míra nezaměstnanosti v tomto roce vzrostla a dosáhla 3,7 %, tedy o 0,4 procentního bodu méně než je celorepublikový průměr. Díky velmi malému počtu volných pracovních míst, který byl na konci tohoto roku v okrese zaevidován (jen 104 VPM), se zvýšil počet uchazečů na jedno volné pracovní místo (na 27), což bylo nejvíce za celé sledované období. Dále se situace na trhu práce až do roku 1997 vyvíjela poměrně slibně, míra nezaměstnanosti se pohybovala od 1,9 do 2,4 % a nikdy nepřekročila celorepublikový průměr.

Rok 1997 a 1998 představují výrazný zvrat v poklidném vývoji nezaměstnanosti. V důsledku zpomalení hospodářského růstu, zejména díky nedokončené restrukturalizaci a přijetím úsporných opatření vlády, začala nabídka pracovních sil značně převyšovat poptávku, což se promítlo v růstu počtu uchazečů o práci a poklesu volných pracovních míst, tím také ke zvyšování míry nezaměstnanosti²². Mezi roky 1997 a 1998 počet uchazečů o práci vzrostl o 1607 osob a počet volných pracovních míst klesl téměř o 240. Na konci roku 1998 se míra nezaměstnanosti vyšplhala na 5,6 % a meziročně vzrostla až o 2,1 procentního bodu. Což mělo za následek, že na jedno

²⁰ JONÁŠ, J.: *Ekonomická transformace v České republice: makroekonomický vývoj a hospodářská politika.*, s. 44

²¹ ŠIMEK, M.: *Ekonomie trhu práce.*, s. 20

²² SPĚVÁČEK, V.: *Transformace české ekonomiky: politické, ekonomické a sociální aspekty.* s. 23

volné pracovní místo připadlo 9,9 uchazečů. Tato míra nezaměstnanosti dostala okres Brno – venkov na 18. místo mezi okresy s nejnižší mírou nezaměstnanosti v ČR. Trend stoupajícího počtu uchazečů o zaměstnání pokračoval nadále i v roce 1999, což negativně ovlivnilo počet nezaměstnaných připadajících na jedno volné pracovní místo (19,9 uchazečů, meziroční nárůst o 9,3 uchazečů).

Tab. č. 8: Vývoj základních ukazatelů na trhu práce v okrese Brno – venkov a v České republice v letech 1990 – 2010 (vždy k 31.12)²³

Rok	Brno-venkov				Česká republika			
	Uchazeči	VPM	MN (%)	U/VPM	Uchazeči	VPM	MN (%)	U/VPM
1990	391	693	0,5	0,6	39 329	57 616	0,7	0,7
1991	2 796	104	3,7	26,9	221 749	48 402	4,1	4,6
1992	1 746	495	2,3	3,5	134 788	79 422	2,6	1,7
1993	1 834	687	2,4	2,7	185 216	53 938	3,5	3,4
1994	1 500	716	2,0	2,1	166 480	75 936	3,2	2,2
1995	1 452	974	1,9	1,5	153 041	88 047	2,9	1,7
1996	1 946	872	2,4	2,2	186 339	83 976	3,5	2,2
1997	2 698	674	3,5	4,0	268 902	62 284	5,2	4,3
1998	4 305	435	5,6	9,9	386 918	37 641	7,5	10,3
1999	5 592	291	7,2	19,2	487 623	35 117	9,4	13,9
2000	5 119	364	6,7	14,1	457 369	52 060	8,8	8,8
2001	5 516	394	7,2	14,0	461 923	52 084	8,9	8,9
2002	6 702	615	8,7	10,9	514 435	40 651	9,8	12,7
2003	6 966	384	8,6	18,1	542 420	40 188	10,3	13,5
2004	6 033	609	7,2	9,9	509 510	51 203	9,5	10,0
2005	5 886	779	6,7	7,6	481 071	52 164	8,9	9,2
2006	5 084	1 650	5,7	3,1	421 286	93 425	7,7	4,5
2007	4 451	2 697	4,5	1,7	331 696	141 066	6,0	2,4
2008	4 458	2 276	4,4	2,0	335 025	91 189	6,0	3,7
2009	8 446	759	8,2	11,1	527 728	30 927	9,2	17,1
2010	8 977	587	8,9	15,3	546 484	30 803	9,6	17,7

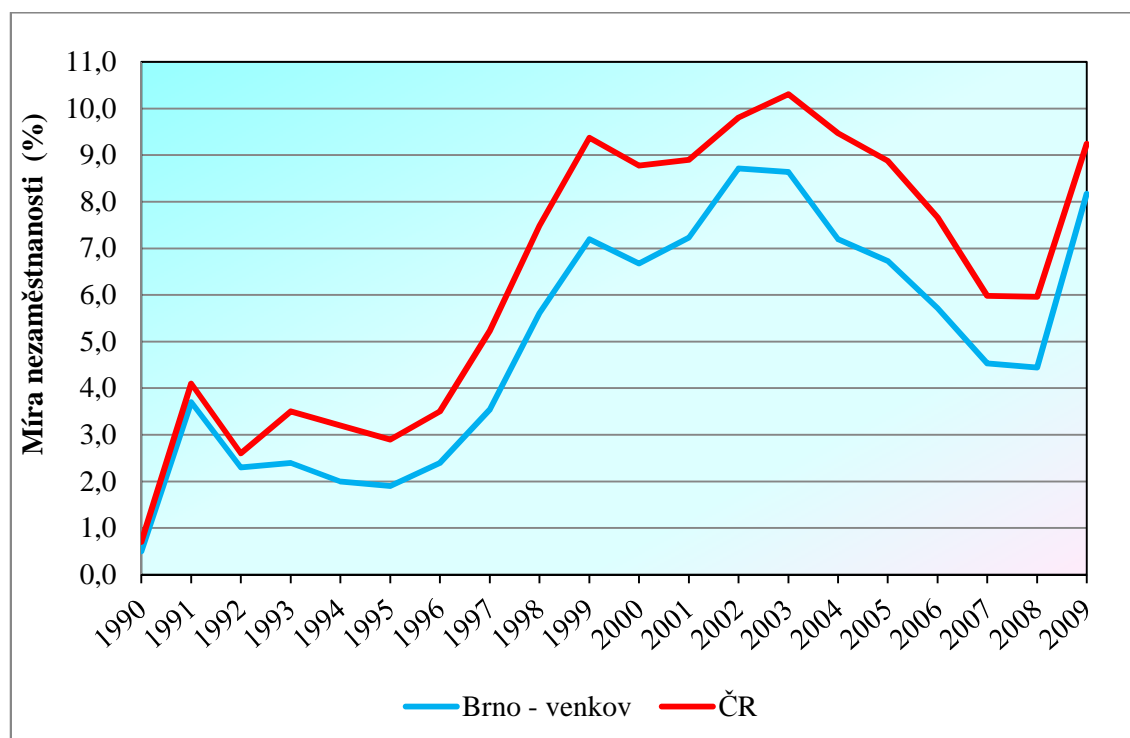
Pramen: Měsíční výkazy Správy služeb zaměstnanosti MPSV ČR, 1990 - 2009, vlastní zpracování
VPM - volná pracovní místa, MN - míra nezaměstnanosti, U/VPM - počet uchazečů na jedno volné místo

V roce 2000 byl nepříznivý vývoj nezaměstnanosti přerušen, ale počínaje rokem 2001 se situace na trhu práce opět zhoršovala (míra nezaměstnanosti 7,2%). Pozitivním jevem v roce 2000 a 2001 byl naopak nárůst počtu hlášených volných pracovních míst, který se pohyboval okolo 380 volných míst. Nepříznivý vývoj situace na trhu práce

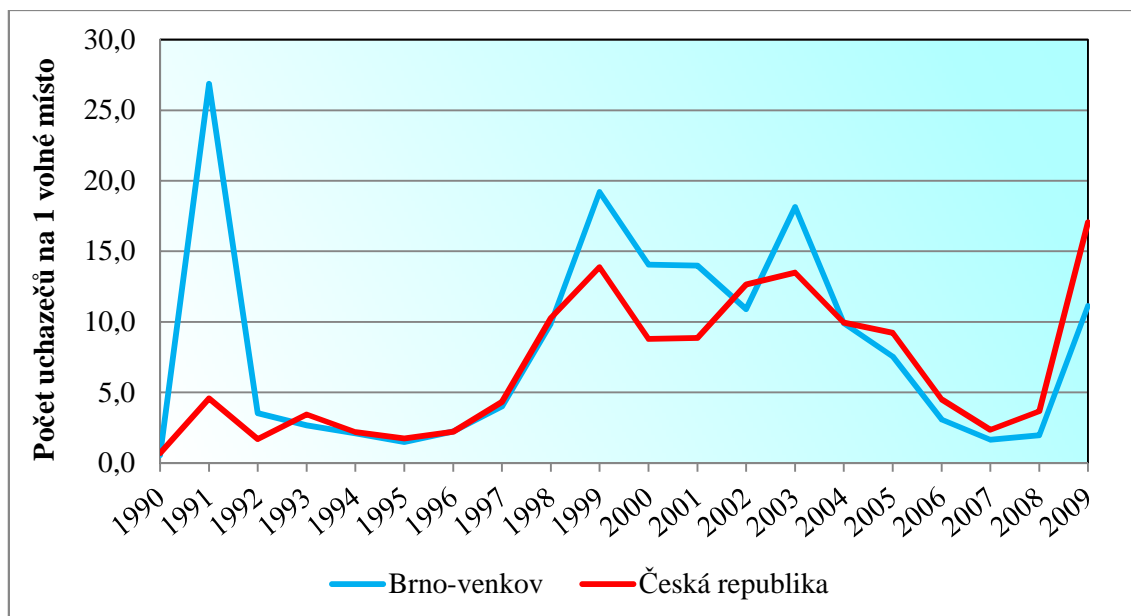
²³ Od roku 2004 použita nová metodika ve výpočtu míry nezaměstnanosti, což zapříčinilo její mírné snížení (viz. kapitola Zdroje dat a metodika práce)

pokračuje i v dalších dvou sledovaných letech, přičemž na konci roku 2003 úřady práce registrovaly okolo 7 tisíc uchazečů o práci a míra nezaměstnanosti dosahovala 8,6 %, což je 31. místo mezi okresy ČR. Stejný trend zaznamenala taktéž i Česká republika, kde míra zaměstnanosti poprvé od roku 1990 překročila 10,0 %.

Od roku 2004 se vstupem do Evropské unie dochází k postupnému zlepšení situace na trhu práce. Na konci roku 2007 se počet dosažitelných uchazečů o zaměstnání snížil od roku 2004 o 1582 osob (poklesl o 26%). Počet volných pracovních míst se zvýšil více než čtyřikrát (2276 volných míst), tedy na jedno volné pracovní místo připadalo pouze 1,7 osob, tato hodnota je za poslední sledované desetiletí nejnižší. Taktéž míra nezaměstnanosti během posledních tří let klesla na 4,5 % a byla o 1,5 procentního bodu nižší než na celé úrovni republiky. Rok 2008 se vyznačoval stagnací počtu dosažitelných uchazečů o zaměstnání a míry nezaměstnanosti. Lze ho hodnotit z hlediska vývoje míry nezaměstnanosti jako velmi pozitivní, okres zaujal 15. místo mezi všemi okresy v ČR, což je dlouhodobě nejlepší výsledek.

Obr. č. 3: Vývoj míry nezaměstnanosti v okrese Brno – venkov a České republice v letech 1990 – 2010 (vždy k 31.12)
(Pramen: Měsíční výkazy Správy služeb zaměstnanosti MPSV ČR, 1990 - 2009)

Obr. č. 4: Vývoj Počet uchazečů o jedno volné pracovní místo v okrese Brno - venkov a České republice v letech 1990 – 2010 (vždy k 31.12.)
(Pramen: Měsíční výkazy Správy služeb zaměstnanosti MPSV ČR, 1990 - 2009)

Zato rok 2009 byl ve znamení projevující se hospodářské krize, která zapříčinila výrazný nárůst nezaměstnaných. Počet dosažitelných uchazečů v okrese Brno – venkov na konci roku 2009 činil 8 446 osob. Meziroční přírůstek neumístěných uchazečů o zaměstnání vzrostl téměř o 4 tisíce osob, to je téměř o 90 %. Co se týče České republiky, hodnota se vrátila nad hranici 500 tisíc nezaměstnaných, neboť počet uchazečů se zvýšil o 192 703 (meziroční nárůst o 57,5%). Rapidně poklesl i počet hlášených volných pracovních míst. V okrese Brno – venkov bylo koncem roku evidováno pouze 759 míst (meziroční pokles o 66,6%). Na úrovni ČR meziroční pokles dělal taktéž 66 %, bylo hlášených necelých 31 tisíc míst. To mělo za následek, že ukazatel „počet uchazečů připadající na jedno volné pracovní místo“ vzrostl na 11,1 osob (u ČR 17,1). Míra nezaměstnanosti v okrese přesáhla hodnotu 8 % a byla tak o 1,0 procentního bodu nižší než míra nezaměstnanosti v celé České republice. Meziročně se míra nezaměstnanosti zvýšila o 3,8 procentního bodu. Pro rok 2010 bylo charakteristické další prohlubování ekonomické recese. Počet uchazečů o zaměstnání nadále rostl a na konci roku 2010 dosáhl téměř 9 tisíc. Od roku 2008 se počet uchazečů zvýšil až o polovinu. Také míra nezaměstnanosti od roku 2008 vzrostla o 4,5 procentního bodu na 8,9 %, ale byla o 0,7 procentního bodu nižší než republikový průměr. Zhoršená ekonomická situace se projevila v dalším snížení počtu volných pracovních míst. V evidenci na úřadech práce bylo 587 volných pracovních míst, tedy

o 1 689 méně než v roce 2008. Zatímco v roce 2008 připadaly na jedno volné pracovní místo jen dvě osoby, v roce 2010 jich už bylo 15,3.

Tab. č. 9: Vývoj základních charakteristik trhu práce v okrese Brno – venkov k 31. 12. 2008 a 2010

	31. 12. 2008	31. 12. 2010	Rozdíl 12/2010 - 12/2008
Uchazeči o zaměstnání	4 458	8 977	4 519
Volná pracovní místa	2 276	587	-1 689
Počet uchazečů na 1 VPM	2,0	15,3	13,3
Míra nezaměstnanosti (%)	4,4	8,9	4,5

Pramen: Měsíční výkazy Správy služeb zaměstnanosti MPSV ČR, 2008, 2010, vlastní zpracování

6.2 Současná situace na trhu práce v okrese Brno-venkov v roce 2010

Oproti vývoji v roce 2009, kdy počet uchazečů během celého roku postupně rostl, bylo v roce 2010 zaznamenáno spíše kolísání počtu uchazečů. Počet neumístěných uchazečů, evidovaných na úřadě práce v okrese Brno - venkov, se v jednotlivých měsících roku 2010 pohyboval v rozpětí od 8 033 osob (říjen) do 9 031 osob (únor). Počátek roku 2010 se vyznačuje dalším nárůstem počtu evidovaných uchazečů o zaměstnání. Od konce března s příchodem jarních prací a příležitostných brigád dochází ke snižování počtu neumístěných uchazečů. V červenci a v srpnu se počet uchazečů mírně zvýšil, kdy bylo evidováno 8 233 osob. V měsíci září a říjnu docházelo k dalšímu snižování počtu uchazečů. Pro dva poslední měsíce v roce je charakteristický další nárůst uchazečů, kdy došlo mezi listopadem a prosincem k nejvyššímu meziměsíčnímu nárůstu během roku, a to o 841 osob (tedy o 10,3 %). Avšak nejvyšší únorová hodnota nebyla překonána, k 31. 12. 2010 bylo evidováno 8 977 uchazečů o zaměstnání.

Tab. č. 10: Vývoj základních charakteristik trhu práce v okrese Brno – venkov a v České Republice v roce 2010

Rok	Brno-venkov				Česká republika			
	Uchazeči	VPM	MN (%)	U/ VPM	Uchazeči	VPM	MN (%)	U/ VPM
prosinec*	8 446	759	8,2	11,1	527 728	30 927	9,2	17,1
leden	8 977	530	8,7	16,9	562 409	31 557	9,8	17,8
únor	9 031	471	8,8	19,2	568 486	32 120	9,9	17,7
březen	9 021	466	8,8	19,4	556 304	33 137	9,7	16,8
duben	8 623	442	8,5	19,5	523 591	32 913	9,2	15,9
květen	8 339	449	8,2	18,6	499 222	33 105	8,7	15,1
červen	8 128	464	8,0	17,5	487 733	32 927	8,5	14,8
červenec	8 231	512	8,1	16,1	495 276	33 479	8,7	14,8
srpen	8 233	594	8,1	13,9	491 090	36 567	8,6	13,4
září	8 171	626	8,1	13,1	487 351	35 100	8,5	13,9
říjen	8 033	626	7,9	12,8	482 720	33 651	8,5	14,3
listopad	8 136	867	8,0	9,4	490 050	32 337	8,6	15,2
prosinec	8 977	587	8,9	15,3	546 484	30 803	9,6	17,7

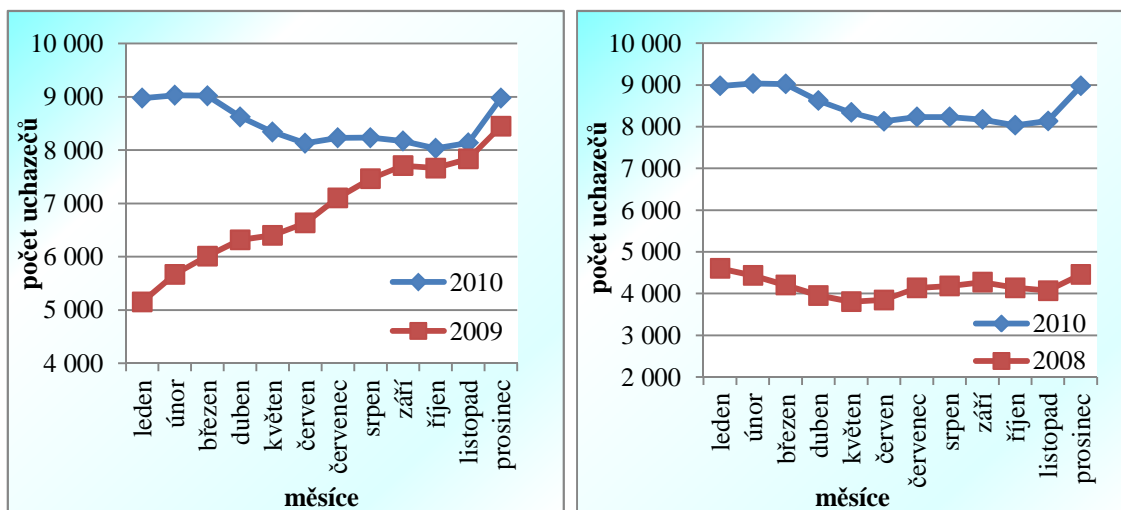
Pramen: Měsíční výkazy Správy služeb zaměstnanosti MPSV ČR. 2009, 2010, vlastní zpracování

VPM = počet volných pracovních míst

U/VPM = počet uchazečů na jedno volné pracovní místo

*2009

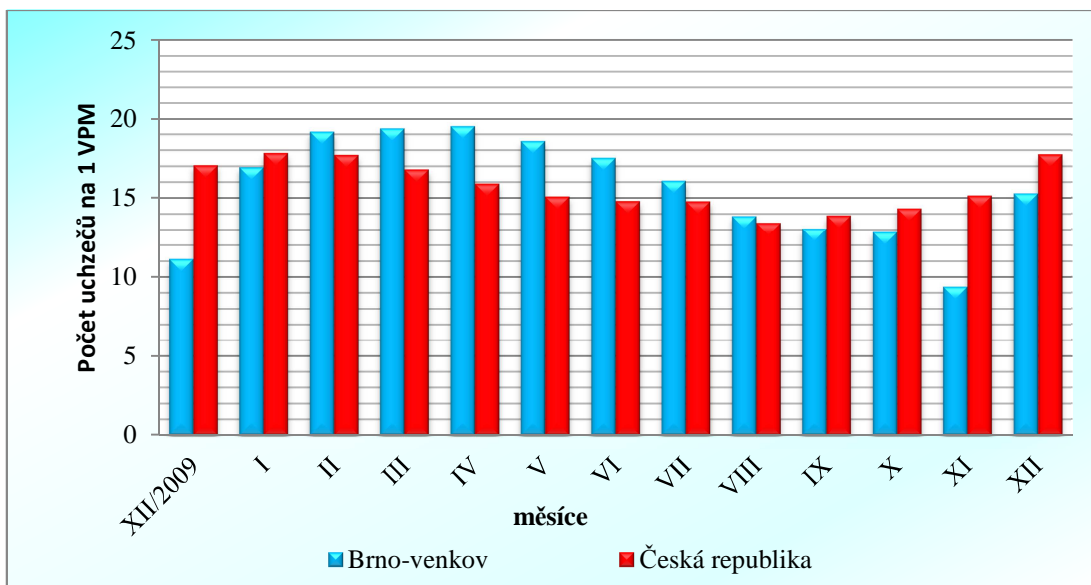
Na konci roku 2010 byl sice opět zaznamenán meziroční nárůst počtu uchazečů o zaměstnání, avšak vzhledem k vysoké nezaměstnanosti na konci roku 2009 se jednalo o nesrovnatelně nižší přírůstky (nárůst o 6,3 %) než při hodnocení roku 2009 (proti konci roku 2008 nárůst o 89,5 %). Podle grafu níže můžeme vidět, že vývoj na trhu práce během roku 2010 je odlišný od situace v roce 2009. Pro srovnání je uveden i rok 2008, kdy vývoj na trhu práce v roce 2008 se podobal vývoji v roce 2010, avšak v roce 2010 se jednalo o řádově vyšší počty uchazečů o zaměstnání.

Obr. č. 5: Vývoj počtu uchazečů o zaměstnání v okrese Brno – venkov v letech 2008 – 2010

(Pramen: Měsíční výkazy Správy služeb zaměstnanosti MPSV ČR. 2008 – 2010, vlastní zpracování)

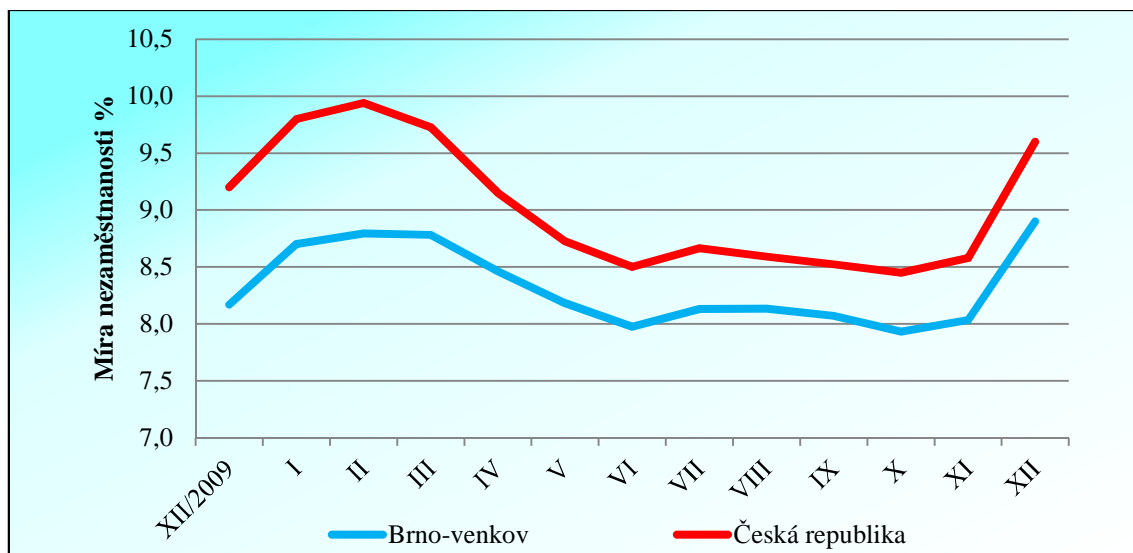
Vývoj počtu volných pracovních míst měl od začátku roku 2010 do konce dubna klesající charakter, ve srovnání s koncem roku 2008 došlo meziměsíčně k poklesu o 30 %. Od května začal počet hlášených volných pracovních míst postupně narůstat. Růst se zastavil až na konci listopadu, kdy na úřadě práce bylo hlášeno 867 volných míst, což je nejvíce za tento sledovaný rok. V prosinci došlo k výraznému poklesu volných pracovních míst na 587, ve srovnání s koncem roku 2009 počet těchto míst poklesl o 172. Nejméně pracovních příležitostí bylo v dubnu (pouze 442 evidovaných volných míst). Počet uchazečů na jedno pracovní místo během roku 2010 kolísal v závislosti na počtu uchazečů o zaměstnání a volných pracovních místech v okrese Brno - venkov. Nejvíce uchazečů na jedno volné místo se hlásilo v dubnu (19,5), naopak nejnižší hodnota byla zaznamenaná v listopadu (9,4). O měsíc později k 31. 12. 2010 počet uchazečů o zaměstnání na jedno volné pracovní místo vzrostl na hodnotu 15,3. Avšak při srovnání s Českou republikou se situace z hlediska volných pracovních míst v okrese Brno – venkov jevila lépe.

Obr. č. 6: Vývoj počtu uchazečů na jedno volné pracovní místo v okrese Brno-venkov a České republice v roce 2010

(Pramen: Měsíční výkazy Správy služeb zaměstnanosti MPSV ČR. 2009, 2010, vlastní zpracování)

Míra nezaměstnanosti se během roku 2010 pohybovala mezi 7,9 % (říjen) a 8,9 % (prosinec) a udržovala si celoročně hodnotu pod celokrajským i celorepublikovým průměrem. Míra nezaměstnanosti na začátku roku vzrostla. Poté však docházelo v průběhu roku k poklesu a stagnaci během letních měsíců. K výraznému růstu došlo až v prosinci 2010, kdy míra nezaměstnanosti vzrostla na 8,9 %. Meziročně tedy došlo k nárůstu o 0,7 procentního bodu a okres se na konci roku 2010 zařadil na 21. místo mezi okresy České republiky s nejnižší mírou nezaměstnanosti.

Obr. č. 7: Vývoj míra nezaměstnanosti v okrese Brno-venkov a v České republice v roce 2010

(Pramen: Měsíční výkazy Správy služeb zaměstnanosti MPSV ČR. 2009, 2010. Vlastní zpracování.)

Při srovnání všech obcí okresu Brno – venkov se na konci roku 2010 míra nezaměstnanosti vyšplhala nejvýše u obce Kuřimská Nová Ves, a to až na 34 %, naopak nejnižší míru nezaměstnanosti měla obec Hluboké Dvory (3,1 %). Z celkem 187 obcí jich 122 překročilo hranici míry nezaměstnanosti 8,9 % (hodnota za okres Brno – venkov) a 102 obcí ji mělo vyšší než 10 %. Na konci roku 2009 přitom desetiprocentní hranici míry nezaměstnanosti překročilo 88 obcí, ale v roce 2008 pouze 13 obcí. Na konci roku 2010 bylo nahlášeno nejvíce volných pracovních míst v obci Modřice (76 míst), zatímco v roce 2008 bylo evidováno 427 volných míst v obci Ostrovačice, v roce 2009 v obci Nové Bránice (200 míst).

Mezi roky 2008 až 2010 byl u třinácti obcí nárůst míry nezaměstnanosti větší než 12,1 procentního bodu. Jednalo se převážně o obce na Tišnovsku, v němž nejmarkantněji vzrostla míra nezaměstnanosti v obci Kuřimská Nová Ves (o 23,4 procentního bodu). Z celkového počtu 187 obcí v okrese jich pouze u šesti došlo k poklesu míry nezaměstnanosti (viz příloha č. 4).

Tab. č. 11: Obce s nejvyšší mírou nezaměstnanosti v okrese Brno – venkov k 31. 12. 2010

SO ORP	Obec	Míra nezaměstnanosti (%)	Dosažitelní uchazeči
Tišnov	Kuřimská Nová Ves	34,0	16
Tišnov	Rojetín	32,3	10
Tišnov	Zhoř	26,3	5
Tišnov	Kuřimské Jestřabí	25,9	14
Tišnov	Synalov	21,8	12
Tišnov	Vohančice	21,1	12
Tišnov	Borač	20,3	26
Tišnov	Níhov	20,3	16
Rosice	Litostrov	20,0	8
Tišnov	Pernštejské Jestřebí	20,0	15

Pramen: Statistiky nezaměstnanosti z územního hlediska. MPSV ČR Praha, 2010, vlastní zpracování

Tab. č. 12: Obce s nejnižší mírou nezaměstnanosti v okrese Brno-venkov k 31. 12. 2010

SO ORP	Obec	Míra nezaměstnanosti (%)	Dosažitelní uchazeči
Tišnov	Hluboké Dvory	3,1	1
Židlochovice	Vojkovice	3,6	19
Tišnov	Braníškov	5,0	4
Židlochovice	Nosislav	5,3	32
Tišnov	Přísnotice	5,8	22
Šlapanice	Tvarožná	5,9	33
Židlochovice	Popovice	6,0	8
Šlapanice	Silůvky	6,1	20
Rosice	Lesní Hluboké	6,2	5
Židlochovice	Rajhrad	6,3	86

Pramen: Statistiky nezaměstnanosti z územního hlediska. MPSV ČR Praha, 2010, vlastní zpracování

Oproti roku 2008, kdy došlo meziročně k rapidnímu nárůstu všech základních ukazatelů vystihujících situaci na trhu práce, byl rok 2010 pro okresy Jihomoravského kraje o něco příznivější. K největšímu meziročnímu nárůstu zájemců o práci došlo v okrese Břeclav (o 11,3 %), v Brně (o 7,8 %) a Brně – venkov (o 6,3 %). Co se týče míry nezaměstnanosti okres Brno – venkov se umístil v rámci Jihomoravského kraje na druhé pozici (8,9 %). Nejnižší míru nezaměstnanosti vykazovalo Brno (8,6 %), což je od ledna 1998 poprvé, co se dostalo před okres Brno – venkov. Při srovnání se všemi 77 okresy ČR se okres Brno – venkov zařadil na 21. místo s nejnižší mírou nezaměstnanosti, z pohledu moravských okresů je na tom okres Brno – venkov po Brně nejlépe. Tento okres také zaznamenal z hlediska kraje největší meziroční úbytek volných pracovních míst (o 172). S tím souvisel nárůst počtu uchazečů na jedno volné

pracovní místo na 15,3 (narůst o 4,2 uchazečů), ale přesto v rámci kraje opět po Brně druhá nejnižší hodnota. Při srovnání všech okresů se okres v počtu volných pracovních míst na jednoho uchazeče umístil na 23. místě. Z moravských okresů se lépe umístil pouze okres Brno – město (16. pozice) a okres Ostrava – město (17. pozice).

Tab. č. 13: Vybrané charakteristiky trhu práce v okresech Jihomoravského kraje k 31. 12. 2009 a 2010

Okres	2009				2010			
	Uchazeči	VPM	MN (%)	U/VPM	Uchazeči	VPM	MN (%)	U/VP M
Blansko	5 843	134	11,1	43,6	5 464	198	10,3	27,6
Brno-město	17 795	1 450	8,2	12,3	19 180	1 368	8,6	14,0
Brno-venkov	8 446	759	8,2	11,1	8 977	587	8,9	15,3
Břeclav	7 208	227	12,1	31,8	8 021	131	13,3	61,2
Hodonín	12 550	197	15,9	63,7	13 220	265	16,3	49,9
Vyškov	4 413	136	9,7	32,4	4 239	193	9,2	22,0
Znojmo	8 908	137	15,4	65,0	8 998	213	14,7	42,2
Jihomoravský kraj	65 163	3 040	10,6	21,4	68 099	2 955	10,9	23,0
Česká republika	527 728	30 927	9,2	17,1	546 484	30 803	9,6	17,7

Pramen: Měsíční výkazy Správy služeb zaměstnanosti MPSV ČR. 2009, 2010, vlastní zpracování

6.3 Nezaměstnanost ve správních obvodech obcí s rozšířenou působností v okrese

Brno- venkov

Jak je již zmíněno výše, okres Brno- venkov se dělí na sedm správních obvodů obcí s rozšířenou působností: Ivančice, Kuřim, Pohořelice, Rosice, Šlapanice, Tišnov a Židlochovice.

Vývoj situace na trhu práce ve správních obvodech obcí s rozšířenou působností v okrese Brno – venkov v letech 2008 – 2010 je obdobný jak u celého okresu Brno – venkov, tak i v celé České republice. Míra nezaměstnanosti od roku 2008 ve většině správních obvodů ORP výrazně vzrostla. Jediný správní obvod, kde došlo mezi roky 2009 až 2010 k mírnému poklesu, byl správní obvod ORP Židlochovice (o 0,2 procentního bodu). Nárůst mezi roky 2008–2010 se ve správních obvodech okresu Brno – venkov pohybuje mezi 3,4 až 6,8 procentními body. Největší skok míry nezaměstnanosti mezi roky 2008-2010 zaznamenal správní obvod ORP Pohořelice (nárůst z 5,8 na 12,6 procentního bodu). Zároveň tento správní obvod na konci roku 2010 vykazoval ze všech obvodů okresu Brno - venkov nejvyšší míru nezaměstnanosti za celé sledované období. Naopak nejnižší míra nezaměstnanosti byla zaznamenána

v roce 2008 u správního obvodu ORP Šlapanice (3,9 %), (viz příloha č. 2). Regionální rozložení volných pracovních míst ve správních obvodech ORP v okrese Brno - venkov v letech 2008-2010 bylo nerovnoměrné. Ze všech správních obvodů nejvíce pracovních příležitostí nabízel v roce 2008 správní obvod ORP Rosice (708 VPM), od toho se odvíjela i hodnota počtu uchazečů na jedno volné pracovní místo (0,9), což byla nejnižší hodnota v sledovaném období. Nejhorší situace byla v roce 2010 ve správním obvodu ORP Ivančice, kde bylo hlášeno pouze 30 volných pracovních míst a na jedno volné pracovní místo připadalo 46 uchazečů.

Tab. č. 14: Vývoj míry nezaměstnanosti a počtu uchazečů o zaměstnání ve správních obvodech obcí s rozšířenou působností v okrese Brno – venkov v letech 2008 - 2010 (k 31.12)

SO ORP	2008		2009		2010		Index změny (2010/2008) (%)	Rozdíl 12/2010 - 12/2008 MN(%) (p. b.)
	Počet uchazečů	MN (%)	Počet uchazečů	MN (%)	Počet uchazečů	MN (%)		
Ivančice	709	6,4	1 303	11,8	1 381	12,5	194,8	6,1
Kuřim	400	4,4	784	8,6	800	8,8	200,0	4,4
Pohořelice	358	5,8	688	11,1	780	12,6	217,9	6,8
Rosice	661	6,2	1 202	11,2	1 254	11,7	189,7	5,5
Šlapanice	1 007	3,9	1 990	7,8	2 197	8,6	218,2	4,7
Tišnov	748	5,8	1 350	10,4	1 560	12,0	208,6	6,2
Židlochovice	539	4,0	1 030	7,6	1 005	7,4	186,5	3,4
Brno-venkov	4 422	4,4	8 347	8,2	8 977	8,9	203,0	4,5
ČR	335 025	6,0	527 728	9,2	546 483	9,6	163,1	3,6

Pramen: Statistiky nezaměstnanosti z územního hlediska. MPSV ČR Praha, 2005 – 2010, vlastní zpracování

Pozn.: p. b. = procentní body

Tab. č. 15: Vývoj počtu volných pracovních míst a počtu uchazečů na jedno volné pracovní místo ve správních obvodech obcí s rozšířenou působností v okrese Brno- venkov v letech 2008–2010 (k 31.12)

SO ORP	2008		2009		2010		Index změny (2010/2008) (%)	Rozdíl 12/2010 - 12/2008 U/VPM
	VPM	U/ VPM	VPM	U/ VPM	VPM	U/ VPM		
Ivančice	198	3,6	289	4,5	30	46,0	15,2	42,4
Kuřim	270	1,5	81	9,7	70	11,4	25,9	9,9
Pohořelice	165	2,2	42	16,4	76	10,3	46,1	8,1
Rosice	708	0,9	49	24,5	88	14,3	12,4	13,4
Šlapanice	468	2,2	143	13,9	170	12,9	36,3	10,7
Tišnov	199	3,8	90	15,0	90	17,3	45,2	13,5
Židlochovice	268	2,0	65	15,8	66	15,2	24,6	13,2
Brno-venkov	2 276	1,9	759	11,0	590	15,2	25,9	13,3
ČR	89 711	3,7	30662	17,2	30 853	17,7	34,4	14,0

Pramen: Statistiky nezaměstnanosti z územního hlediska. MPSV ČR Praha, 2005 – 2010, vlastní zpracování

V celém správním obvodu ORP Ivančice se míra nezaměstnanosti v letech 2008-2010 pohybovala v rozmezí od 6,4 % do 12,5 %. Od roku 2008 se zvýšila o 6,1 procentního bodu. Vzhledem k počtu volných míst byla nejhorší situace na Ivančicku v roce 2010, kde na jedno volné místo, jak už je zmíněno výše, připadalo 46 uchazečů. Od roku 2008 došlo k úbytku pracovních příležitostí až o 85 %. Ze sedmnácti obcí ve správním obvodu jich 14 překročilo okresní průměr míry nezaměstnanosti (8,9 %). Nejvyšší míru nezaměstnanosti vykazovala v roce 2010 obec Nová Ves (18,2 %), naopak nejnižší míru nezaměstnanosti obec Neslovice (6,5 %).

Míra nezaměstnanosti v letech 2008 až 2010 se ve správním obvodu ORP Kuřim pohybovala v rozpětí od 4,4 % do 8,8 %. Počet evidovaných uchazečů od roku 2008 vzrostl jednou tolik (na 800). Z hlediska volných pracovních míst od roku 2008 jich ubylo podle evidence na úřadech práce rovných 200. K 31. 12. 2010 se míra nezaměstnanosti vyšplhala nejvýše v obci Chudčice (13%). Naopak nejnižší míru nezaměstnanosti vykazovaly obce Česká a Moravské Knínice (shodně 7,8 %). Pět obcí z deseti na konci roku 2010 přesáhly průměrnou okresní hodnotu míry nezaměstnanosti. SO ORP Pohořelice se stabilně řadí v okrese Brno – venkov k regionům s vyšší mírou nezaměstnanosti. Ve správním obvodu ORP Pohořelice v období 2008 až 2010 se míra nezaměstnanosti pohybovala v rozmezí 5,8 % až 12,6 %. Ve sledovaném období byla nejvyšší míra nezaměstnanosti zaznamenána v obci Branišovice (18,4 %), nejnižší v obci Malešovice (7,5 %), která se jako jediná dostala pod okresní průměr míry nezaměstnanosti. V období mezi roky se počet uchazečů na jedno volné pracovní místo zvýšil o 8,1 osob a počet volných pracovních míst se snížil více než o polovinu (53,9 %). Nejhorší situace byla v roce 2009, kdy bylo evidováno pouze 42 volných pracovních míst a na jedno pracovní místo připadalo 16,4 uchazečů.

U správního obvodu ORP Rosice se míra nezaměstnanosti v letech 2008 – 2010 pohybovala v rozpětí od 6,2 % do 11,7 %. Ke konci roku 2010 ze všech obcí ve správním obvodě ORP Rosice pouze dvě obce nedosahovaly svou hodnotou míry nezaměstnanosti okresní průměr. Nejvyšší míry nezaměstnanosti dosáhla obec Litostrov (20,0%), naopak nejnižší míru nezaměstnanosti zaznamenala obec Lesní Hluboké (6,2 %). Nejvíce uchazečů na jedno pracovní místo bylo evidováno v roce 2009, a to 24,9, přičemž na konci roku 2008 ještě na jedno volné pracovní místo připadala pouze 1 osoba. V období mezi roky 2008 až 2010 došlo k úbytku pracovních příležitostí až o 88 %.

Mezi roky 2008 až 2010 se míra nezaměstnanosti ve správním obvodě ORP Šlapanice pohybovala v rozpětí od 3,9 % do 8,6 %. Ve sledovaném období zde byl zaznamenán nárůst uchazečů o práci až přes sto procent (118,2 %). Jedná se o region se stabilně nižší mírou nezaměstnanosti, přičemž vyšší než okresní průměr vykazovalo k 31. 12. 2010 sedmáct obcí správního obvodu (ze 40 obcí). Nejvyšší míru nezaměstnanosti vykazala obec Rebešovice (13,1), oproti tomu nejnižší obec Silůvky (6,1). Počet volných pracovních míst se ve sledovaném období snížil téměř o 64 % a počet uchazečů na jedno volné pracovní místo se zvýšil z 2,2 na 12,9 osob.

Míra nezaměstnanosti na Tišnovsku se během let 2008 až 2010 pohybovala v rozmezí od 5,8 % do 12,0 %. Z 59 obcí ve správním obvodě překročilo okresní míru nezaměstnanosti celkem 49 obcí. Nejvyšší míru nezaměstnanosti k 31. 12. 2010 vykazovala obec Kuřimská Nová Ves (30,4 %). Naopak nejnižší míra nezaměstnanosti byla zaznamenána u obce Hluboké Dvory (3,1 %). Na jedno volné pracovní místo připadalo nejvíce osob v roce 2010 (17,3 uchazečů), ale v roce 2008 se o jedno pracovní místo ucházelo pouze 3,8 osob. V letech 2008 až 2010 se počet volných pracovních míst snížil téměř o 55 %.

Posledním regionem je správní obvod ORP Židlochovice, kde se míra nezaměstnanosti pohybovala od 4,0 % do 7,6 %. Jedná se o jediný správní obvod v okrese, kde se míra nezaměstnanosti meziročně mezi roky 2009 a 2010 snížila (ale pouze o 0,2 procentního bodu). V průběhu sledovaných let byla nejvyšší míra zaevidována u obce Bratčice (10,5 %), nejnižší u obce Vojkovice (3,6 %). Z 24 obcí měly vyšší míru nezaměstnanosti než je okresní průměr jen 3 obce. Ke konci roku 2010 tento správní obvod vykazoval nejnižší míru nezaměstnanosti ze všech správních obvodů obcí s rozšířenou působností v Jihomoravském kraji. S hodnotou míry nezaměstnanosti 7,4 % si také stojí dobře v rámci všech správních obvodů ORP v ČR, zaujal 14. pozici spolu se správním obvodem ORP Blovice a Pardubice. Co se týče ukazatele „uchazečů na jedno volné pracovní místo“, nejhůře na tom byl správní obvod v roce 2009, kdy na jedno hlášené místo připadlo 15,8 osob. Naopak v roce 2008 se o jedno místo dělili dva lidé.

6.4 Vývoj struktury uchazečů o zaměstnání a volných pracovních míst v letech

2008 – 2010

Nezaměstnanost zasáhla jednotlivé skupiny uchazečů různou intenzitou. Je známé, že nezaměstnanost je trvale vyšší u žen než u mužů. Tomu tak bylo do příchodu hospodářské krize, kdy se počet nezaměstnaných mužů začal zvyšovat a převyšovat počty nezaměstnaných žen. Je to nejspíše zapříčiněno tím, že na konci roku je méně nabídek práce v oblasti stavebnictví a zemědělství, ale také propouštěním zaměstnanců zejména v oborech, které náleží více mužské populaci (např. strojírenství, elektrotechnika). Ke konci roku 2010 bylo v okrese Brno-venkov evidováno 4 717 nezaměstnaných mužů, což bylo o 2 596 mužů více než na konci roku 2008. Žen bylo evidováno 4 369 (o 1 651 žen více než ke konci roku 2008). Můžeme tedy říct, že nárůst počtu nezaměstnaných mužů mezi roky 2008 – 2010 byl až přes 120 %. Při komparaci s Českou republikou a Brno – městem byl tento nárůst největší. U žen nárůst mezi roky 2008 až 2010 nebyl tak rapidní (o 60,7 %), ale opět byl nárůst vyšší než u ostatních sledovaných územních jednotek.

Tab. č. 16: Struktura uchazečů o zaměstnání a míra nezaměstnanosti podle pohlaví v okrese Brno – venkov, Brně a České republice v letech 2008 – 2010 (k 31.12.)

		2008		2009		2010	
		Ženy	Muži	Ženy	Muži	Ženy	Muži
Brno-venkov	celkem	2 718	2 121	4 107	4 470	4 369	4 717
	podíl (%)	56,2	43,8	47,9	52,1	48,1	51,9
	MN (%)	5,9	3,4	9,3	7,3	10,0	8,0
Brno-město	celkem	6 782	5 859	8 853	9 170	9 765	9 946
	podíl (%)	53,7	46,3	49,1	50,9	49,5	50,5
	MN (%)	7,0	4,7	9,2	7,4	9,4	7,9
Česká republika	celkem	183 639	168 611	258 112	281 024	268 200	293 351
	podíl (%)	52,1	47,9	47,9	52,1	47,8	52,2
	MN (%)	7,2	5,0	10,3	8,4	10,7	8,8

Pramen: Měsíční výkazy Správy služeb zaměstnanosti MPSV ČR. 2008 – 2010, vlastní zpracování

Z tabulky je patrné, že míra nezaměstnanosti byla během let 2008 až 2010 vyšší u žen než u mužů. Rozdíl v míře nezaměstnanosti žen a mužů se v okrese Brno - venkov pohyboval mezi roky 2008 až 2010 okolo 2 - 2,5 procentního bodu. K 31. 12. 2010 míra nezaměstnanosti u mužů činila rovných 8 %, přičemž od roku 2008 se zvýšila o 4,6 procentního bodu. Míra nezaměstnanosti žen ke konci roku 2010 dosáhla hodnoty

10 %, od roku 2008 došlo ke zvýšení o 4,1 procentního bodu. Je tedy patrné, že se míra nezaměstnanosti u mužů a žen v okrese Brno – venkov ve všech třech sledovaných letech drží pod průměrem České republiky.

Podíl nezaměstnaných podle věku se ve sledovaných územních jednotkách během let 2008 – 2010 nijak výrazně nezměnil. Jednotlivé věkové kategorie se pohybovaly na relativně stabilní úrovni s maximálními výkyvy okolo 2 %. Nejpočetnější nezaměstnanou skupinu z hlediska věkové struktury uchazečů tvořila na konci roku 2010 věková kategorie 30 – 39 let (25,2 %, 2 294 nezaměstnaných osob). Relativní přírůstek nezaměstnaných v okrese Brno - venkov mezi roky 2008 a 2010 byl ve všech hodnocených věkových skupinách vyšší než 70%. Negativně se vyvíjela nezaměstnanost především ve věkové kategorii 40 – 49 let. Mezi roky 2008 - 2010 se zde počet uchazečů zvýšil až o 100 %, oproti tomu při srovnání s Brnem – městem a Českou republikou byl zaznamenán největší dvouroční nárůst u uchazečů o práci ve věkové kategorii 30 – 39 let. Celkově u všech sledovaných územních jednotek byl nárůst nižší než u okresu Brno – venkov. Zajímavé je, že na Úřadu práce Brno-venkov jsou také evidováni uchazeči už v důchodovém věku. K 31. 12. 2010 bylo evidováno 295 uchazečů o zaměstnání, kterým bylo více jak 60 let. Podle Úřadu práce Brno – venkov je to pravděpodobně zapříčiněno tím, že uchazečům, kteří setrvávají v evidenci na úřadě práce, nevznikl nárok na starobní důchod (neodpracovali si potřebnou dobu) anebo si o starobní důchod prozatím nepožádali²⁴.

Tab. č. 17: Struktura uchazečů o zaměstnání podle věku v okrese Brno – venkov, Brno – město a České republice v letech 2008 – 2010 (k 31.12.)

		do 19 let		20 – 29 let		30 – 39 let		40 – 49 let		50 – 59 let		60 a více let	
		abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%
Brno-venkov	2008	203	4,2	1 172	24,2	1 194	24,7	884	18,3	1 226	25,3	160	3,3
	2009	384	4,5	2 266	26,4	2 169	25,3	1 633	19,0	1 891	22,0	234	2,7
	2010	373	4,1	2 256	24,8	2 294	25,2	1 774	19,5	2 094	23,0	295	3,2
Brno-město	2008	553	4,4	3 041	24,1	3 114	24,6	2 546	20,1	3 054	24,2	333	2,6
	2009	723	4,0	4 593	25,5	4 623	25,7	3 560	19,8	4 088	22,7	436	2,4
	2010	704	3,6	4 858	24,6	5 062	25,7	3 959	20,1	4 615	23,4	513	2,6
Česká republika	2008	18 265	5,2	80 360	22,8	79 508	22,6	71 054	20,2	93 667	26,6	9 396	2,7
	2009	25 898	4,8	132 845	24,6	127 812	23,7	107 989	20,0	131 438	24,4	13 154	2,4
	2010	23 868	4,3	132 826	23,7	134 114	23,9	115 119	20,5	140 239	25,0	15 385	2,7

Pramen: Čtvrtletní výkazy Správy služeb zaměstnanosti MPSV ČR. 2008 – 2010, vlastní zpracování.

²⁴ Zpráva o situaci na trhu práce v okrese Brno - venkov v roce 2010

Podíly ve vzdělanostní struktuře uchazečů o zaměstnání se v okrese během sledovaných let příliš neměnily ani s rostoucí nezaměstnaností. Nejpočetnější skupinu dlouhodobě tvoří nezaměstnaní se středoškolským vzděláním bez maturity, kteří se v prosinci 2010 podílí na všech nezaměstnaných uchazečích 46,1 %. Druhou největší skupinou jsou uchazeči o práci se středním vzděláním s maturitou (25,6 %). Tradičně nejmenší podíl mezi nezaměstnanými vykazovala skupina osob s vysokoškolským vzděláním (5,2 %). Mezi sledovanými roky 2008 – 2010 došlo k největšímu nárůstu počtu nezaměstnaných se středním vzděláním bez maturity, a to více jak jednou tolik. Výrazně vzrostla nezaměstnanost i u osob se středoškolským vzděláním s maturitou (až o 82 %). Od roku 2008 se více jak o padesát procent zvýšila nezaměstnanost i u osob se základním vzděláním (o 75 %) i u vysokoškoláků (o téměř 60 %). Na rozdíl při srovnání s Českou republikou byl největší nárůst zaznamenán právě u vysokoškolsky vzdělaných osob (nárůst o 80 %) a nejmenší u nezaměstnaných se základním vzděláním (nárůst o 39 %).

Tab. č. 18: Struktura uchazečů o zaměstnání podle dosaženého vzdělání v okrese Brno – venkov, Brno – město a České republice v letech 2008 – 2010 (k 31.12.)

		Základní		SŠ bez maturity		SŠ s maturitou		Vysokoškolské	
		abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%
Brno-venkov	2008	1 185	24,5	2 070	42,8	1 290	26,7	294	6,1
	2009	1 866	21,8	3 926	45,8	2 283	26,6	502	5,9
	2010	2 076	22,8	4 189	46,1	2 349	25,9	469	5,2
Brno-město	2008	3 610	28,6	4 118	32,6	3 628	28,7	1 285	10,2
	2009	4 756	26,4	6 044	33,5	5 334	29,6	1 889	10,5
	2010	5 200	26,4	7 300	37,0	5 313	27,0	1 883	9,6
Česká republika	2008	106 705	30,3	149 539	42,5	80 008	22,7	15 998	4,5
	2009	144 132	26,7	242 871	45,0	126 911	23,5	25 222	4,7
	2010	148 014	26,4	250 945	44,7	133 892	23,8	28 700	5,1

Pramen: Čtvrtletní výkazy Správy služeb zaměstnanosti MPSV ČR. 2008 – 2010, vlastní zpracování

Na konci roku 2010 byla v okrese největší poptávka po osobách se středním vzděláním bez maturity (278 volných míst), tedy 47,4 % všech míst v okrese. Pro uchazeče se základním vzděláním bylo určeno 193 volných míst (32,9 %). Ještě v roce 2008 a 2009 podíl volných pracovních míst pro uchazeče se základním vzděláním přesahoval 50 %. Můžeme tedy konstatovat, že se snižuje poptávka po uchazečích se základním vzděláním a naopak roste poptávka po osobách se středním

vzděláním bez maturity. Uchazečům se středním vzděláním s maturitou bylo určeno 93 volných míst (15,8 %) a tradičně nejméně pracovních nabídek připadalo pro vysokoškolsky vzdělané osoby, pouze 23 míst (3,9 %). K velkému úbytku pracovních nabídek během let 2008 – 2010 nastal v případě míst určených pro uchazeče se základním vzděláním (o 84 %). Také více než poloviční byl úbytek počtu volných pracovních míst určených pro uchazeče se středním vzděláním bez maturity.

Tab. č. 19: Struktura volných míst podle vzdělání v okrese Brno – venkov, Brně a České republice v letech 2008 – 2010 (k 31.12.)

		Základní		SŠ bez maturity		SŠ s maturitou		Vysokoškolské	
		abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%
Brno-venkov	2008	1 210	53,2	912	40,1	112	4,9	42	1,8
	2009	393	51,8	265	34,9	84	11,1	17	2,2
	2010	193	32,9	278	47,4	93	15,8	23	3,9
Brno-město	2008	2 031	67,4	491	16,3	311	10,3	179	5,9
	2009	809	55,8	241	16,6	273	18,8	127	8,8
	2010	709	51,8	296	21,6	268	19,6	95	6,9
Česká republika	2008	39 613	43,4	35 674	39,1	12 080	13,2	3 822	4,2
	2009	12 347	39,9	8 885	28,7	6 960	22,5	2 735	8,8
	2010	9 020	29,3	11 382	37,0	7 679	24,9	2 722	8,8

Pramen: Čtvrtletní výkazy Správy služeb zaměstnanosti MPSV ČR. 2008 – 2010, vlastní zpracování

Co se týče srovnání počtu uchazečů o práci a počtu nabízených pozic, největší rozdíl mezi poptávkou a nabídkou byl zaznamenán u uchazečů se středoškolským vzděláním s maturitou. Na jedno volné pracovní místo připadlo 25,3 uchazečů (u ČR – 17,4). Počínaje rokem 2009 se také výrazně zhoršily vyhlídky na nalezení zaměstnání u uchazečů s vysokoškolským vzděláním, o jedno volné místo na konci roku 2009 se dělilo 29,5 osob (u ČR – 9,2). Meziročně však došlo k poklesu o 9,1 osob a k 31. 12. 2010 na jedno volné místo připadlo 20,4 osob (u ČR – 10,5). V případě středoškolského vzdělání bez maturity se o jedno volné místo ucházelo 15,1 osob. Relativně nejlépe jsou na tom uchazeči se základním vzděláním, kdy o jedno volné pracovní místo se dělilo 10,8 uchazečů.

Tab. č. 20: Počet uchazečů na jedno volné místo podle vzdělání v okrese Brno – venkov, Brno - město a České republice v letech 2008 – 2010 (k 31.12.)

		Základní	SŠ bez maturity	SŠ s maturitou	Vysokoškolské
Brno-venkov	2008	1,0	2,3	11,5	7,0
	2009	4,7	14,8	27,2	29,5
	2010	10,8	15,1	25,3	20,4
Brno-město	2008	1,8	8,4	11,7	7,2
	2009	5,9	25,1	19,5	14,9
	2010	7,3	24,7	19,8	19,8
Česká republika	2008	2,7	4,2	6,6	4,2
	2009	11,7	27,3	18,2	9,2
	2010	16,4	22,0	17,4	10,5

Pramen: Čtvrtletní výkazy Správy služeb zaměstnanosti MPSV ČR. 2008 – 2010, vlastní zpracování

Co se týká délky nezaměstnanosti, nastaly koncem roku 2008 podstatné změny. Oproti předchozím rokům, kdy byla nejpočetnější skupina dlouhodobě nezaměstnaných nad 12 měsíců, výrazně stoupl počet uchazečů zaregistrovaných na úřadě práce v délce do 3 měsíců, což byly první náznaky propukající ekonomické krize. Nejpočetnější skupinou uchazečů o zaměstnání byla k 31. 12. 2010 kategorie s evidencí do 3 měsíců (32,3 %). Ve srovnání s koncem roku 2008 se jejich počet zvýšil o 59 % (o 1095 osob). Velmi početnou skupinou však stále zůstávají dlouhodobě nezaměstnaní nad 12 měsíců, kteří se na celkovém počtu nezaměstnaných podílejí více než jednou čtvrtinou (28,7 %). U této kategorie byl zaznamenán mezi roky 2008 – 2010 nárůst o 109 % (o 1 359 osob). Ale absolutně nejvyšší nárůst zaznamenala skupina nezaměstnaných v délce 6 až 12 měsíců až o 152 % (o 1076 osob). Při komparaci s ČR jsou vykazované podíly jednotlivých kategorií téměř totožné s okresem Brno - venkov, na rozdíl od Brna, kde nejsilnější skupinu evidovaných na úřadě práce tvoří stále dlouhodobě nezaměstnaní nad 12 měsíců.

Průměrná délka evidence nezaměstnaných osob zaregistrovaných na úřadě práce Brno - venkov byla ke konci roku 364 dní, od konce minulého roku se zvýšila o 50 dnů.

Tab. č. 21: Struktura uchazečů o zaměstnání podle délky evidence v okrese Brno – venkov, Brno – město a České republice v letech 2008 – 2010 (k 31.12.)

		méně než 3 měsíce		3 – 6 měsíců		6 – 12 měsíců		nad 12 měsíců	
		abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%
Brno-venkov	2008	1 844	38,1	1 038	21,5	707	14,6	1 250	25,8
	2009	2 860	33,3	2 242	26,1	1 990	23,2	1 485	17,3
	2010	2 939	32,3	1 755	19,3	1 783	19,6	2 609	28,7
Brno-město	2008	3 846	30,4	2 401	19,0	1 953	15,4	4 441	35,1
	2009	4 665	25,9	4 040	22,4	4 139	23,0	5 179	28,7
	2010	5 065	25,7	3 579	18,2	3 795	19,3	7 272	36,9
Česká republika	2008	134 763	38,3	65 894	18,7	50 069	14,2	101 524	28,8
	2009	171 172	31,7	119 762	22,2	124 329	23,1	94 611	16,8
	2010	190 189	33,9	98 270	17,5	123 873	23,0	178 481	31,8

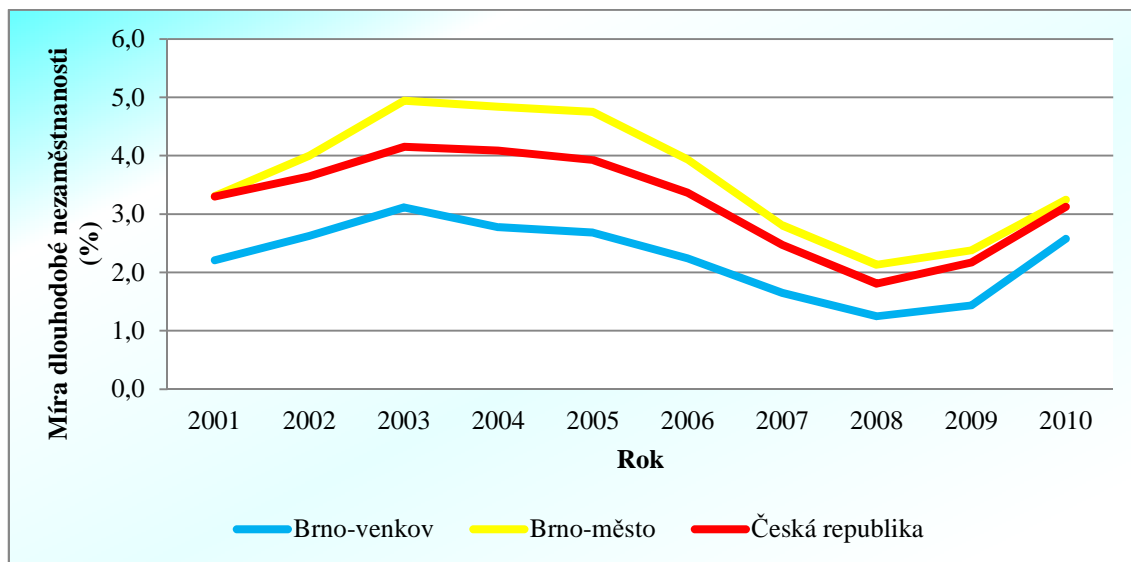
Pramen: Čtvrtletní výkazy Správy služeb zaměstnanosti MPSV ČR. 2008 – 2010, vlastní zpracování

7 PROBLÉMOVÉ SKUPINY

V naší společnosti existují skupiny lidí, kteří jsou hůře uplatnitelní na trhu práce, často jsou nazýváni jako „problémové skupiny“. Jedná se o uchazeče, kteří mají různé handicap např. osoby s nízkou nebo žádnou kvalifikací, se zdravotním postižením, osoby s vysokým věkem, matky pečující o dítě či absolventy. S nárůstem nezaměstnaných a úbytkem volných pracovních míst se jejich problémy prohlubují a šance na získání zaměstnání jsou mizivé. Těmto uchazečům je často určena hůře placená práce, která nevyžaduje vyšší kvalifikaci a také neumožňuje další pracovní postup. Proto jsou tyto skupiny často postiženy dlouhodobou nezaměstnaností²⁵.

7.1 Dlouhodobě nezaměstnaní

Dlouhodobá nezaměstnanost je jev, se kterým se nyní naše společnost těžce potýká. Ovlivňuje jak sociální, tak i ekonomický status uchazeče o zaměstnání, i jeho rodinu a okolí. Mnohdy má za následek i patologické jevy, jako kriminalita a alkoholismus. Pravděpodobnost najít pro tyto osoby vhodné zaměstnání se snižuje s růstem handicapů a délkou nezaměstnanosti²⁶

Obr. č. 8: Vývoj dlouhodobé míry nezaměstnanosti v okrese Brno – venkov, Brno – město a v České republice v letech 2001 – 2010 (k 31. 12.)
(Pramen: Čtvrtletní výkazy Správy služeb zaměstnanosti MPSV ČR. 2001 - 2010. Vlastní zpracování.)

²⁵ PALCROVÁ, Š.: *Analýza trhu práce v okrese Brno-venkov*. s.31

²⁶ HALÁSKOVÁ, R. *Trh práce a politika nezaměstnanosti*. s. 22

Za dlouhodobě nezaměstnané se považují osoby zaregistrované na úřadě práce déle než jeden rok. Míra dlouhodobé nezaměstnanosti v okrese Brno – venkov od počátku sledovaného období do roku 2003 stoupala a také v tomto roce dosáhla během sledovaných let 2001 až 2010 své maximální hodnoty 3,1 % (2509 nezaměstnaných déle než rok). Od roku 2003 se trend vývoje dlouhodobé nezaměstnanosti zlepšuje, což bylo dáno celkovým oživením trhu práce. V období od roku 2003 do roku 2008 se počet dlouhodobě nezaměstnaných uchazečů snížil až o 50 %. Na konci roku 2008 míra dlouhodobé nezaměstnanosti vykazovala 1,2 %. V roce 2009, kdy se situace na trhu práce výrazně zhoršila, podíl dlouhodobé nezaměstnanosti zaznamenal spíše pokles. Bylo to zapříčiněno velkým přílivem nezaměstnaných zaevidovaných na úřadě práce v kategorii do 3 měsíců. Avšak rok 2010 nebyl ve vývoji míry dlouhodobé nezaměstnanosti tak příznivý. Meziročně došlo k nárůstu dlouhodobé míry nezaměstnanosti o 1,2 procentního bodu. Tedy na konci roku 2010 bylo na úřadě práce Brno - venkov déle než rok zaregistrováno 2 609 osob, při srovnáním s minulým rokem se počet dlouhodobě nezaměstnaných uchazečů zvýšil o 76 %. Příčina tohoto jevu tkví v tom, že se v ní odráží masivní propouštění na konci roku 2008 a v průběhu roku 2009. Tím došlo k přelivu nezaměstnaných osob evidovaných do 3 měsíců na úřadě práce do kategorie osob evidovaných do 6 měsíců atd.

Míra nezaměstnanosti se v okrese Brno - venkov stabilně a dlouhodobě pohybuje pod úrovní ČR a také pod úrovní okresu Brno – město. Při srovnání míry dlouhodobé nezaměstnanosti s okresem Brno – město byly zjištěny výrazné rozdíly, pohybovaly se okolo dvou procentních bodů, ale během posledních dvou let se rozdíly vyrovnávají. Rozdíl míry dlouhodobé nezaměstnanosti ke konci roku 2010 činí 0,6 procentního bodu (u ČR rozdíl 0,5 procentního bodu).

Do kategorie dlouhodobě nezaměstnaných osob se v roce 2010 dostávají nejvíce vyučení bez maturity, uchazeči ve věku 30-50 let. Dlouhodobá nezaměstnanost postihuje o něco více ženy než muže.²⁷

²⁷ Zpráva o situaci na trhu práce v okrese Brno-venkov v roce 2010, s.31

7.2 Osoby se zdravotním postižením

Skupinou, která se obtížně uplatňuje na trhu práce, jsou osoby se zdravotním postižením (dále OZP). Dle § 67 zákona č. 435/2004 Sb o zaměstnanosti, jde o takové fyzické osoby, které se podle zdravotního postižení dělí do tří skupin. Buď jsou to osoby uznány jako invalidní, orgánem sociálního zabezpečení, přičemž invalidita se člení do tří stupňů, anebo osoby zdravotně znevýhodněné rozhodnutím úřadu práce. Zaměstnavatelé jsou povinni plnit ochranná opatření k získání a udržení vhodného zaměstnání pro tyto osoby. Zejména jde o povinný 4 % podíl OZP ve firmách s více než 25 zaměstnanci. Zaměstnavatel může dostát svým povinnostem i odběrem výrobků nebo služeb od firem zaměstnávajících více než 50 % OZP, odběrem výrobků z chráněných dílen nebo odvodem do státního rozpočtu, pokud nenaplní povinný podíl OZP. Jako motivaci pro zaměstnavatele úřady práce poskytují příspěvek na vytváření chráněných dílen, ale také na jiné alternativy OZP. Ty musí být provozovány podle Zákona o zaměstnanosti²⁸.

Tab. č. 22: Vývoj počtu OZP* v okrese Brno – venkov, Brno – město a v České republice v letech 2008 – 2010 (k 31.12.)

	2008		2009		2010		Index změny 2010/2008 %
	abs.	%	abs.	%	abs.	%	
Brno-venkov	1047	21,6	1 307	15,2	1 353	14,9	129,2
Brno-město	2076	16,4	2 161	12,0	2 270	11,5	109,3
Česká republika	61136	17,4	67 738	12,6	69 499	12,4	113,7

Pramen: Čtvrtletní výkazy Správy služeb zaměstnanosti MPSV ČR. 2008 – 2010, vlastní zpracování

*OZP – Osoby se zdravotním postižením

Od roku 2008 počet nezaměstnaných osob se zdravotním postižením začal opět narůstat. Mezi roky 2008 a 2010 se jejich počet zvýšil o 260 osob (nárůst o 29 %). Tento nárůst není zas až tak dramatický, což naznačuje i pokles podílu na celkové nezaměstnanosti na 14,9 %. Tato hodnota je vyšší než v okrese Brno - město (11,5 %), v Jihomoravském kraji (13,4 %) a v České republice (13,2 %). Pro srovnání, ke konci roku 2009 byl podíl OZP na celkové nezaměstnanosti v okrese Brno - venkov 15,2 % a v roce 2008 podíl činil 21, 6 %. Celkově se na pracovní síle v okrese Brno - venkov

²⁸ *Integrovaný portal MPSV* [online]. 2010 [cit. 2011-03-25]. Definice osob se zdravotním postižením. Dostupné z WWW: <<http://portal.mpsv.cz/sz/zamest/zamestnaniaosob/definiceozp>>.

OZP podíleli 1,3 %, což je v rámci všech okresů v kraji třetí nejnižší podíl po městě Brně (1 %) a Vyškovu (1,2 %).

Ke konci roku 2010 převažovali mezi OZP více muži než ženy (50,9 %). Většinu nezaměstnaných osob se ZP již dlouhodobě tvoří uchazeči starší 50 let (61,3 %). Více než tři čtvrtiny těchto uchazečů byly bez zaměstnání déle než 5 měsíců. Déle než 1 rok setrvalo v evidenci 54,4 % OZP (o 195 uchazečů více než v prosinci 2009). Pracovních nabídek pro tyto zdravotně postižené uchazeče je velmi málo. V průměru bylo na úřadě práce evidováno v roce 2010 pouze 17 volných pracovních míst. Na jedno volné místo tedy připadalo cca 80 OZP. Lze tedy konstatovat, že se dlouhodobá nezaměstnanost osob se ZP zvyšuje.²⁹

7.3 Matky pečující o dítě do věku 15 let

Dalšími častými uchazeči o práci zaregistrovanými na úřadě práce jsou matky pečující o dítě do 15 let. Většinou požadují pracovní místa s upravenou pracovní dobou, aby mohly skloubit povinnosti pracovní s rodičovskými. Zaměstnavatelé, ale takové osoby neradi zaměstnávají, buď z obavy časté absence, např. z důvodu péče o dítě v nemoci, nebo z nemožnosti pružně reagovat na pracovní nároky, nemožnosti pracovat ve směnném provozu. Uchazeči z této skupiny obvykle přijímají zaměstnání vyhovující jim z hlediska pracovního úvazku, často ale nesplňující jejich kvalifikační předpoklady. Proto se často ocitají zpět v evidenci v úřadu práce. Problémem uplatnit se mají i ženy, vracející se z mateřské dovolené. Nevýhodou je jejich několikaletá absence na trhu práce³⁰.

Tab. č. 23: Vývoj počtu matek pečujících o dítě do 15 let v okrese Brno – venkov, Brno – město a v České republice v letech 2008 – 2010 (k 31.12.)

	2008		2009		2010		Index změny 2010/2008 %
	abs.	%	abs.	%	abs.	%	
Brno-venkov	870	18,0	1 234	14,4	1 390	15,3	159,8
Brno-město	921	7,3	986	5,5	930	4,7	101,0
Česká republika	40 526	11,5	57 694	10,7	62 527	11,1	154,3

Pramen: Čtvrtletní výkazy Správy služeb zaměstnanosti MPSV ČR. 2008 – 2010, vlastní zpracování

²⁹ Situace na trhu práce v okrese Brno – venkov v roce 2010, s.30

³⁰ SIROVÁTKA, T.: *Trh práce, nezaměstnanost, sociální politika*.272 s.

U této problémové skupiny bylo ke konci roku 2010 zaregistrováno na úřadě práce 1 390 nezaměstnaných matek. Od roku 2008 se počet pečujících matek hledajících zaměstnání zvýšil o téměř 60 %. Relativní zastoupení této skupiny na celkovém počtu uchazečů bylo 15,3 % v roce 2010 (v roce 2009 to bylo 14,4 % a 18 % v roce 2008). Při komparaci s ostatními sledovanými územními jednotkami byl podíl vyšší než u Brna (4,7 %), i u ČR (11,1 %). Obzvláště podíl města Brna byl velmi nízký, o čemž svědčí i nízký podíl na celkové pracovní síle (0,4 %). Je zřejmé, že nezaměstnané matky mají ve větších městech více možností sehnat pro ně vyhovující práci než v malých městech nebo na venkově. Svou roli má i čas strávený dojížděním za prací, někde i špatná dopravní obslužnost. V rámci porovnání s ostatními okresy v ČR, se okres Brno – venkov svým podílem zařadil až na 45. místo, zatímco Brno – město patřila 5. pozice.

7.4 Absolventi škol

Od 1. 1. 2004 se absolventem rozumí osoba, u které doba úspěšného ukončení studia nepřekročila dva roky³¹. Hlavní příčinou nezaměstnanosti je jednak nesoulad kvalifikace absolventů s požadavky trhu práce a také nedostatek praktických zkušeností. Podíl na tom má i nechuť firem zaměstnávat absolventy bez praxe. Absolventi se často špatně orientují na trhu práce, mají nereálné mzdové požadavky a nemají chuť se dále vzdělávat³². Portál MPSV sleduje nezaměstnanost absolventů k 30. 4. a k 30. 9. daného roku. Protože k 30. 9. se na úřadě práce registruje nejvíce uchazečů z řad absolventů, byla v práci použita data k 30. 4. v daných letech. Ta by měla mít lepší vypovídající hodnotu za předpokládaného pozdějšího uplatnění absolventů na trhu práce.

Tab. č. 24: Vývoj počtu absolventů v okrese Brno – venkov, Brno – město a v České republice v letech 2008 – 2010 (k 30.4.)

	2008		2009		2010		Index změny 2010/2008 %
	abs.	%	abs.	%	abs.	%	
Brno-venkov	216	4,5	322	3,8	615	6,8	284,7
Brno-město	380	3,0	454	2,5	563	2,9	148,2
Česká republika	12 500	3,5	20 293	3,8	25 977	4,6	207,8

Pramen: Pololetní výkazy absolventů Správy služeb zaměstnanosti MPSV ČR. 2008 – 2010, vlastní zpracování

³¹ *Integrovaný portál MPSV* [online]. 2011 [cit. 2011-03-25]. Absolventi škol a mladiství.

Dostupné z WWW: <<http://portal.mpsv.cz/sz/stat/abs>>.

³² SIROVÁTKA, T.: *Trh práce, nezaměstnanost, sociální politika*. s. 130.

Hospodářská recese se projevila i v jejich zaměstnanosti a počty nezaměstnaných absolventů škol byly v posledních dvou letech u většiny skupin oborů vzdělání vyšší než v předchozích letech. K 30. 4. 2010 bylo v evidenci na úřadě práce zapsáno 615 osob, což je téměř jednou tolik oproti roku 2009 (322 evidovaných absolventů) a oproti roku 2008 nárůst až dvakrát tolik (216 evidovaných osob). Výrazně se i zvýšil jejich meziroční podíl na celkové nezaměstnanosti o 3 procentní body (na 6,8 %). Tato hodnota byla šestá nejvyšší ze všech okresů v ČR a pohybovala se výrazně i nad úrovní podílu České republiky (4,6 %) i Jihomoravského kraje (5,4 %). V dubnu 2010 bylo na úřadě práce hlášeno 56 volných pracovních míst pro absolventy, takže o jedno volné místo se dělilo 11 osob. Šance absolventů na uplatnění se tedy v roce 2010 nejeví příznivě. Nabídka pracovních míst je malá a konkurence mezi uchazeči o práci je velká.

7.5 Aktivní politika

Aktivní politika zaměstnanosti (APZ) se jako souhrn opatření k zaměstnanosti začala rozvíjet až po velké krizi 40. let minulého století. V současnosti svými nástroji přispívá k zajištění maximální úrovně zaměstnanosti. Usiluje také o srovnání šancí různých sociálních skupin na pracovním trhu. Je financována z prostředků státního rozpočtu. Vykonavatelem APZ jsou pracovní úřady, které formou poradenství zjišťují kvalifikační i osobnostní předpoklady fyzických osob pro volbu vhodného zaměstnání, příp. povolání. APZ je důležitým nástrojem státní politiky zaměstnanosti a její provádění je upraveno zákonem č. 435/2004 Sb. o zaměstnanosti, vyhláškou č. 518/2004 Sb. a Metodickým pokynem SSZ MPSV č. 8/2004. Pasivní politika zaměstnanosti naopak zajišťuje formu kompenzace za ztrátou výdělku, tzv. dávky sociální pomoci. Nárok na podporu v nezaměstnanosti má ten uchazeč o práci, který byl účasten na důchodovém pojištění nejméně 12 měsíců. Cílem podpory je poskytnutí prostředků na období, kdy nezaměstnaný hledá novou práci. Pokud se účastní rekvalifikace, vedené úřadem práce, má nezaměstnaný rovněž nárok na podporu při rekvalifikaci³³.

Aktivní politika zaměstnanosti by se měla zaměřit především na problémové skupiny uchazečů o práci, jako jsou dlouhodobě nezaměstnaní, osoby se zdravotním postižením, uchazeči s nízkou kvalifikací, absolventi škol a ženy pečující o děti.

³³ SIROVÁTKA, T. *Politika pracovního trhu*. s. 40.

Existuje několik nástrojů APZ a jejich realizací se zabývají úřady práce. Celkové výdaje na APZ v roce 2010 dosáhly 85 713,9 tis. Kč, v roce 2009 to byl 52 612 tis. Kč, což představuje nárůst o 62,9 %. Podíl nákladů na APZ na celkové politice zaměstnanosti v roce 2010 dosáhl 25,8 % a byl o 8,3 procentního bodu vyšší než v roce 2009. Bylo vytvořeno 677 nových pracovních míst. Je to o 123 míst více než v roce 2009. Na tato místa bylo umístěno celkem 690 uchazečů o zaměstnání. Veřejně prospěšné práce, nejhojněji využívaný nástroj APZ, je vhodný zejména pro obce, města, různá sdružení a charitativní organizace pro krátkodobé umísťování uchazečů o zaměstnání. Na veřejně prospěšné práce jsou většinou umísťováni nejhůře zaměstnatelní uchazeči o práci a časem se většinou vracejí zpět do evidence úřadu práce. Realizace veřejně prospěšných prací vždy závisí na spolupráci se zaměstnavateli a místních podmínkách jednotlivých obcí. Ze zdrojů na veřejně prospěšné práce bylo vytvořeno 275 pracovních míst, na která bylo umístěno 289 uchazečů o zaměstnání. Na ně bylo vynaloženo 16 008,8 tis. Kč. Je to o něco méně, než v roce 2009 (16 044,8 tis. Kč). Zřizování společensky účelných pracovních míst, jako další nástroj APZ, působí motivačně pro zaměstnávání obtížně umísťitelných uchazečů. Úřad práce Brno – venkov přispívá na mzdové náklady uchazečů o zaměstnání, kterým je věnována zvýšená péče. Při zřizování společensky účelných míst k zahájení samostatné výdělečné činnosti uchazečů o zaměstnání poskytuje úřad práce nenávratný příspěvek na částečné náklady na zřízení takového pracovního místa a zároveň nabízí zájemcům rekvalifikační kurz „základy podnikání“, který jim usnadní začátky podnikání. V roce 2010 bylo vytvořeno celkem 400 nových společensky účelných pracovních míst. Jejich počet se proti roku 2009 zvýšil o 28,9 %, což je nejvyšší nárůst mezi jednotlivými nástroji APZ. Náklady na jejich vytvoření dosáhly 21 271 tis. Kč. V rámci SÚPM bylo také uzavřeno 73 dohod na zahájení samostatné výdělečné činnosti, což je o 18 dohod více než v roce 2009. V menší míře jsou využívány i další nástroje APZ, jako jsou chráněná pracoviště, překlenovací příspěvky a náhrady mezd při platební neschopnosti zaměstnavatele. V roce 2010 vyplatil úřad práce příspěvky na provoz chráněných míst v celkové výši 670 tis. Kč, z toho 160 tis. Kč byl příspěvek na zřízení nových chráněných míst (firma Aneco s.r.o., Tišnov – 2 nová místa). Jedna z možností, jak vrátit nezaměstnané na trh práce, je jejich rekvalifikace. V roce 2010 proběhly rekvalifikační kurzy financované buď ze státního rozpočtu ČR, anebo z národního individuálního projektu (NIP) a také v regionálních individuálních projektech (RIP). Úřad práce Brno – venkov zahájil

v roce 2010 celkem 1463 rekvalifikací uchazečů o zaměstnání. Počet rekvalifikovaných žen činil 857, počet mužů 606.

Věková struktura rekvalifikovaných se pohybovala mezi 25. a 50. rokem. Jejich podíl na celkovém počtu rekvalifikovaných osob činil 64,2 %. Nejčastěji do rekvalifikace vstupovali nezaměstnaní, evidovaní na úřadu práce déle než 6 měsíců (65,1 %). Do rekvalifikací se zařadilo také 140 účastníků se zdravotním postižením, tj. 9,6 % z celkového počtu zahájených rekvalifikací. Ke konci roku 2010 ukončilo rekvalifikaci 1 395 osob, z toho úspěšně 1 317 osob. Zaměstnání si našlo celkem 419 osob po rekvalifikaci. V roce 2010 realizoval úřad práce dva kurzy zaměstnaneckých rekvalifikací pro zaměstnavatele v okrese Brno – venkov a také spolupracoval v oblasti dílčích kvalifikací s odbornými školami. Finanční náklady na úhradu rekvalifikačních kurzů činily za rok 2010 celkem 11 090 tis. Kč a byly zhruba stejné jako v předešlém roce. Probíhaly také rekvalifikace v rámci RIP. Tyto projekty byly spolufinancovány z prostředků Evropského sociálního fondu a ze státního rozpočtu. Každý projekt je zaměřen na konkrétní ohroženou skupinu na trhu práce. V rámci realizace každého projektu se klade důraz na individuální a motivační přístup ke klientům jednotlivých cílových skupin. V roce 2010 proběhlo 215 rekvalifikací v šesti projektech.

V roce 2009 byl zahájen projekt na další vzdělávání, nazvaný Vzdělávejte se. Zařadili se do něj zaměstnavatelé, kteří z důvodu krize omezili provoz, v důsledku poklesu odbytu museli omezit výrobu. Byl jim poskytován příspěvek na náklady odborného rozvoje, mzdové náklady a úhradu cestovních náhrad. Projekt byl financován ze dvou zdrojů (OP RLZ, OP LZZ) a byl ukončen k 31. 12. 2010³⁴.

³⁴ Situace na trhu práce v okrese Brno – venkov v roce 2010, s. 48-62.

8. CIZINCI NA TRHU PRÁCE V OKRESE BRNO – VENKOV

Dle zákona o pobytu cizinců je cizincem fyzická osoba, která není státním občanem České republiky, včetně občana Evropské unie. Cizincem je i osoba bez státní příslušnosti. Cizinci, kteří mají na území ČR trvalý pobyt, mají z hlediska zaměstnávání stejné právní postavení jako občané České republiky. Na trhu práce v české republice rozlišujeme několik kategorií cizinců:

1. Občané zemí EU, Norska, Švýcarska, Islandu a Lichtenštejnska a jejich rodinní příslušníci, kteří pobývají na území ČR na základně potvrzení k přechodnému pobytu nebo povolení k trvalému pobytu

Z hlediska zákona o zaměstnanosti nejsou považováni za cizince, nemají povinnost získávat pracovní povolení. Jejich zaměstnavatelé tuto skutečnost pouze oznámí na úřadě práce. Mají stejné právní postavení jako občané České republiky.

2. Občané zemí mimo EU („občané třetích zemí“), kteří pobývají na území ČR na základě víz nad 90 dní, povolení k dlouhodobému pobytu nebo povolení k trvalému pobytu.

V České republice mohou pracovat na základě pracovního povolení, to se nevyžaduje u cizinců s trvalým pobytem a u cizinců s platným azylem. Ti mají z hlediska zaměstnávání stejné právní postavení jako občané ČR (s výjimkou některých povolání)³⁵.

3. Cizinci bez ohledu na hranice EU, kteří pobývají v ČR v rámci dočasné ochrany

Jedná se o registrované žadatele o azyl, cizince pobývající v ČR v rámci dočasné ochrany a nelegálně pobývající cizince.

Pracovní příležitosti pro cizince poskytovalo už i Československo před rokem 1989. Po rozpadu federace se počet cizinců několikanásobně zvýšil, protože od té doby patřily mezi cizince i občané Slovenské republiky. Po vstupu ČR do EU se podíl cizinců s dobou pobytu déle než rok neustále zvyšoval. Vrcholem byl rok 2008, po tomto roce se počet cizinců začal snižovat. Vláda ČR podporuje legální migraci z ekonomických

³⁵ POŘÍZKOVÁ, H.: *Analýza zahraniční zaměstnanosti v České republice, postavení cizinců na trhu práce a podmínky jejich ekonomické integrace* s.8-12.

i demografických důvodů, ale současně ponechává prostor pro regulaci cizí pracovní síly. Hlavním nástrojem je institut pracovních povolení, dalším např. bilaterální dohody se zeměmi, jejichž občané se chtějí uplatnit na trhu práce v ČR.³⁶ Od roku 2009 v ČR platí systém „zelená karta“. Je to povolení k dlouhodobému pobytu za účelem zaměstnání. Zelené karty by měly přispět k lepší flexibilitě trhu práce, lepšímu vyvážení nabídky s poptávkou a k vyšší bezpečnosti České republiky. „Modrá karta“ je povolení pro cizince s vyšším odborným nebo vysokoškolským vzděláním. Současný trh práce se bez cizí pracovní síly neobejde, cizinci nyní nevyplňují jen mezery na trhu práce, ale stali se jeho nedílnou částí a s tím se počítá i do budoucna³⁷.

Tab. č. 25: Cizinci na trhu práce v okrese Brno – venkov v letech 1996 – 2010

Rok	Pracovní povolení**	Živnostenská oprávnění	Občané EU*		Ostatní cizinci	Celkem
			celkem	z toho SR		
1996	418	173	-	536	-	1 127
1997	465	336	-	565	-	1 366
1998	440	270	-	612	-	1 322
1999	294	456	-	641	-	1 391
2000	194	542	-	716	-	1 452
2001	200	600	-	212	-	1 012
2002	188	562	-	305	-	1 055
2003	298	592	-	451	-	1 341
2004	151	694	751	719	7	1 603
2005	226	991	733	638	16	1 966
2006	253	1 038	970	882	81	2 342
2007	537	1 139	1 389	1 202	105	3 170
2008	1 614	1 109	1 254	1 064	132	4 109
2009	673	1 223	1 291	1 111	158	3 345
2010	315	1 352	1 162	982	148	2 977

Pramen: Mezinárodní pracovní migrace v ČR, Bulletin č. 14, 26, VUPSV 2010, vlastní zpracování

*občané EU, Švýcarska, Lichtenštejska, Norska a Islandu bez občanů Slovenska (do roku 2003 zahrnutí mezi „pracovní povolení“)

**do skupiny „pracovní povolení“ spadají od roku 2004 i cizinci z tzv. „třetích“ zemí, kteří nevyžadují pracovní povolení, ale nejsou občané EU, EHP ani Švýcarska

Na území okresu Brno - venkov ve sledovaném období od roku 1996 do 2010 (viz. obr. č. 9) se počet legálně pracujících cizinců pohyboval mezi tisícem až čtyřmi tisíci osob. K 31. 12. 1996 v okrese pracovalo 1 127 cizinců, s touto hodnotou se okres Brno – venkov zařadil na 27. pozici ze všech okresů v ČR. V následujících letech počet

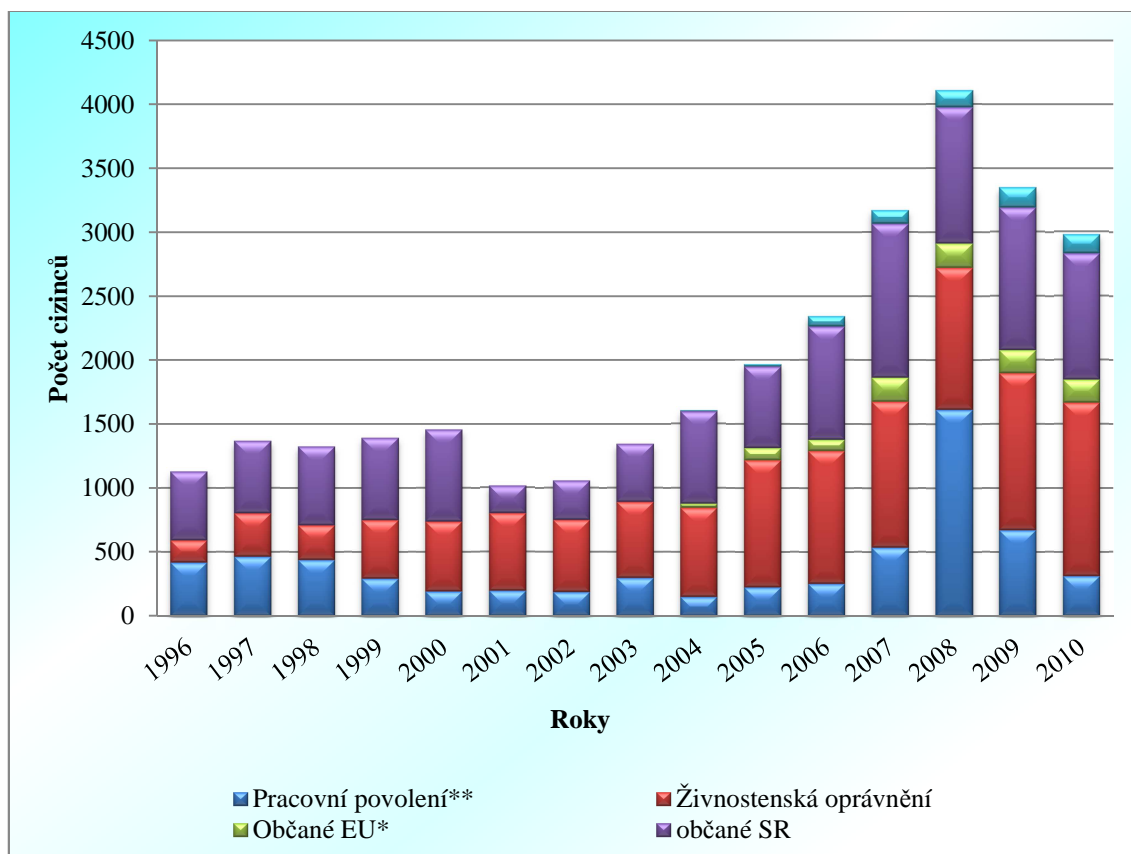
³⁶ HORÁKOVÁ, M.: *Cizinci na trhu práce v České republice v letech 1994 – 2005*.s 3.

³⁷ HORÁKOVÁ, M.: *Dlouhodobé trendy ve vývoji pracovních migrací v České republice*.s.8- 10

cizinců mírně stoupal, růst se zastavil v roce 2000, kdy v okrese bylo zaměstnáno 1 452 cizinců. Vzrostl zejména počet cizinců s živnostenským oprávněním (od roku 1996 o 369) a také počet cizinců slovenské národnosti (o 180). Naopak s přijetím regulačních opatření klesl počet cizinců s pracovním povolením (o 224). Roky 2001 a 2002 se vyznačují úbytkem pracovní síly ze zahraničí, zejména ze Slovenska (mezi roky 2000 a 2001 se jejich počet snížil o 504). Ke konci roku 2001 pracovalo v okrese 1 012 cizinců, což je nejméně za celé sledované období. Postupně od roku 2003 dochází k oživení trhu práce a následnému růstu pracovních zahraničních migrací, zejména po vstupu České republiky do EU v květnu 2004. Občané EU nepotřebují pracovní povolení a jejich zaměstnavatelé mají pouze povinnost informovat úřad práce, že zaměstnávají občana EU³⁸. Díky tomu poklesl počet povolení k zaměstnání, ale zato vzrostl počet cizích živnostenských podnikatelů a občanů SR na našem trhu práce. Na konci prosince 2004 bylo tedy na trhu práce v okrese Brno – venkov o 591 osob více než ve stejném období v roce 2001. V letech 2005 – 2008 počet cizinců dále výrazně narůstal a v roce 2008 dosáhl svého maxima, od té doby jejich počet klesá. Od konce roku 2004 do konce roku 2008 přibylo v okrese na trhu práce 2 506 cizinců. Obzvlášť výrazně vrostl počet vydaných pracovních povolení (od roku 2004 nárůst o 1 463), také vzrostl počet cizinců s živnostenským oprávněním (na konci roku 2008 v okrese působilo 1 109 cizích živnostníků). Dále vzrostl i počet zaměstnaných cizinců z EU včetně Slováků, avšak tempo nárůstu se v roce 2007 zpomalilo, došlo i k meziročnímu úbytku. Příchod celosvětové ekonomické krize, která měla za následek snižování počtu pracovních míst a nárůst míry nezaměstnanosti, měl negativní dopad i na zaměstnávání cizinců na trhu práce v okrese Brno – venkov. Celkový počet cizinců se v meziročním srovnání 2009 – 2008 snížil o 764 osob. Poklesl především počet vydaných pracovních povolení (z 1 614 na 673), naopak nadále mírně vzrostl počet vydaných živnostenských oprávnění, což může znamenat přechod některých zahraničních pracovníků, kterým nebylo prodlouženo pracovní povolení, do živnostenského podnikání. Trend z minulého roku pokračoval nadále i v roce 2010, avšak s mírnější intenzitou. K 31. 12. 2010 bylo evidováno celkem 2 997 pracujících migrantů, 982 ze Slovenska a 180 z ostatních zemí EU. V roce 2010 bylo vydáno 315 pracovních povolení, oproti minulému roku úbytek více jak o polovinu. Meziročně ale vzrostl počet živnostenských oprávnění na 1 352. Celkově můžeme konstatovat, že okres si v počtu zaměstnaných cizinců stojí v pořadí

³⁸ *Integrovaný portal MPSV* [online]. 2011 [cit. 2011-04-10]. Zaměstnávání občanů EU. Dostupné z WWW: <http://portal.mpsv.cz/sz/zahr_zam/zz_zamest_eu>.

mezi ostatními okresy ČR lépe než v roce 1996 (27. pozice). Na konci roku 2010 se zařadil mezi 18 okresů s největším počtem pracujících migrantů. Z moravských okresů zaujal pátou pozici po Brnu, okresu Frýdek – Místek, Karviná a Ostrava – město.

Obr. č. 9 : Cizinci na trhu práce v okrese Brno – venkov v letech 1996 – 2010

(Pramen: Mezinárodní pracovní migrace v ČR, Bulletin č. 14, 26, VUPSV 2010, vlastní zpracování)

*občané EU, Švýcarska, Lichtenštejska, Norska a Islandu bez občanů Slovenska (do roku 2003 zahrnutí mezi „pracovní povolení“)

**do skupiny „pracovní povolení“ spadají od roku 2004 i cizinci z tzv. „třetích“ zemí, kteří nevyžadují pracovní povolení, ale nejsou občané EU, EHP ani Švýcarska

Podle úřadu práce Brno – venkov mají největší zastoupení mezi pracovníky EU občané Slovenska (84,5 %) a ze zemí „třetího světa“ působí ve sledovaném území zejména cizinci z Ukrajiny (84,7 %).³⁹ Z hlediska povolání jsou cizinci nejčastěji zaměstnáváni jako dělníci ve stavebnictví. Podle průzkumu zaměstnanosti, který byl proveden pro Jihomoravský krajský úřad v roce 2009, bylo nejvíce cizinců zaměstnáno ve firmě ZOŠI trans, s.r.o., která podniká v oblasti dopravy a spojů. Zde bylo zaměstnáno 59 cizinců ukrajinské národnosti. Další firmou s větším zastoupením

³⁹ Zpráva o situaci na trhu práce v okrese Brno-venkov v roce 2010.

pracujících cizinců je Tyco Electronics Czech s.r.o., kde pracovalo 58 osob slovenské národnosti.

Procentuální podíl pracujících cizinců na pracovní síle se v okrese Brno – venkov pohyboval v rozmezí od 1,3 % (v roce 2001) do 4,1 % (v roce 2008). Ve sledovaném období nikdy nepřekročil celorepublikový podíl.

Tab. č. 26: Cizinci na trhu práce v okresech Jihomoravského kraje k 31. 12. 2010

Okres	Pracovní povolení	Živnostenská oprávnění	Občané EU		Ostatní cizinci	Celkem	Podíl na pracovní síle (%)
			celkem	z toho SR			
Blansko	266	259	511	434	201	1 237	2,3
Brno-město	8 415	4 286	10 401	7 938	1 139	24 241	10,8
Brno-venkov	315	1 352	1 162	982	148	2 977	2,9
Břeclav	92	559	1 580	1 394	93	2 324	3,8
Hodonín	83	391	1 150	1 108	27	1 651	2,0
Vyškov	12	575	362	282	15	964	2,1
Znojmo	57	496	296	188	73	922	1,5
Jihomoravský kraj	9 240	7 918	15 462	12 326	1 696	34 316	5,5
Česká republika	49 244	90 983	143 997	100 727	22 126	306 350	5,4

Pramen: Mezinárodní pracovní migrace v ČR, Bulletin č. 26, VUPSV 2010, vlastní zpracování

Při srovnání okresů v roce 2010 existují v Jihomoravském kraji značné rozdíly. S celkovým počtem 24 241 cizinců dominuje Brno. Naopak nejmenší koncentraci pracujících migrantů zaznamenal okres Znojmo, pouze 922 cizinců. Okresy Hodonín, Břeclav a Blansko se vyznačují vysokým podílem cizinců slovenské národnosti. Téměř 50 % cizinců v okrese Brno – venkov pracuje s živnostenským oprávněním, vysoký byl jejich podíl také v okresech Vyškov a Znojmo. Vyšší podíl cizinců pracujících na pracovní povolení byl zjištěn u Brna (zhruba 35 %) a také u Blanska (21,5 %). Podle ukazatele „podíl cizinců na pracovní síle Jihomoravského kraje“ žádný z okresů nepřekročil koncem roku 2010 celorepublikový podíl (5,4 %), až na Brno, kde se koncentrovalo 10,8 % pracovní síly ČR (viz příloha č. 5).

9. ANALÝZA VZTAHU BRNO VERSUS ZÁZEMÍ Z HLEDISKA ZAMĚSTNANOSTI

Jedním ze způsobu vyjádření vztahu zázemí ke svému jádru je dojížděka za prací. Podkladem pro tuto analýzu se staly jednak data o dojížděce ze SLDB 2001, ale i Průzkum zaměstnanosti ve městě Brně k 31. 12. 2003, který zpracoval Regionální ústav Masarykovy univerzity v Brně pro potřeby Jihomoravského kraje.

V roce 2001 z okresu Brno – venkov vyjíždělo za prací do města Brna něco málo přes 29 tisíc osob (29 195), což je téměř 45 % všech dojíždějících za zaměstnáním do města Brna (v roce 1991 více jak polovina všech dojíždějících). Na základě údajů o počtu vyjíždějících za prací do Brna z celkového počtu vyjíždějících z dané obce byly vymezeny 4 zóny. Do první zóny se zařadily obce, v nichž podíl vyjíždějících do Brna za prací činil 50 a více procent z celkového počtu vyjíždějících. Do druhé zóny byly zařazeny obce, kde podíl vyjíždějících do Brna za prací činil 33,4 – 49,9 % z celkového počtu vyjíždějících. Do třetí zóny spadaly ty obce, u kterých podíl vyjíždějících do Brna za prací se pohyboval v intervalu 20,0 – 33,3 %. Do 4 zóny patřily ty obce, u kterých podíl vyjíždějících do Brna za zaměstnáním činil 10,0 – 19,9 %. Za obce těsně spojené s jádrem regionu se považují obce, ve kterých alespoň desetina ekonomicky aktivních osob bydlících v obci dojíždí do jádra regionu.

Tab. č. 27. : Dojížděkové proudy v okrese Brno – venkov v letech 1991 a 2001

Brno - venkov	Počet obcí, ve kterých podíl vyjíždějících z EAB* činí				celkem
	50,0 % a více	33,4 – 49,9 %	20,0 – 33,3 %	10,0 – 19,9 %	
1991	42	41	27	26	136
2001	38	47	36	15	136

Pramen: TOUŠEK, V. a kol.: *Průzkum zaměstnanosti v e městě Brně k 31 .12. 2003*. VCRR MU Brno, 2004

* EAB – ekonomicky aktivní bydlící

Jak vyplývá z tabulky, u Brna – venkov se projevuje opravdu vysoká spádovost k Brnu městu. Téměř všechny obce z okresu Brno – venkov v roce 2001 vykázaly alespoň desetinový proud a patřily do dojížděkového zázemí města Brna (až na obec Zálesná Zhoř, do Brna dojíždělo pouze 9,5 % pracujících). Logicky do první zóny spadalo nejvíce obcí z okresu Brno - venkov a to 38 obcí (43 obcí v roce 1991). Pro srovnání, z ostatních okresů Jihomoravského kraje do 1. zóny patřilo pouze 5 obcí. Ve

2. zóně počet obcí vzrostl od roku 1991 ze 41 na 47, ve třetí z 27 na 36 a ve čtvrté došlo k poklesu z 26 na 15 obcí. Některé obce během 90. let přešly z jedné zóny do druhé. Např. díky nárůstu počtu dojíždějících do Brna přešel Tišnov ze 4. zóny do 3. zóny. Tady lze konstatovat, že dojíždka se neustále na vzdálenost zvětšuje, zatím co z nejbližšího zázemí počet dojíždějících ubývá.

Podle správních obvodů obcí s rozšířenou působností v okrese Brno – venkov nejvíce vyjíždějí za prací do Brna ze správního obvodu Šlapanice (13 187 osob, tj. 55 %) a také ze Židlochovic (5 479 osob, tj. 43,7 %). Právě u těchto správních obvodů byl zaznamenán mezi roky 1991 – 2001 největší pokles vyjíždějících, a to u Šlapanic pokles o 2 101 osob a u Židlochovic pokles o 655 osob. Úbytek vyjíždějících vykazoval také obvod Rosice (pokles o 390 osob).

Tab. č. 28 : Dojíždka do města Brna v letech 1991 a 2001 podle správních obvodů obcí s rozšířenou působností v okrese Brno – venkov

Název ORP	Vyjíždějící 1991	Podíl vyjíždějících 1991 na EAB*	Vyjíždějící 2001	Podíl vyjíždějících 2001 na ZB**
Ivančice	2 183	19,1	2 405	24,0
Kuřim	3 157	34,3	3 264	38,2
Rosice	3 446	29,9	3 056	30,8
Šlapanice	15 288	58,5	13 187	55,0
Tišnov	1 853	18,0	2 086	22,3
Židlochovice	6 134	43,8	5 479	43,7

Pramen: TOUŠEK, V. a kol.: *Průzkum zaměstnanosti v e městě Brně k 31 .12. 2003*. VCRR MU Brno, 2004

*EAB – ekonomicky aktivní bydlící, **ZB – zaměstnaní bydlící

Na základě výsledků SLDB 2001 bylo vymezeno několik center dojíždky za prací. V okrese Brno – venkov jich bylo stanoveno 7 (viz. tab. č. 28) . Do všech 5 obcí vyjíždělo za prací více jak 1 000 osob, což bylo kritérium pro určení center dojíždky za prací. Dalším kritériem byl fakt, že obec plnila funkci obce s rozšířenou působností. Jedná se o Šlapanice a Židlochovice, do kterých dojíždělo méně než 1000 osob. U většiny center můžeme během devadesátých let spíše sledovat oslabení dojíždějících do zaměstnání, až na obce Modřice, Kuřim a Židlochovice, kde počet dojíždějících za prací stoupl. Zejména u Kuřimi a Modřic bude v současnosti počet dojíždějících za prací nejspíše vyšší díky budování dalších podnikatelských aktivit.

Tab. č. 29: Dojíždka za prací do vybraných center dojíždky okresu Brno – venkov v roce 1991 a 2001

Centrum dojíždky za prací	1991	2001	Rozdíl 2001 - 1991
Ivančice	1 665	1 556	-109
Kuřim	3 230	3 609	379
Modřice	2 385	2 614	229
Rosice	1 483	1 217	-266
Šlapanice	608	764	156
Tišnov	2 216	1 949	-267
Židlochovice	1 934	757	-1 177

Pramen: Dojíždka za prací a do škol v Jihomoravském kraji (na základě výsledků SLDB 2001), Brno 2004, vlastní zpracování

Co se týče dojíždky za prací do okresu Brno – venkov, dojíždělo v roce 2001 celkem 27 706 osob, z toho 5 581 dojíždějících osob má trvalé bydliště v Brně. S kritériem více než sto osob vyjížděli obyvatelé Brna za prací celkem do 12 obcí v okrese Brno – venkov (viz. tab. č. 29). Nad 50 do 100 osob jich vyjíždělo do 11 obcí v okrese. Hlavním směrem vyjíždky za prací byla obec Modřice (1 317 osob). Další významný proud směřoval do obce Kuřim (550 osob). Nejčastějším cílem je zaměstnání v III. sektoru, až na obec Kuřim, kde nejvíce Brňanů pracovalo ve II. sektoru.

Tab. č. 30: Obce okresu Brno – venkov, do kterých dojíždí za prací nejméně 100 osob s trvalým bydlištěm v městě Brně v roce 2001

Obec	I. sektor	II. sektor	III. sektor	celkem
Babice nad Svitavou	5	57	110	172
Chudčice	5	37	88	130
Kuřim	11	364	175	550
Modřice	23	539	755	1 317
Mokrá - Horákov	0	89	46	135
Rajhrad	12	58	87	157
Rosice	1	80	94	175
Sokolnice	1	28	77	106
Střelice	5	28	67	100
Šlapanice	6	119	189	314
Tišnov	5	51	112	168
Troubsko	11	44	79	134

Pramen: Sčítání lidu, domů a bytů k 1. 3. 2001, ČSÚ, Praha 2003

Je zřejmé, že pro bezprostřední zázemí Brna není charakteristická pouze výstavba domů a bytů, ale také posílení pracovní funkce. Trendem této doby je vybudovat firmu

co nejbliže k jádru, která má vhodnou polohu a dobré personální podmínky. Tato situace byla jednoznačně spojena s prohlubujícím se procesem suburbanizace (Krejčí, T. a kol, 2004). Z těchto důvodů se vyjíždka z jádra směrem do zázemí bude zvyšovat, ale směrem do jádra se bude naopak snižovat, což nám potvrzuje i dotazníkové šetření z roku 2004, ze kterého podle tabulky č. 30 vyplývá, že podíl správních obvodů ORP v bezprostřední blízkosti jádra na počtu dojíždějících za prací do Brna se zmenšuje. Naopak podíl správních obvodů ORP ve větší vzdálenosti od jádra se mírně zvyšuje nebo stagnuje.

Tab. č. 31: Podíl správních obvodů obcí s rozšířenou působností v okrese Brno – venkov na počtu dojíždějících za prací do Brna v letech 1991, 2001 a 2003

Název ORP	Podíl 1991	Podíl 2001	Podíl 2003
Ivančice	3,7	3,7	3,8
Kuřim	5,3	5,0	5,0
Rosice	5,8	4,7	4,7
Šlapanice	25,7	20,3	19,9
Tišnov	3,1	3,2	3,2
Židlochovice	10,3	8,4	7,6

Pramen: TOUŠEK, V. a kol.: *Průzkum zaměstnanosti v e městě Brně k 31 .12. 2003*. VCRR MU Brno, 2004

10. NAZNAČENÍ OČEKÁVANÝCH TRENDŮ

Vývoj trhu práce v okrese Brno – venkov závisí stejně jako v předchozích letech na makroekonomickém vývoji. V tabulkách jsou uvedena data z monitoringu Úřadu práce Brno – venkov za první tři měsíce roku 2011, která nám do jisté míry ukazují, jakým směrem by se trh práce mohl vyvíjet. Srovnáme-li míru nezaměstnanosti v jednotlivých správních obvodech obcí s rozšířenou působností k 31. 3. 2011 s prosincem roku 2010, zjistíme mírný pokles u všech správních obvodů. Míra nezaměstnanosti tedy poklesla v celém okrese Brno - venkov k 31. 3. 2011 na 8,2 % (k 31. 12. 2010 – 8,9 %).

Tab. č. 32 : Počet uchazečů o práci a míra nezaměstnanosti ve SO ORP v okrese Brno – venkov za 1. čtvrtletí 2011

SO ORP	Prosinec*		Leden		Únor		Březen	
	Počet uchazečů	MN (%)	Počet uchazečů	MN (%)	Počet uchazečů	MN (%)	Počet uchazečů	MN (%)
Ivančice	1 381	12,5	1 392	12,6	1 360	12,3	1 287	11,6
Kuřim	800	8,8	778	8,6	769	8,5	749	8,3
Pohořelice	780	12,6	784	12,6	768	12,4	698	11,2
Rosice	1 254	11,7	1 214	11,3	1 210	11,3	1 153	10,8
Šlapanice	2 197	8,6	2 206	8,6	2 147	8,4	2 030	7,9
Tišnov	1 560	12,0	1 580	12,2	1 522	11,7	1 485	11,4
Židlochovice	1 005	7,4	992	7,3	990	7,3	938	6,9
Brno - venkov	8 977	8,9	8 946	8,8	8 766	8,6	8 340	8,2
ČR	546 483	9,6	555 133	9,7	547 256	9,6	525 500	9,2

Pramen: Statistiky nezaměstnanosti z územního hlediska. MPSV ČR Praha, 2005 – 2010, vlastní zpracování

Ukazatel počet uchazečů na jedno volné místo už není tak optimistický. Situace ke konci čtvrtletí roku 2011 je horší než v prosinci 2010, kdy bylo v okrese Brno – venkov 590 volných míst a o jedno místo se ucházelo 15,2 osob, zatímco ke konci sledovaného období bylo volných 531 pracovních míst a o jedno místo se ucházelo 15,7 osob. Situace v jednotlivých správních obvodech je rozdílná, zatímco správní obvody Ivančice a Šlapanice vykazují zlepšení situace (u správního obvodu Ivančice pokles o 20 osob), ostatní obvody si pohoršily.

Tab. č. 33 : Počet volných pracovních míst a počet uchazečů na jedno volné pracovní místo v SO ORP okresu Brno -venkov za 1. čtvrtletí roku 2011

SO ORP	Prosinec*		Leden		Únor		Březen	
	VPM	U/ VPM	VPM	U/ VPM	VPM	U/ VPM	VPM	U/ VPM
Ivančice	30	46,0	22	63,3	62	21,9	48	26,8
Kuřim	70	11,4	86	9,0	99	7,8	65	11,5
Pohořelice	76	10,3	52	15,1	55	14,0	52	13,4
Rosice	88	14,3	78	15,6	74	16,4	71	16,2
Šlapanice	170	12,9	186	11,9	231	9,3	194	10,5
Tišnov	90	17,3	59	26,8	77	19,8	57	26,1
Židlochovice	66	15,2	40	24,8	44	22,5	44	21,3
Brno-venkov	590	15,2	523	17,1	642	13,7	531	15,7
ČR	30 853	17,7	31 441	17,7	32 215	17,0	33 971	15,5

Pramen: Statistiky nezaměstnanosti z územního hlediska. MPSV ČR Praha, 2005 – 2010, vlastní zpracování

Úřad práce Brno – venkov vypracoval dvě varianty možného vývoje nezaměstnanosti, a to k pololetí a ke konci roku 2011. Předpokládaná míra nezaměstnanosti se pohybuje v rozmezí 8 % až 8,6 %. Během celého roku 2011 by tedy mělo dojít k postupnému snižování počtu uchazečů o zaměstnání a tím i míry nezaměstnanosti. Prognóza úřadu práce je mírně optimistická, protože pokud ekonomika okresu neporooste výrazně rychleji než dosud, hrozí pak problémy s dlouhodobou nezaměstnaností. Podle odhadů a analýz různých společností totiž zhruba tři čtvrtiny průmyslových podniků nepočítá v horizontu dvou let se změnou počtu zaměstnanců⁴⁰. I když produkce podniků v sekundéru narůstá, obava z dalšího vývoje ekonomiky firmy nabádá k úsporným opatřením. Například stavebnictví a těžba surovin jsou stále v útlumu⁴¹. Podíl na tom mají vládní škrty a oslabení domácí poptávky. Obnovení projektů v tomto oboru by mohlo v budoucnu pomoci zlepšit míru nezaměstnanosti v okrese Brno – venkov. Po stagnaci ekonomiky v roce 2011 se v následujícím roce očekává mírné zlepšení ekonomické situace a tím i pokles míry nezaměstnanosti.

⁴⁰ SEDLÁŘ, R. *EKONOM.IHNED.CZ* [online]. 3.2.2011 [cit. 2011-04-5]. Firmy musejí začít uvažovat jako zákazník. Dostupné z WWW: <<http://ekonom.ihned.cz/c1-49720920-firmy-museji-zacit-uvazovat-jako-zakaznik>>.

⁴¹ HANKE, Z. *CYRRUS, a.s.* [online]. 29.3.2011 [cit. 2011-04-5]. NERV má slabou podporu mezi politiky. Návrhy končí u ledu. Dostupné z WWW: <<http://www.cyrrus.cz/zpravodajstvi/cyrrus-v-mediich/nerv-ma-slabou-podporu-mezi-politiky-navrhy-konci-u-ledu>>.

11. ZÁVĚR

Charakteristickým rysem české ekonomiky před rokem 1990 bylo zaměření převážně na průmyslová odvětví. Trh práce se vyznačoval plnou zaměstnaností. Také pro okres Brno – venkov byla typická vysoká zaměstnanost právě v průmyslu, kde více než třetina osob pracovala ve strojírenství (7 974 osob). Z tohoto počtu více než polovina pracovala v podniku TOS KUŘIM (4 572 osob). Na konci roku 1989 průmysl a stavebnictví okresu vázaly téměř polovinu obsazených pracovních míst. Vysokou zaměstnaností se v té době vyznačovalo i zemědělství, ve kterém byla zaměstnána více než pětina osob pracujících na území okresu Brno – venkov. Nízkou zaměstnaností se vyznačoval sektor služeb, jehož podíl na celkové zaměstnanosti v okrese nedosahoval ani 30 %. Nelze opomenout, že zhruba dvě pětiny obyvatel s trvalým bydlištěm v obcích okresu Brno - venkov vyjíždělo za prací mimo území okresu, především do Brna. Opačný pohyb byl daleko méně intenzivní.

Už na počátku 90. let v období ekonomických přeměn se struktura zaměstnanosti začala výrazně měnit. Zatímco rostl počet osob zaměstnaných ve službách, docházelo k poklesu počtu pracovníků v dalších odvětvích národního hospodářství, zejména v zemědělství. Jak již bylo zmíněno, důsledky ekonomického vývoje sebou přinesly nárůst nezaměstnanosti. Ta skokově vzrostla v roce 1991, kdy se o práci ucházelo 2 796 osob, ukazatel počet uchazečů na jedno volné místo byl nezvykle vysoký, ucházelo se o něj téměř 27 osob. Je to nejvíce za celé sledované období. Míra nezaměstnanosti v okrese Brno - venkov zaznamenala výraznější nárůst v letech 2002 a 2003, její hodnota se přiblížila stavu v roce 2010, kdy dosáhla hodnoty 8,9 %. Poté se situace na trhu práce začala zlepšovat, roky 2005 – 2007 zaznamenaly velký pokles nezaměstnanosti, příznivý byl vývoj i z hlediska volných pracovních míst. Avšak tento pozitivní vývoj byl na konci roku 2008 zastaven propukající hospodářskou krizí, která se plně projevila v roce 2009. Špatná ekonomická situace se projevila rychlým růstem nezaměstnanosti. Až o 4 519 osob se zvýšil počet uchazečů o zaměstnání mezi roky 2008 až 2010, míra nezaměstnanosti vzrostla o 4,5 procentního bodu na 8,9 %. Počet volných pracovních míst v tomto období poklesl o 1 689 a o jedno volné místo se ke konci roku 2010 ucházelo 15,3 osob (nárůst oproti roku 2008 o 13,3 osob). I přes dopad krize si okres Brno – venkov zachoval své tradičně dobré postavení v míře nezaměstnanosti mezi ostatními okresy v Jihomoravském kraji i na celé Moravě (2. pozice).

Nezaměstnanost zasáhla všechny skupiny uchazečů o zaměstnání různou intenzitou. Dopad krize byl v letech 2008 až 2010 výraznější na nezaměstnanosti mužů než žen. Je to způsobeno zejména poklesem zaměstnanců v průmyslu strojírenském a hutnickém, kde větší skupinu zaměstnanců tvořili muži. K nejvýraznějšímu vzrůstu nezaměstnanosti došlo u nezaměstnaných ve věkové kategorii 40 až 49 let, během dvou let se jejich počet zdvojnásobil. Podle dosaženého vzdělání přibýlo nejvíce osob mezi středoškolsky vzdělanými osobami bez maturity, přitom ale o jedno volné pracovní místo se ke konci roku 2010 dělilo 25,3 osob se středoškolským vzděláním s maturitou. Dopad krize měl vliv i na strukturu nezaměstnaných podle délky evidence na úřadu práce. Na počátku hospodářské recese výrazněji vzrostla skupina nezaměstnaných evidovaných na úřadě práce v délce do tří měsíců, ta je nejpočetnější skupinou i ke konci roku 2010, ale neustále zvyšující se počty nezaměstnaných způsobily nárůst v kategorii osob evidovaných na úřadě práce nad dvanáct měsíců. Na trhu práce se pohybují i problémové skupiny uchazečů o zaměstnání. Nepříznivé tendence vývoje posledních tří let ztěžují jejich uplatnění. Aktivní politika zaměstnanosti by měla dopomoci k jejich zařazení do pracovního procesu. V roce 2010 bylo díky programům APZ vytvořeno 677 nových pracovních míst.

Pro zaměstnanost obyvatel zázemí má město Brno velký význam a nabízí mnoho pracovních příležitostí. Podle vyjízdky za prací ze zázemí v roce 2001 dojíždělo do Brna 29 195 osob. Prohlubující se proces suburbanizace v širší brněnské aglomeraci zvyšuje atraktivitu zázemí. Je zřejmé, že pro něj není charakteristická pouze výstavba domů a bytů, ale také posílení pracovní funkce. V roce 2001 vyjízždělo z Brna do zázemí 5 581 osob a předpokládá se, že nejbližší zázemí bude absorbovat stále větší počet dojíždějících.

Vývoj v následujících letech na trhu práce v okrese Brno – venkov je stěží odhadnutelný. Velkou roli bude hrát jednak vývoj makroekonomické situace v celé republice, také ale rozvrstvení ekonomiky v okrese, která pomůže tlumit růst nezaměstnanosti. Situace na trhu práce by se neměla zhoršovat, spíše stagnovat. Z tohoto důvodu se očekává velká konkurence, což neprospěje skupinám osob hůře uplatnitelných na trhu práce. Dlouhodobá nezaměstnanost se tím bude prohlubovat.

12 SHRnutí

Diplomová práce se zabývá vývojem na trhu práce v okrese Brno – venkov od roku 1989. Pozornost je věnována vývoji a změnám ve struktuře zaměstnanosti. Podstatná část práce je věnována popisu vývoje nezaměstnanosti od roku 1990 a podrobnější analýze jejího vývoje v roce 2010. Detailněji se zabývá strukturou uchazečů o zaměstnání v letech 2008 až 2010. Další kapitoly se zabývají jednak skupinami osob hůře umístitelnými na trhu práce a také vývojem zaměstnanosti cizinců v okrese Brno - venkov v letech 1996 až 2010. Závěr práce řeší vztah zázemí k městu Brnu z hlediska dojížděky za prací a naznačuje budoucí vývoj na trhu práce.

Klíčová slova: Trh práce, okres Brno – venkov, zaměstnanost, nezaměstnanost

SUMMARY

This Diploma thesis deals with the job market development in the district of Brno-venkov since 1989. The attention is focused on the trends and changes in the structure of employment rate. The major part of this work is devoted to the description of the development of unemployment rate since 1990 and furthermore it provides more complex analysis of its trend in 2010. It deals with the structure of job applicants in 2008 – 2010 in detail. Next chapters are focused on groups of people who are hard-to-place at the job market and the trends of employment rate of foreigners in the district of Brno – venkov in 1996 – 2010. The conclusion solves the relation of background to the city Brno in the terms of commuting and additionally it estimates the future trends of the job market.

Key words: Labour market, district of Brno - venkov, employment, unemployment

SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK

APZ	Aktivní politika zaměstnanosti
CPE	Centrálně plánová ekonomika
ČR	Česká republika
ČSR	Československá republika
EAB	Ekonomicky aktivní bydlení
EHP	Evropský hospodářský prostor
EU	Evropská unie
ILO	Mezinárodní organizace práce
MN	Míra nezaměstnanosti
MPSV	Ministerstvo práce a sociálních věcí
NH	Národní hospodářství
NIP	Národní individuální projekt
OKEČ	Odvětvová klasifikace ekonomických činností
OP LZZ	Operační program lidské zdroje a zaměstnanost
OP RLZ	Operační program rozvoje lidských zdrojů
ORP	Obec s rozšířenou působností
OZP	Osoby se zdravotním postižením
RIP	Regionální individuální projekt
RVHP	Rada vzájemné hospodářské pomoci
SLDB	Sčítání lidu domů a bytů
SO ORP	Správní obvod obce s rozšířenou působností
SR	Slovenská republika
SSZ	Správa sociálního zabezpečení
SÚPM	Společensky účelná pracovní místa
VPM	Volná pracovní místa
VŠPS	Výběrové šetření pracovních sil
ZB	Zaměstnaní bydlení
ZP	Zdravotní postižení

POUŽITÁ LITERATURA A ZDROJE

Literatura

BLAŽEK L.: *České podniky v procesu transformace*. Brno: Ekonomicko-správní fakulta MU v Brně, 1997. 30 s.

HALÁSKOVÁ, R. *Trh práce a politika nezaměstnanosti*. Ostrava: Ostravská univerzita Ostrava, 2001. 93 s.

HAMPL, M.: *Geografická organizace společnosti v České republice: transformační procesy a jejich obecný kontext*. 1. vyd., DemoArt pro Univerzitu Karlovu, Přírodovědecká fakulta, Praha, 2005. 147 s.

HAMPL, M., JEŽEK, J., KÜHNEL, K.: *Sociálně geografická regionalizace ČR*. Act demographica II. VÚSEI a ČSDS, Praha 1978. 304 s.

HORÁKOVÁ, M. *Mezinárodní pracovní migrace v ČR: Bulletin č. 14*. Praha: VÚPSV Praha, 2005. 63 s.

HORÁKOVÁ, M. *Mezinárodní pracovní migrace v ČR: Bulletin č. 26*. Praha: VÚPSV Praha, 2011. 69 s.

HORÁKOVÁ, M.: *Cizinci na trhu práce v České republice v letech 1994 – 2005*. VÚPSV, Praha, 2005, 35 s.

HORÁKOVÁ, M.: *Dlouhodobé trendy ve vývoji pracovních migrací v České republice*. VÚPS, Praha, 2008. 114 s.

JONÁŠ, J.: *Ekonomická transformace v České republice: makroekonomický vývoj a hospodářská politika*., Management Press, Praha, 1997. 207 s.

KOTÍKOVÁ, J. *Analýza systému podpory zaměstnavatelů k zaměstnávání zdravotně postižených občanů*. Praha: VÚPSV Praha, 2002. 14 s.

KOTÍKOVÁ, J.; REMR, J. *Podpora zaměstnávání starších osob*. Praha: VÚPSV Praha, 2007. 705 s.

KOTÍKOVÁ, J.; MICHALIČKA, L.; STUPNYTSKYI, O. *Prognózování vzdělanostních potřeb na období 2007 až 2011*. Praha: VÚPSV Praha, 2007. 45 s.

KOTÍKOVÁ, J.; MICHALIČKA, L.; SOUKUP, T. *Třídění uchazečů na úřadech práce - řešení problematiky cílení APZ a poradenství*. Praha: VÚPSV Praha, 2009. 50 s.

KOTRUSOVÁ, M.; KUX, J. *Analýza politiky zaměstnanosti členských zemí Evropské unie v závislosti na jejich předsednictví se zřetelem na aktualizaci principů politiky zaměstnanosti České republiky*. Praha: VÚPSV Praha, 2006. 28 s.

KOTÝNKOVÁ, M.: *Trh práce na přelomu tisíciletí*. Oeconomia, 1. vyd., Praha, 2006. 256 s.

KREJČÍ, T., TOUŠEK, V., ŘEŘIČKA, R.: *Objektivní pohled na pracovní místa ve městě Brně a jeho zázemí*. In Geografické informace 8. Stredoeurópsky priestor. Geografia v kontexte nového regionálneho rozvoja. Univerzita Konštantína Filozofa, Nitra, 2004, s. 264 - 270.

KUNC, J.: *Transformace českého průmyslu po roce 1989 - vliv přímých zahraničních investic*. Disertační práce, Katedra geografie PřF MU, Brno, 2005, 169 s.

LÁZNIČKA, Z. : *Funkční klasifikace obcí České socialistické republiky*. Nakladatelství Československé akademie věd, Praha, 1974. 89 s.

MACKA, M.: *K otázce struktury dojíždění do práce*. Sborník čs. spol. zeměpisné, 67, 4, NČSAV, Praha, 1962. s. 303 – 324.

MACKA, M.: *Vymezování podle dojížděky do zaměstnání*. *Studia geographica*, 8 GÚ ČSAV, Brno, 1969. s. 91 – 106.

MACKA, M.- KRÁLOVÁ, M: *Změny v regionalizaci dojížděky do zaměstnání ČSR 1961 – 1970*. Zprávy GÚ ČSAV, 12, 8, Brno, 1975. s. 13 – 23.

MAREŠ, P.: *Nezaměstnanost jako sociální problém*. Vyd. 3. přepracované. Praha : SLON-Sociologické nakladatelství, 2002. 172 s.

MAREŠ, P. – SIROVATKA, T.: *Unemployment, Labour Marginalization and Deprivation*. In *Flek Vladislav (ed.) Anatomy of the Czech Labour Market*. Praha : Karolinum, 2007. s. 81-96.

MAREŠ, P.: *Sociologie nerovnosti a chudoby*. Praha : SLON - Sociologické nakladatelství, 1999. 248 s

MAREŠ, P. – SIROVATKA, T.: *Sociální vyloučení (exkluze) a sociální začlenování (inkluzie)*. *Sociologický časopis/ Czech Sociological Review*, Praha, 2008. s. 113-138.

MARYÁŠ, J. – ŘEHÁK, S. (a): *Regionální působnost středicek osídlení. Mapa 1: 750 000*. In: Atlas obyvatelstva ČSSR, mapový list III. GÚ ČSAV, Brno, 1987.

MINAŘÍK, B. a kol.: *Průzkum zaměstnanosti v Jihomoravském kraji k 31.12.200*. Brno: Mendelova univerzita v Brně, 86 s.

PALCROVÁ, Š.: *Analýza trhu práce v okrese Brno-venkov*. Geografický projekt. Brno: Katedra geografie PřF MU, Brno, 2000. 46 s.

PALCROVÁ, Š.: *Trh práce v Jihomoravském kraji*. Rigorózní práce, Katedra geografie PřF MU, Brno, 2007, 99 s.

PITNER, J., TOUŠEK, V.: *K výpočtu míry nezaměstnanosti v České republice*. In: *Statistika*. Ekonomicko statistický časopis. – roč. 73, č. 11, 1993, s. 439 - 447.

POŘÍZKOVÁ, H.: *Analýza zahraniční zaměstnanosti v České republice, postavení cizinců na trhu práce a podmínky jejich ekonomické integrace*, VÚPSV, Praha, 2008. 76 s.

SIROVÁTKA, T. *Politika pracovního trhu*. Brno: Vydavatelství MU v Brně, 1995. 171s.

SIROVÁTKA, T.: *Trh práce, nezaměstnanost, sociální politika*. Brno: Masarykova univerzita, 2003. 272 s.

SIROVÁTKA, T., ŘEZNÍČEK, I.: *Dlouhodobá nezaměstnanost a záchranná sociální síť*. Brno: Masarykovy univerzity v Brně, 1994, 117 s.

SPĚVÁČEK, V.: *Transformace české ekonomiky: politické, ekonomické a sociální aspekty*. Praha: Linde, 2002. 525 s.

ŠIMEK, M.: *Ekonomie trhu práce*. Ekonomická fakulta VŠB-Technická univerzita Ostrava, Ostrava, 2007, 171 s.

ŠKROB, J., VĚŽNÍK, A: *Regionálně geografická analýza vývoje nezaměstnanosti v okrese Brno – venkov: s důrazem na problematiku dlouhodobě nezaměstnaných uchazečů*. Rigorózní práce. Brno: Katedra geografie PřF MU, Brno, 2001. 109 s.

TOMEŠ, J.: *Vývoj regionálních rozdílů v nezaměstnanosti jako indikátor transformačních změn*. In: Hampl, M., a kol.: *Geografická organizace společnosti a transformační procesy v České republice*. DemoArt, Praha, 1996, s. 255 - 301.

TOUŠEK, V.: *Geografické aspekty transformace českého průmyslu po roce 1989*. Habilitační práce. Brno: Geografický ústav Přírodovědecké fakulty MU v Brně, 2004, 156 s.

TOUŠEK, V. a kol.: *Průzkum zaměstnanosti v e městě Brně k 31. 12. 2003*. Brno: VCRR MU v Brně, 2004, 56 s.

TOUŠEK, Václav; VANČURA, Michal. *Aktuální problémy ČR - 1. díl: Průmysl - 1. část*. Ostrava: Scholaforum, 1996. 27 s.

Prameny

- Abecední seznam obcí Jihomoravského kraje k 1. 1. 2010, ČSÚ 2011.
- Databáze průmyslové provozovny k 31. 12. 1989, ČSÚ, 1990.
- Dotazníkové šetření Krajského úřadu a Úřadů práce Brno – venkov, 2009.
- Dojíždka za prací a do škol (na základě výsledků SLDB 2001). ČSÚ, Brno, 2004.
- Odvětví NH v ČSR za rok 1989, ČSÚ, 1990.

- Pracovníci a mzdové fondy socialistického sektoru NH v krajích a okresech podle odvětví národního hospodářství v ČSR za rok 1989. ČSÚ, Praha 1990.
- Sčítání lidu, domů a bytů 1970. ČSÚ, Brno – venkov, 1973.
- Sčítání lidu, domů a bytů 1991. ČSU, Brno - venkov, 1992.
- Statistická ročenka Jihomoravského kraje 2010, ČSÚ 2011.
- Statistická ročenka České republiky 2010, ČSÚ 2011.
- Uchazeči o zaměstnání a volná pracovní místa. Správa služeb zaměstnanosti. MPSV ČR, Praha, 1990 – 2006.
- Zákon o pobytu cizinců 1999.
- Zákon o zaměstnanosti 2004.
- Zpráva o situaci na trhu práce v okrese Brno-venkov v roce 2010.

Internetové zdroje

Aplikace v regionální a sociální geografii [online]. 2004-2011 [cit. 2011-02-15]. Aplikace v regionální a sociální geografii - Data - trh práce a mzdy. Dostupné z WWW: <<http://aplikacergsg.sci.muni.cz/zadani-cviceni/data---trh-prace-a-mzdy>>.

CTPark Network - built to lease commercial properties [online]. 2008 [cit. 2011-03-15]. CTPark Modřice. Dostupné z WWW: <http://www.ctpark.eu/en/development.html/cz-south-moravia-region-ctpark-modrice>

ČSÚ Jihomoravský kraj [online]. 2009 [cit. 2011-02-25]. Jihomoravská N E J . . . o sídelní struktuře. Dostupné z WWW: <http://www.czso.cz/xb/redakce.nsf/i/jihomoravska__n_e_j__o_sidelni_strukture>.

ČSÚ Jihomoravský kraj [online]. 2011 [cit. 2011-02-15]. Abecední seznam obcí. Dostupné z WWW: <http://www.czso.cz/xb/redakce.nsf/i/abecedni_seznam_obci>

ČSÚ Jihomoravský kraj [online]. 2009 [cit. 2011-02-25]. Jihomoravská N E J . . . o sídelní struktuře. Dostupné z WWW: <http://www.czso.cz/xb/redakce.nsf/i/jihomoravska__n_e_j__o_sidelni_strukture>.

HANKE, Z. *CYRRUS, a.s.* [online]. 29.3.2011 [cit. 2011-04-5]. NERV má slabou podporu mezi politiky. Návrhy končí u ledu. Dostupné z WWW: <<http://www.cyrrus.cz/zpravodajstvi/cyrrus-v-mediich/nerv-ma-slabou-podporu-mezi-politiky-navrhy-konci-u-ledu>>.

HARTMANN - RICO a.s. [online]. 2011 [cit. 2011-04-25]. Historie společnosti HARTMANN - RICO. Dostupné z WWW: <<http://cz.hartmann.info/23098.php>>.

Integrovaný portal MPSV [online]. 2010 [cit. 2011-03-25]. Definice osob se zdravotním postižením. Dostupné z WWW: <<http://portal.mpsv.cz/sz/zamest/zamestnani-osob/definice-ozp>>.

Integrovaný portál MPSV [online]. 2011 [cit. 2011-03-25]. Absolventi škol a mladiství. Dostupné z WWW: <<http://portal.mpsv.cz/sz/stat/abs>>.

Integrovaný portal MPSV [online]. 2011 [cit. 2011-04-10]. Zaměstnávání občanů EU. Dostupné z WWW: <http://portal.mpsv.cz/sz/zahr_zam/zz_zamest_eu>.

Oficiální stránky města Zbýšova [online]. 2011 [cit. 2011-03-5]. Historie hornictví. Dostupné z WWW: <<http://www.mestozbysov.cz/mhistohor.php>>.

Sčítání lidu, domů a bytů v roce 2001 [online]. 2009 [cit. 2011-04-16]. Sčítání lidu, domů a bytů v roce 2001. Dostupné z WWW: <http://www.scitani.cz/cz/info_o_scitani/historie_scitani/scitani_lidu_domu_a_bytu_v_roce_2001.html>.

SEDLÁŘ, R. *EKONOM.IHNED.CZ* [online]. 3.2.2011 [cit. 2011-04-5]. Firmy musejí začít uvažovat jako zákazník. Dostupné z WWW: <<http://ekonom.ihned.cz/c1-49720920-firmy-museji-zacit-uvazovat-jako-zakaznik>>.

TOS Kuřim [online]. 2011 [cit. 2011-03-5]. Historie společnosti. Dostupné z WWW: <<http://www.tos-kurim.cz/spolecnost/historie-spolecnosti/>>.

Tyco Electronics Czech s.r.o. [online]. 2011 [cit. 2011-03-5]. Informace o firmě Tyco Electronics. Dostupné z WWW: <<http://www.tycoelectronics.cz/>>.

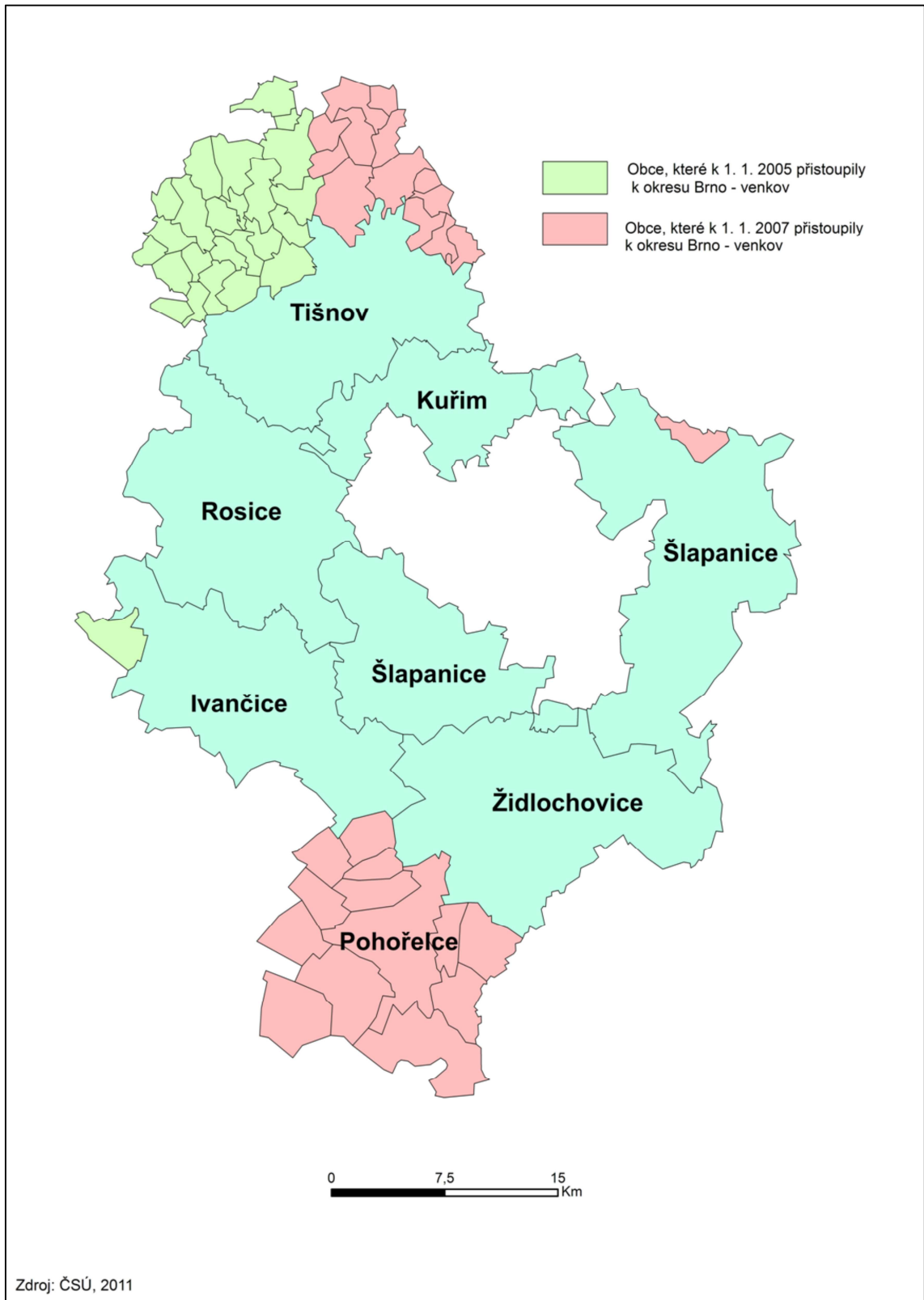
SEZNAM PŘÍLOH

- Příloha č. 1:** Změna hranic okresu Brno – venkov k 1. 1. 2005 a k 1. 1. 2007
- Příloha č. 2:** Míra nezaměstnanosti ve správních obvodech obcí s rozšířenou působností okresu Brno – venkov k 31. 12. 2008 a k 31. 12. 2010
- Příloha č. 3:** Míra nezaměstnanosti v obcích okresu Brno - venkov k 31. 12. 2008 a k 31. 12. 2010
- Příloha č. 4:** Změna míry nezaměstnanosti v obcích okresu Brno – venkov v období 31. 12. 2008 – 31. 12. 2010
- Příloha č. 5:** Cizinci na trhu práce v okresech Jihomoravského kraje k 31. 12. 2010
- Příloha č. 6:** Vymezení správních obvodů obcí s rozšířenou působností v okrese Brno-venkov k 31. 12. 2009
- Příloha č. 7:** Obce, které změnilly příslušnost do okresu Brno – venkov k 1. 1. 2005
- Příloha č. 8:** Obce, které změnilly příslušnost do okresu Brno – venkov k 1. 1. 2005
- Příloha č. 9:** Charakteristiky trhu práce v okrese Brno - venkov k 31. 12. 2010
- Příloha č. 10:** Vývoj míry nezaměstnanosti ve správním obvodu obce s rozšířenou působností Ivančice v letech 2008 – 2010 (k 31.12.)
- Příloha č. 11:** Vývoj míry nezaměstnanosti ve správním obvodu obce s rozšířenou působností Kuřim v letech 2008 – 2010 (k 31. 12.)
- Příloha č. 12:** Vývoj míry nezaměstnanosti ve správním obvodu obce s rozšířenou působností Pohořelice v letech 2008 – 2010 (k 31. 12.)
- Příloha č. 13:** Vývoj míry nezaměstnanosti ve správním obvodu obce s rozšířenou působností Rosice v letech 2008 – 2010 (k 31. 12.)
- Příloha č. 14:** Vývoj míry nezaměstnanosti ve správním obvodu obce s rozšířenou působností Šlapanice v letech 2008 – 2010 (k 31. 12.)
- Příloha č. 15:** Vývoj míry nezaměstnanosti ve správním obvodu obce s rozšířenou působností Tišnov v letech 2008 – 2010 (k 31. 12.)
- Příloha č. 16:** Vývoj míry nezaměstnanosti ve správním obvodu obce s rozšířenou působností Židlochovice v letech 2008 – 2010 (k 31. 12.)

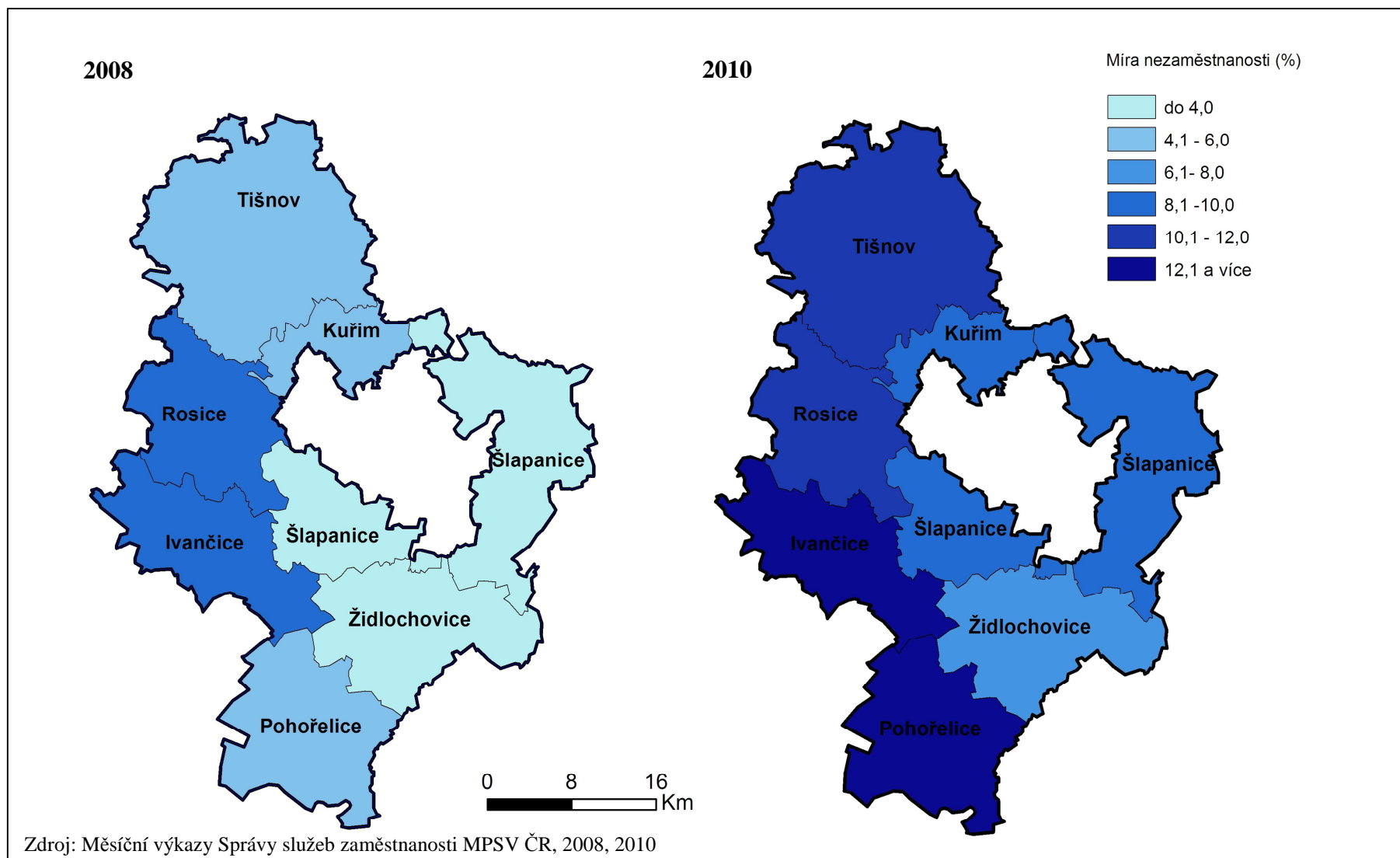
Příloha č. 17: Věková struktura uchazečů o zaměstnání v okrese Brno-venkov v letech 2008 - 2010 (k 31. 12.)

Příloha č. 18: Vzdělanostní struktura uchazečů o zaměstnání v okrese Brno-venkov v letech 2008 -2010 (k 31. 12.)

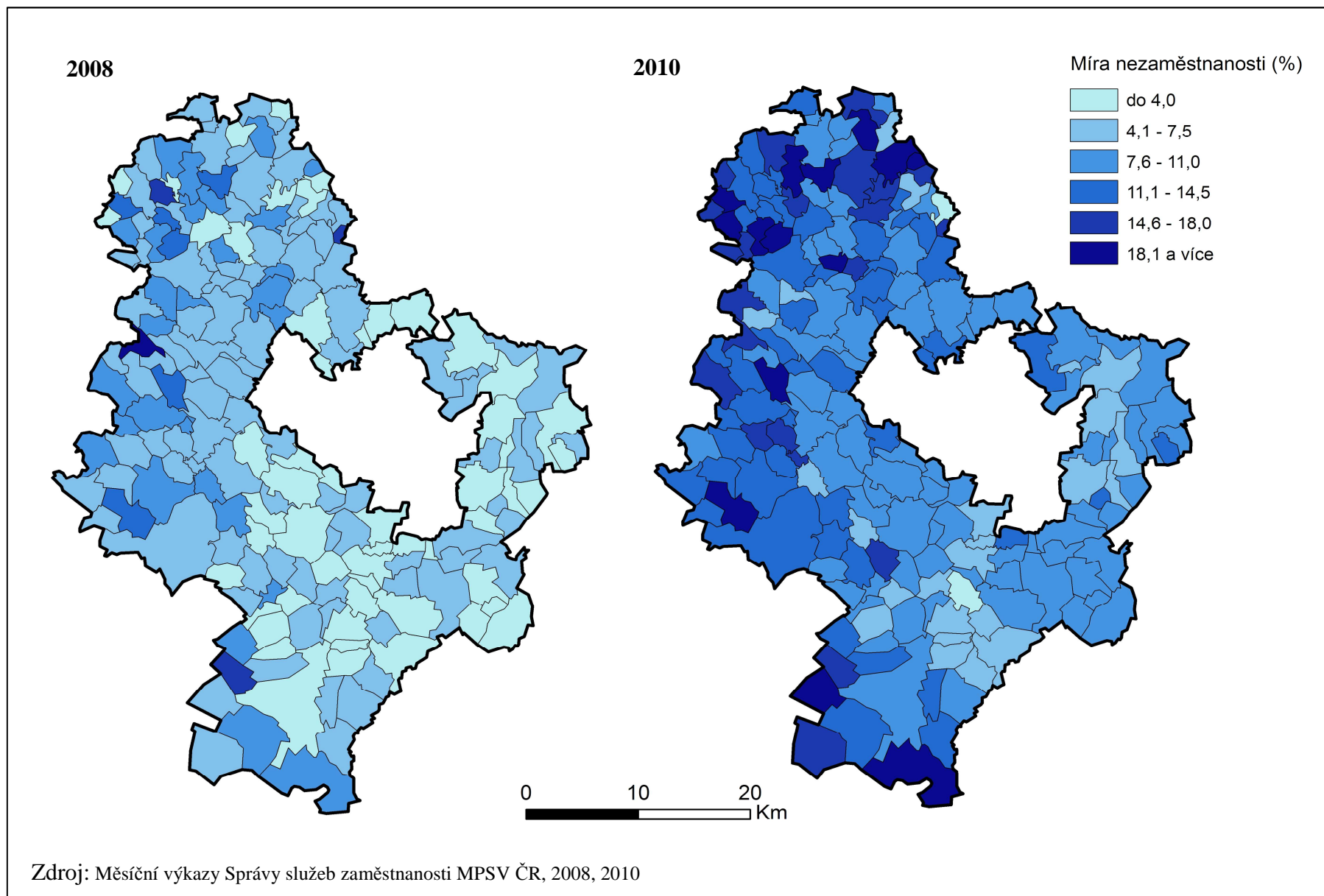
Příloha č. 1: Změna hranic okresu Brno – venkov k 1. 1. 2005 a k 1. 1. 2007

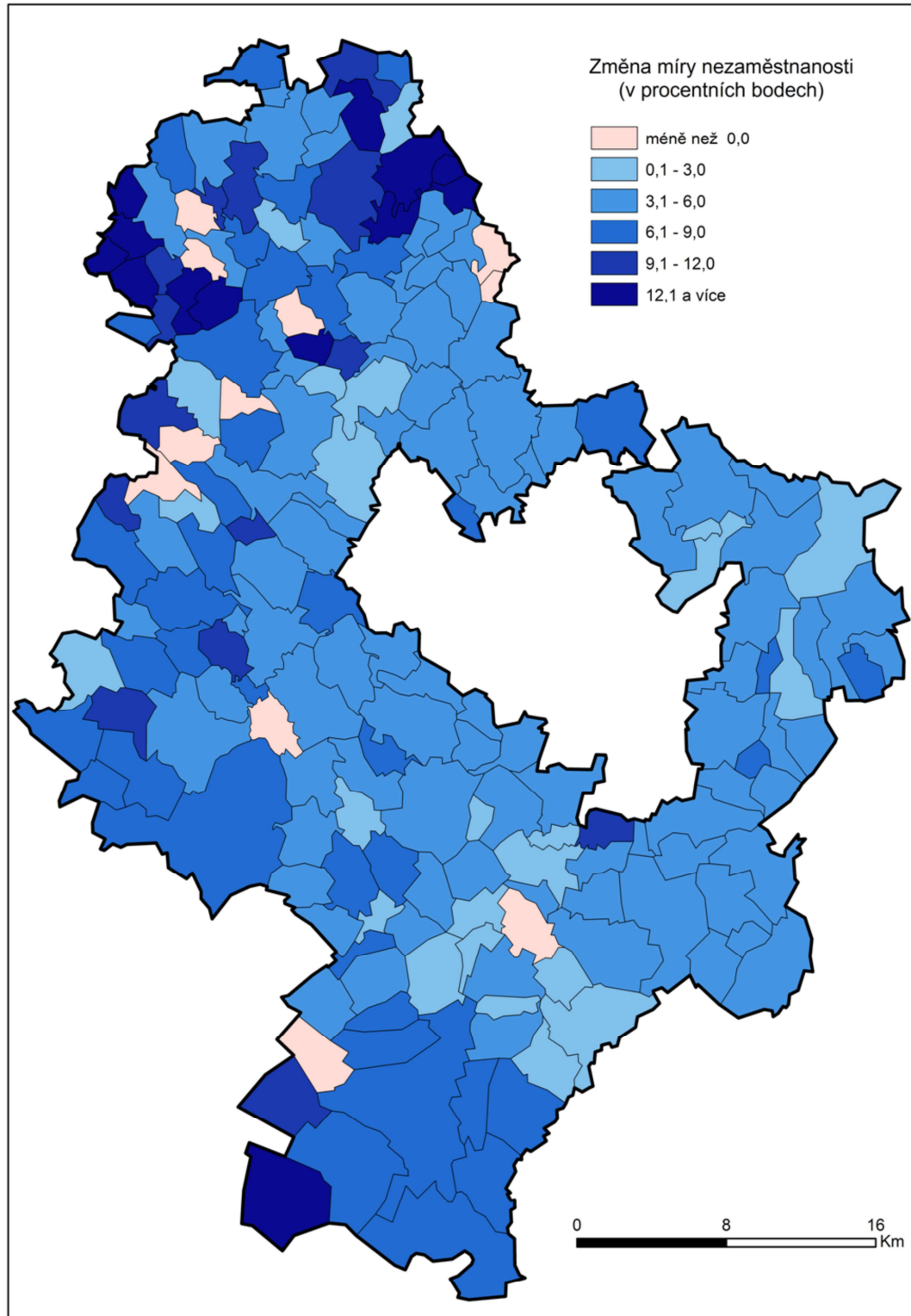
Příloha č. 2: Míra nezaměstnanosti ve správních obvodech obcí s rozšířenou působností okresu Brno – venkov k 31. 12. 2008 a k 31. 12. 2010

Příloha č. 3: Míra nezaměstnanosti v obcích okresu Brno - venkov k 31. 12. 2008 a k 31. 12. 2010

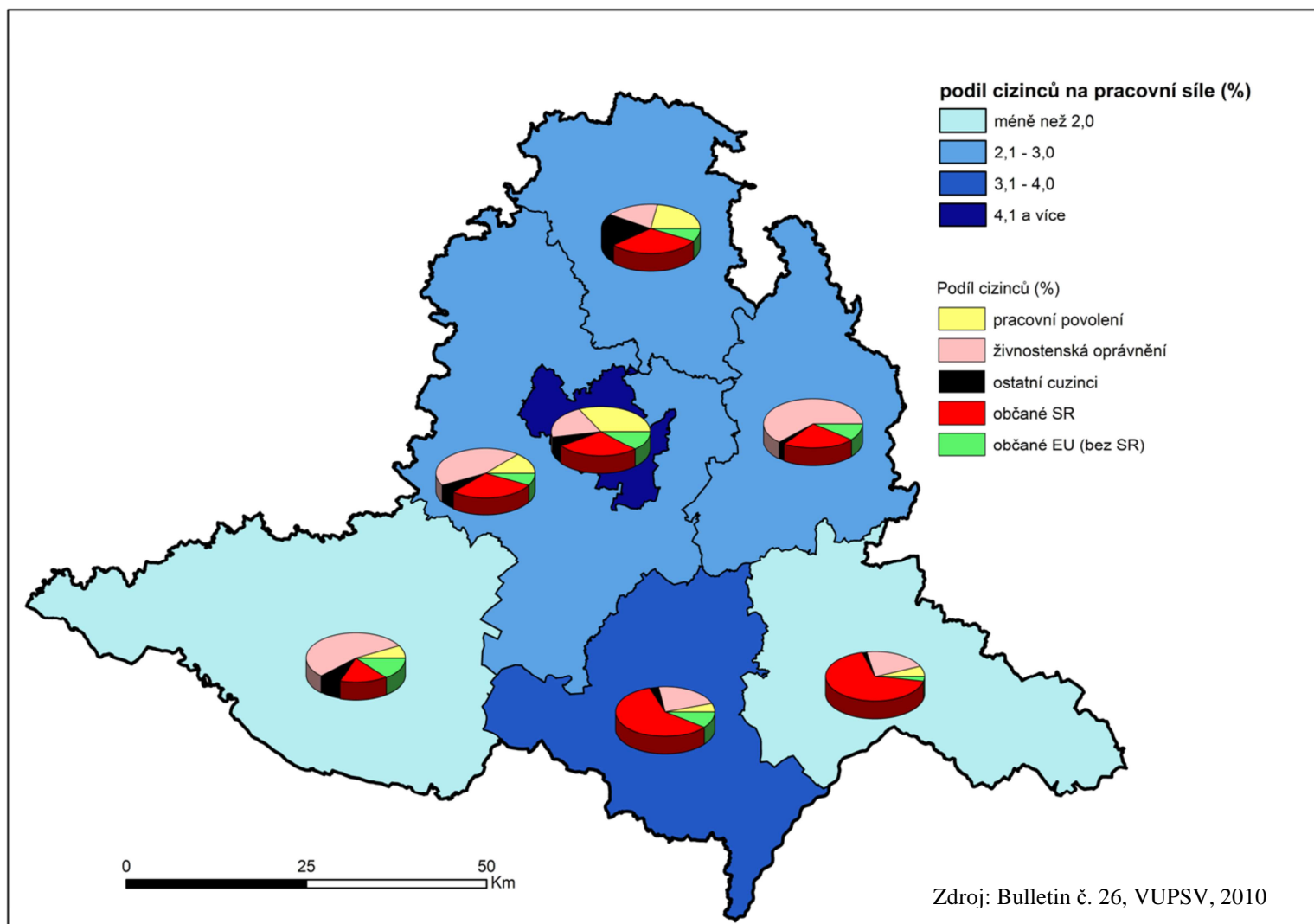

Příloha č. 4: Změna míry nezaměstnanosti v obcích okresu Brno – venkov v období 31. 12. 2008 – 21. 12. 2010

Zdroj: Měsíční výkazy Správy služeb zaměstnanosti MPSV ČR, 2008, 2010

Příloha č. 5: Cizinci na trhu práce v okresech Jihomoravského kraje k 31. 12. 2010

Příloha č. 6: Vymezení správních obvodů obcí s rozšířenou působností v okrese
Brno-venkov k 31. 12. 2009

SO ORP	Rozloha (km²)	Počet obyvatel	Hustota zalidnění	Počet obcí
Ivančice	172	23 823	138,2	17
Kuřim	77	21 277	276,2	10
Pohořelice	195	12 914	66,1	13
Rosice	174	24 208	138,8	24
Šlapanice	343	60 278	175,8	40
Tišnov	342	28 801	84,1	59
Židlochovice	194	29 608	152,5	24
okres Brno-venkov	1 499	200 909	134,1	187

pramen: Statistická ročenka Jihomoravského kraje 2010, ČSÚ 2011, vlastní zpracování

Příloha č. 7: Obce, které změnily příslušnost do okresu Brno – venkov k 1. 1. 2005

Obec	původní okres	Počet obyvatel k 1. 1. 2005	Rozloha km²
Borač	Žďár nad Sázavou	308	5,9
Borovník	Žďár nad Sázavou	84	2,7
Černvír	Žďár nad Sázavou	168	1,4
Dolní Loučky	Žďár nad Sázavou	1 117	8,1
Doubravník	Žďár nad Sázavou	826	11,5
Drahonín	Žďár nad Sázavou	122	6,7
Horní Loučky	Žďár nad Sázavou	284	4,2
Kaly	Žďár nad Sázavou	240	4,3
Katov	Žďár nad Sázavou	193	3,0
Křižínkov	Žďár nad Sázavou	194	2,9
Kuřimská Nová Ves	Žďár nad Sázavou	126	4,9
Kuřimské Jestřabí	Žďár nad Sázavou	134	5,3
Lubné	Žďár nad Sázavou	52	3,0
Nedvědice	Žďár nad Sázavou	1 333	6,5
Níhov	Žďár nad Sázavou	203	4,9
Olší	Žďár nad Sázavou	298	8,7
Pernštejnské Jestřebí	Žďár nad Sázavou	171	7,5
Rojetín	Žďár nad Sázavou	75	4,3
Říkonín	Žďár nad Sázavou	31	2,6
Skryje	Žďár nad Sázavou	66	2,2
Tišnovská Nová Ves	Žďár nad Sázavou	67	4,3
Újezd u Tišnova	Žďár nad Sázavou	118	3,6
Vratislávka	Žďár nad Sázavou	77	3,5
Žďárec	Žďár nad Sázavou	358	8,0
Senorady	Třebíč	394	9,7
celkem		7 039	129,8

Pramen: ČSÚ, 2011, vlastní zpracování

Příloha č. 8: Obce, které změnily příslušnost do okresu Brno – venkov k 1. 1. 2007

Obec	Původní okres	Počet obyvatel k 1. 1. 2007	Rozloha km²
Běleč	Blansko	192	4,0
Branišovice	Znojmo	521	11,1
Brumov	Blansko	236	2,8
Březina	Blansko	598	6,8
Bukovice	Blansko	67	3,2
Cvrčovice	Břeclav	584	9,3
Hluboké Dvory	Blansko	73	4,4
Ivaň	Břeclav	693	11,8
Loděnice	Znojmo	428	8,7
Lomnice	Blansko	1 323	14,5
Ochoz u Tišnova	Blansko	113	3,8
Osiky	Blansko	131	7,6
Pasohlávky	Břeclav	726	26,6
Pohořelice	Břeclav	4 434	43,0
Přibice	Břeclav	1 020	7,4
Rašov	Blansko	200	9,6
Rohozec	Blansko	195	5,3
Strhaře	Blansko	138	5,3
Synalov	Blansko	95	6,9
Šumice	Znojmo	232	8,6
Troskotovice	Znojmo	625	18,1
Unín	Blansko	216	3,4
Vlasatice	Břeclav	794	22,9
Vranovice	Břeclav	1 989	13,8
Zhoř	Blansko	60	2,1
celkem		15 683	261,1

Pramen: ČSÚ, 2011, vlastní zpracování

Příloha č. 9: Charakteristiky trhu práce v okrese Brno - venkov k 31. 12. 2010

Obce	EAO	Uchazeči o zaměstnání	Počet žen	MN(%)	VPM
Babice nad Svitavou	402	34	21	8,5	0
Babice u Rosic	245	37	20	15,1	2
Běleč	90	7	4	7,8	0
Bílovice nad Svitavou	1 181	132	72	11,2	0
Biskoupky	81	11	6	13,6	0
Blažovice	498	39	24	7,8	0
Blučina	996	91	50	9,1	10
Borač	128	26	12	20,3	0
Borovník	41	6	5	14,6	0
Braníškov	80	4	1	5	0
Braníšovice	245	45	19	18,4	0
Bratčice	287	30	14	10,5	1
Brumov	107	11	4	10,3	0
Březina	303	31	12	10,2	0
Březina (dříve okr. Blansko)	106	17	8	16	0
Bukovice	28	5	1	17,9	0
Cvrčovice	284	33	9	11,6	0
Čebín	809	80	34	9,9	8
Černvír	62	5	1	8,1	0
Česká	319	25	12	7,8	0
Čučice	185	26	12	14,1	1
Deblín	467	56	19	12	1
Dolní Kounice	1 125	157	77	14	2
Dolní Loučky	556	63	17	11,3	0
Domašov	290	35	18	12,1	6
Doubravník	415	38	17	9,2	0
Drahonín	61	8	3	13,1	0
Drásov	577	55	30	9,5	37
Hajany	176	15	6	8,5	0
Heroltice	83	7	4	8,4	1
Hlína	115	15	6	13	1
Hluboké Dvory	32	1	0	3,1	0
Holasice	448	34	15	7,6	3
Horní Loučky	122	22	11	18	0
Hostěnice	233	21	8	9	1
Hradčany	232	31	15	13,4	5
Hrušovany u Brna	1 589	113	55	7,1	6
Hvozdec	91	9	6	9,9	0
Chudčice	308	40	20	13	0

Příloha č. 9: Charakteristiky trhu práce v okrese Brno - venkov k 31. 12. 2010
(pokračování)

Obce	EAO	Uchazeči o zaměstnání	Počet žen	MN(%)	VPM
Ivaň	334	41	16	12,3	1
Ivančice	4 592	540	273	11,8	10
Javůrek	115	11	6	9,6	1
Jinačovice	249	29	14	11,7	0
Jiříkovice	432	32	17	7,4	4
Kaly	105	11	1	10,5	0
Kanice	236	21	7	8,9	0
Katov	85	13	8	15,3	0
Ketkovice	289	26	11	9	2
Kobylnice	390	30	11	7,7	6
Kovalovice	278	32	14	11,5	5
Kratochvilka	186	28	13	15,1	0
Křižínkov	92	14	7	15,2	0
Kupařovice	146	14	8	9,6	0
Kuřim	4 579	388	200	8,5	37
Kuřimská Nová Ves	47	16	2	34	0
Kuřimské Jestřabí	54	14	6	25,9	0
Lažánky	331	30	15	9,1	0
Ledce	77	6	2	7,8	0
Lelekovice	684	58	26	8,5	2
Lesní Hluboké	81	5	2	6,2	0
Litostrov	40	8	5	20	0
Loděnice	236	33	16	14	0
Lomnice	580	94	51	16,2	2
Lomnička	173	26	13	15	1
Lubné	22	3	1	13,6	0
Lukovany	231	29	15	12,6	0
Malešovice	199	15	6	7,5	2
Malhostovice	377	44	22	11,7	0
Maršov	210	27	15	12,9	0
Medlov	293	25	13	8,5	1
Mělčany	211	32	17	15,2	1
Měnin	836	74	33	8,9	0
Modřice	1 844	125	62	6,8	76
Mokrá - Horákov	1 429	107	57	7,5	2
Moravany	650	66	43	10,2	1
Moravské Bránice	456	53	26	11,6	0
Moravské Knínice	360	28	15	7,8	1
Moutnice	495	43	20	8,7	0

Příloha č. 9: Charakteristiky trhu práce v okrese Brno - venkov k 31. 12. 2010
(pokračování)

Obce	EAO	Uchazeči o zaměstnání	Počet žen	MN(%)	VPM
Nebovidy	217	23	15	10,6	0
Nedvědice	607	73	29	12	11
Nelepeč-Žernůvka	25	2	0	8	0
Němčíčky	155	11	6	7,1	0
Neslovice	376	62	25	16,5	0
Nesvačilka	156	12	7	7,7	0
Níhov	79	16	9	20,3	0
Nosislav	607	32	18	5,3	5
Nová Ves	303	55	27	18,2	1
Nové Bránice	317	27	13	8,5	5
Odrovice	93	9	5	9,7	0
Ochoz u Brna	527	39	16	7,4	0
Ochoz u Tišnova	47	4	0	8,5	0
Olší	135	20	7	14,8	0
Omice	345	32	15	9,3	0
Opatovice	461	42	12	9,1	0
Ořechov	1 184	99	50	8,4	4
Osiky	52	9	1	17,3	0
Oslavany	2 091	287	154	13,7	7
Ostopovice	673	56	26	8,3	8
Ostrovačice	286	31	16	10,8	6
Otmarov	82	7	3	8,5	0
Pasohlávky	358	65	30	18,2	0
Pernštejské Jestřabí	75	15	9	20	0
Podolí	500	49	21	9,8	0
Pohořelice	2 268	246	119	10,9	72
Ponětovice	165	20	10	12,1	1
Popovice	134	8	3	6	1
Popůvky	319	36	17	11,3	3
Pozořice	956	83	37	8,7	2
Prace	409	39	18	9,5	0
Pravlov	261	25	14	9,6	0
Prštice	473	37	15	7,8	0
Předklášteří	664	67	29	10,1	2
Přibice	474	68	32	14,4	0
Příbram na Moravě	224	32	16	14,3	0
Přibyslavice	176	28	22	15,9	0
Přísnotice	380	22	10	5,8	0
Radostice	323	34	15	10,5	0

Příloha č. 9: Charakteristiky trhu práce v okrese Brno - venkov k 31. 12. 2010
(pokračování)

Obce	EAO	Uchazeči o zaměstnání	Počet žen	MN(%)	VPM
Rajhrad	1 366	86	40	6,3	22
Rajhradice	579	50	31	8,6	1
Rašov	105	20	7	19,1	0
Rebešovice	274	36	19	13,1	0
Rohozec	117	8	4	6,8	0
Rojetín	31	10	4	32,3	0
Rosice	2 626	274	137	10,4	46
Rozdrojovice	273	31	14	11,4	17
Rudka	162	14	9	8,6	0
Řícmanice	264	18	11	6,8	0
Říčany	846	91	47	10,8	3
Říčky	119	17	8	14,3	0
Řikonín	18	2	1	11,1	0
Senorady	204	24	15	11,8	0
Sentice	226	27	15	12	0
Silůvky	326	20	10	6,1	1
Sivice	435	41	18	9,4	1
Skalička	45	7	4	15,6	0
Skryje	35	5	2	14,3	0
Sobotovice	224	16	11	7,1	0
Sokolnice	814	84	39	10,3	4
Stanoviště	144	20	9	13,9	0
Strhaře	53	4	2	7,6	0
Střelice	1 216	102	52	8,4	5
Svatoslav	174	17	13	9,8	0
Synalov	55	12	8	21,8	0
Syrovice	489	39	16	8	0
Šerkovice	90	15	8	16,7	0
Šlapanice	3 151	222	121	7,1	19
Štěpánovice	201	19	12	9,5	0
Šumice	104	16	7	15,4	0
Telnice	642	56	32	8,7	1
Těšany	562	46	29	8,2	1
Tetčice	460	49	26	10,7	4
Tišnov	4 157	463	210	11,1	30
Tišnovská Nová Ves	35	4	4	11,4	0
Trboušany	162	16	8	9,9	0
Troskotovice	272	49	19	18	0
Troubsko	828	73	33	8,8	6

Příloha č. 9: Charakteristiky trhu práce v okrese Brno - venkov k 31. 12. 2010
(pokračování)

Obce	EAO	Uchazeči o zaměstnání	Počet žen	MN(%)	VPM
Tvarožná	563	33	20	5,9	3
Újezd u Brna	1 301	127	66	9,8	12
Újezd u Rosic	104	17	7	16,4	0
Újezd u Tišnova	54	7	5	13	0
Unín	91	8	6	8,8	0
Unkovice	290	19	8	6,6	0
Úsuší	58	6	3	10,3	0
Velatice	245	21	11	8,6	4
Veverská Bítýška	1 394	112	51	8	5
Veverské Knínice	400	46	17	11,5	0
Viničné Šumice	503	42	21	8,4	0
Vlasatice	393	57	22	14,5	0
Vohančice	57	12	8	21,1	0
Vojkovice	524	19	9	3,6	1
Vranov	311	33	12	10,6	0
Vranovice	953	103	43	10,8	1
Vratislávka	29	5	2	17,2	0
Všechovice	68	9	3	13,2	0
Vysoké Popovice	259	35	19	13,5	0
Zakřany	325	53	29	16,3	3
Zálesná Zhoř	24	4	1	16,7	0
Zastávka	1 070	127	68	11,9	10
Zbraslav	537	66	35	12,3	2
Zbýšov	1 767	197	93	11,2	2
Zhoř	19	5	3	26,3	0
Žabčice	703	51	20	7,3	1
Žatčany	359	30	13	8,4	3
Žďárec	158	18	10	11,4	0
Želešice	566	57	23	10,1	1
Železné	159	17	9	10,7	0
Židlochovice	1 576	110	49	7	10

Pramen: Zpráva o situaci na trhu práce v okrese Brno-venkov v roce 2010, MPSV 2011, vlastní zpracování

Příloha č. 10: Vývoj míry nezaměstnanosti ve správním obvodu obce s rozšířenou působností Ivančice v letech 2008 – 2010 (k 31.12.)

Obce	2008	2009	2010
Biskoupky	4,9	14,8	13,6
Čučice	4,9	10,8	14,1
Dolní Kounice	7,4	15,4	14,0
Hlína	7,8	11,3	13,0
Ivančice	5,5	10,3	11,8
Ketkovice	8,3	11,4	9,0
Kupařovice	2,7	7,5	9,6
Mělčany	7,1	10,9	15,2
Moravské Bránice	6,1	9,9	11,6
Němčičky	3,2	5,2	7,1
Neslovice	8,0	12,2	6,5
Nová Ves	11,2	18,2	18,2
Nové Bránice	3,5	6,0	8,5
Oslavany	7,7	14,3	13,7
Pravlov	8,4	11,1	9,6
Senorady	5,4	11,8	11,8
Trboušany	4,9	11,7	9,9

Pramen: Statistiky nezaměstnanosti z územního hlediska. MPSV ČR Praha, 2008 – 2010, vlastní zpracování

Příloha č. 11: Vývoj míry nezaměstnanosti ve správním obvodu obce s rozšířenou působností Kuřim v letech 2008 – 2010 (k 31. 12.)

Obce	2008	2009	2010
Čebín	4,4	9,4	9,9
Česká	3,8	9,1	7,8
Hvozdec	5,5	8,8	9,9
Chudčice	7,8	12,0	13,0
Jinačovice	6,0	11,6	11,6
Kuřim	4,2	9,0	8,5
Lelekovice	2,8	7,0	8,5
Moravské Knínice	3,1	3,9	7,8
Rozdrojovice	4,0	10,3	11,4
Veverská Bítýška	5,5	7,5	8,0

Pramen: Statistiky nezaměstnanosti z územního hlediska. MPSV ČR Praha, 2008 – 2010, vlastní zpracování

Příloha č. 12: Vývoj míry nezaměstnanosti ve správním obvodu obce s rozšířenou působností Pohořelice v letech 2008 – 2010 (k 31. 12.)

Obec	2008	2009	2010
Branišovice	6,9	15,5	18,4
Cvrčovice	4,6	9,9	11,6
Ivaň	4,2	11,1	12,3
Loděnice	10,6	14,0	14,0
Malešovice	3,5	8,5	7,5
Odrovce	3,2	15,1	9,7
Pasohlávky	9,2	12,3	18,2
Pohořelice	3,0	10,0	10,8
Přibice	6,8	10,8	14,3
Šumice	15,4	18,3	15,4
Troskotovice	5,1	13,6	18,0
Vlasatice	8,1	14,8	14,5
Vranovice	4,3	8,9	10,8

Pramen: Statistiky nezaměstnanosti z územního hlediska. MPSV ČR Praha, 2008 – 2010, vlastní zpracování

Příloha č. 13: Vývoj míry nezaměstnanosti ve správním obvodu obce s rozšířenou působností Rosice v letech 2008 – 2010 (k 31. 12.)

Obec	2008	2009	2010
Babice u Rosic	4,5	12,7	15,1
Domašov	4,1	11,4	12,1
Javůrek	4,3	7,8	9,6
Kratochvilka	6,5	12,4	15,1
Lesní Hluboké	8,6	11,1	6,2
Litostrov	12,5	27,5	20,0
Lukovany	4,8	10,4	12,6
Ostrovačice	4,2	7,7	10,8
Příbram na Moravě	8,0	13,8	14,3
Přibyslavice	5,1	18,2	15,9
Rosice	5,6	9,1	10,4
Rudka	5,6	9,9	8,6
Říčany	5,0	10,3	10,8
Říčky	4,2	12,6	14,3
Stanoviště	4,2	12,5	13,9
Tetčice	5,4	9,6	10,7
Újezd u Rosic	8,7	18,3	16,3
Veverské Knínice	7,3	10,8	11,5
Vysoké Popovice	7,7	12,0	13,5
Zakřany	7,4	15,7	16,3
Zálesná Zhoř	25,0	20,8	16,7
Zastávka	8,2	12,7	11,9
Zbraslav	6,9	12,2	12,3
Zbýšov	6,3	12,1	11,1

Pramen: Statistiky nezaměstnanosti z územního hlediska. MPSV ČR Praha, 2008 – 2010, vlastní zpracování

Příloha č. 14: Vývoj míry nezaměstnanosti ve správním obvodu obce s rozšířenou působností Šlapanice v letech 2008 – 2010 (k 31. 12.)

Obec	2008	2009	2010
Babice nad Svitavou	2,5	6,2	8,5
Bílovice nad Svitavou	5,2	10,5	11,2
Blažovice	3,6	7,4	7,8
Březina (dříve okr. Blansko)	5,6	9,2	10,2
Hajany	5,7	7,4	8,5
Hostěnice	7,2	7,1	9,0
Jiřkovice	3,7	8,1	7,4
Kanice	5,9	13,6	8,9
Kobylnice	3,6	7,2	7,7
Kovalovice	4,0	7,9	11,5
Modřice	3,3	6,7	6,8
Mokrá - Horákov	3,0	6,6	7,5
Moravany	5,4	8,8	10,2
Nebovidy	5,5	13,4	10,6
Ochoz u Brna	3,4	9,3	7,4
Omice	3,5	5,5	9,3
Ořechov	3,7	6,3	8,4
Ostopovice	2,8	5,8	8,3
Podolí	4,8	9,6	8,9
Ponětovice	4,2	10,3	12,1
Popůvky	5,6	10,3	11,3
Pozořice	3,0	6,2	8,7
Prace	4,6	8,8	9,5
Prštice	3,2	8,7	7,8
Radostice	4,3	12,1	10,5
Rebešovice	3,3	8,8	13,1
Řícmanice	4,9	8,3	6,8
Silůvky	3,4	6,1	6,1
Sivice	4,4	11,3	9,4
Šlapanice	3,6	7,0	7,0
Sokolnice	4,5	9,7	10,3
Střelice	3,0	6,0	8,4
Telnice	5,1	8,3	8,7
Troubsko	3,9	7,5	8,8
Tvarožná	4,6	5,7	5,9
Újezd u Brna	5,1	8,3	9,8
Velatice	2,4	6,9	8,6
Viničné Šumice	4,2	6,8	8,3
Vranov	3,2	7,4	10,6
Želešice	4,4	8,5	10,1

Pramen: Statistiky nezaměstnanosti z územního hlediska. MPSV ČR Praha, 2008 – 2010, vlastní zpracování

Příloha č. 15: Vývoj míry nezaměstnanosti ve správním obvodu obce s rozšířenou působností Tišnov v letech 2008 – 2010 (k 31. 12.)

Obce	2008	2009	2010
Běleč	2,2	5,6	7,8
Borač	11,7	16,4	20,3
Borovník	2,4	17,1	14,6
Braníškov	8,8	6,3	5,0
Brumov	3,7	12,1	10,3
Březina	4,7	14,2	16,0
Bukovice	3,6	3,6	17,9
Černvír	4,8	8,1	8,1
Deblín	4,7	8,6	12,0
Dolní Loučky	4,0	12,2	11,3
Doubravník	5,5	8,2	9,2
Drahonín	4,9	21,3	13,1
Drásov	5,4	8,7	9,5
Heroltice	7,2	8,4	8,4
Hluboké Dvory	6,3	3,1	3,1
Horní Loučky	9,0	11,5	18,0
Hradčany	9,5	12,9	13,4
Kaly	8,6	8,6	10,5
Katov	5,9	16,5	15,3
Křižínkov	6,5	15,2	15,2
Kuřimská Nová Ves	10,6	19,1	34,0
Kuřimské Jestřabí	11,1	22,2	25,9
Lažánky	5,4	5,4	9,1
Lomnice	6,4	15,7	16,2
Lomnička	8,7	9,8	15,0
Lubné	4,5	27,3	13,6
Malhostovice	6,1	12,5	11,7
Maršov	5,7	9,5	12,9
Nedvědice	5,6	9,7	12,0
Nelepeč-Žernůvka	8,0	16,0	8,0
Níhov	7,6	19,0	20,3
Ochoz u Tišnova	4,3	14,9	8,5
Olší	9,6	10,4	14,8
Osiky	5,8	9,6	17,3
Pernštejské Jestřabí	8,0	14,7	20,0
Předklášteří	3,2	9,3	10,1
Rašov	6,7	13,3	19,0
Rohozec	2,6	10,3	6,8
Rojetín	12,9	29,0	32,3
Říkonín	11,1	11,1	11,1
Sentice	9,7	11,9	11,9

Příloha č. 15: Vývoj míry nezaměstnanosti ve správním obvodu obce s rozšířenou působností Tišnov v letech 2008 – 2010 (k 31. 12.) (Pokračování)

Obce	2008	2009	2010
Skalička	15,6	17,8	15,6
Skryje	2,9	11,4	14,3
Strhaře	5,7	13,2	7,5
Svatoslav	8,0	12,1	9,8
Synalov	9,1	9,1	21,8
Šerkovice	3,3	8,9	16,7
Štěpánovice	5,0	6,5	9,5
Tišnov	5,1	9,0	11,1
Tišnovská Nová Ves	17,1	11,4	11,4
Újezd u Tišnova	7,4	5,6	13,0
Unín	5,5	13,2	8,8
Úsuší	6,9	13,8	10,3
Vohančice	7,0	14,0	21,1
Vratislávka	3,4	24,1	17,2
Všechovice	7,4	14,7	13,2
Zhoř	10,5	21,1	26,3
Žďárec	5,7	9,5	11,4
Železné	5,7	7,5	10,7

Pramen: Statistiky nezaměstnanosti z územního hlediska. MPSV ČR Praha, 2008 – 2010, vlastní zpracování

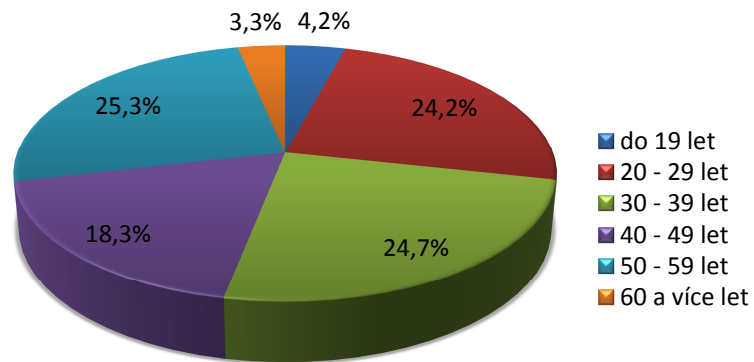
Příloha č. 16: Vývoj míry nezaměstnanosti ve správním obvodu obce s rozšířenou působností Židlochovice v letech 2008 – 2010 (k 31. 12)

Obce	2008	2009	2010
Blučina	3,5	7,6	9,1
Bratčice	5,6	7,3	10,5
Holasice	3,8	7,1	7,6
Hrušovany u Brna	3,9	8,2	7,1
Ledce	5,2	9,1	7,8
Medlov	5,5	9,9	8,5
Měnin	4,3	6,2	8,9
Moutnice	2,8	9,1	8,7
Nesvačilka	3,8	7,1	7,7
Nosislav	3,0	6,4	5,3
Opatovice	5,2	9,1	9,1
Otmarov	3,7	8,5	8,5
Popovice	3,7	7,5	6,0
Přísnovice	4,2	6,3	5,8
Rajhrad	3,5	7,0	6,3
Rajhradice	4,3	10,2	8,6
Sobotovice	6,3	4,9	7,1
Syrovice	2,9	7,8	8,0
Těšany	3,9	8,0	8,2
Unkovice	3,8	7,2	6,6
Vojkovice	4,0	5,7	3,6
Žabčice	3,3	8,7	7,3
Žatčany	3,9	6,7	8,4
Židlochovice	4,8	7,6	7,0

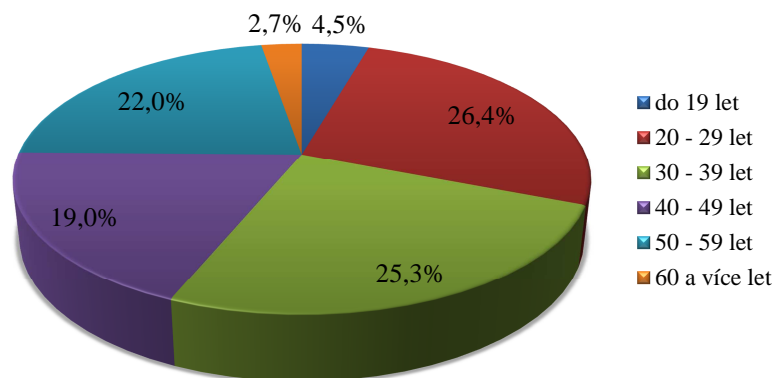
Pramen: Statistiky nezaměstnanosti z územního hlediska. MPSV ČR Praha, 2008 – 2010, vlastní zpracování

Příloha č. 17: Věková struktura uchazečů o zaměstnání v okrese Brno-venkov v letech 2008 - 2010 (k 31. 12.)

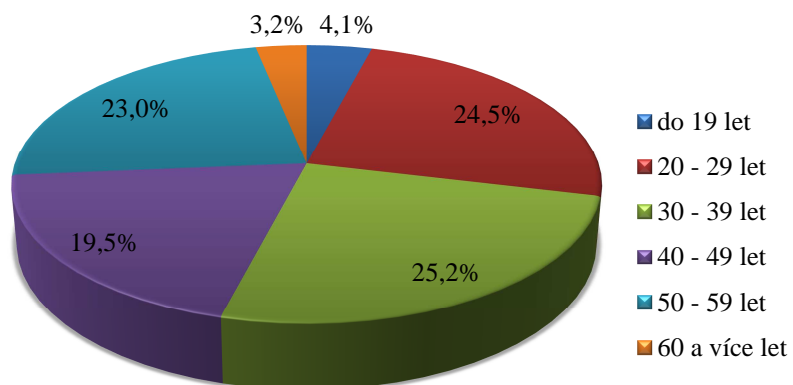
2008

2009

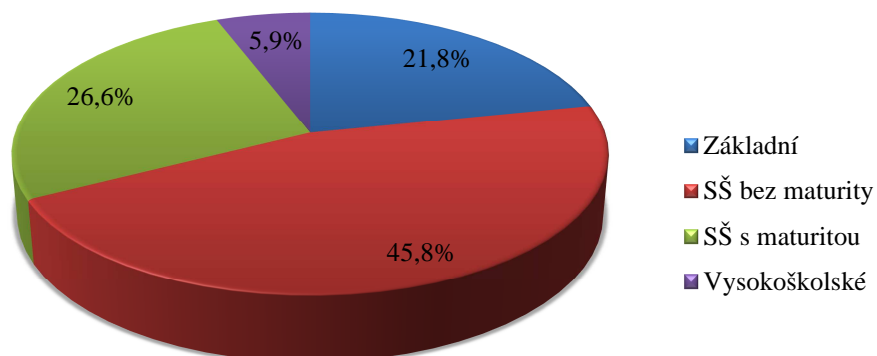
2010

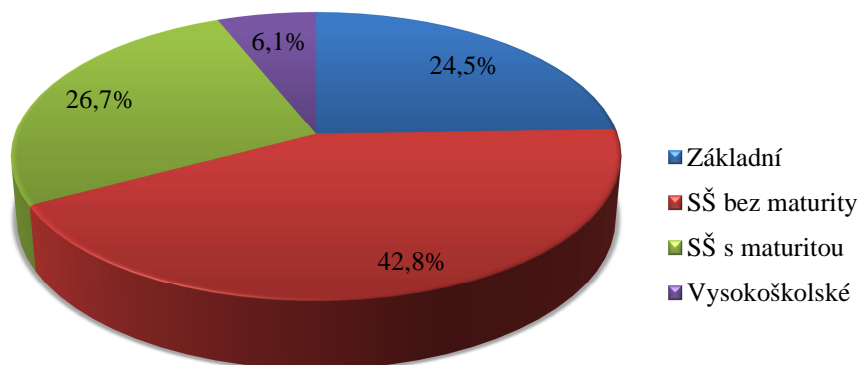
(Pramen: Čtvrtletní výkazy Správy služeb zaměstnanosti MPSV ČR. 2008 – 2010, vlastní zpracování)

Příloha č. 18: Vzdělanostní struktura uchazečů o zaměstnání v okrese Brno-venkov v letech 2008 - 2010 (k 31. 12.)

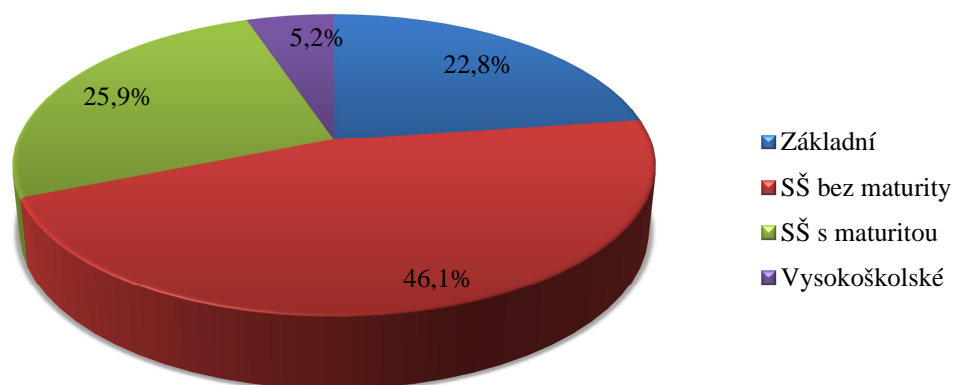
2008

2009

2010

(Pramen: Čtvrtletní výkazy Správy služeb zaměstnanosti MPSV ČR. 2008 – 2010, vlastní zpracování)